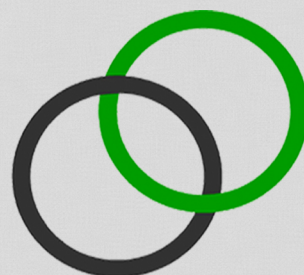

מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ

קרו פנסיה ותיקה
(בניהול מיוחד)

דוחות כספיים
ליום וז בדצמבר
2021

עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות

דוח המנהל המיוחד

תוכן עניינים

2	פתיח דבר	2
2	א. כללי	2
3	ב. הסיוע הממשלתי והגרעון האקטוארי	3
4	ג. כרית ביטחון לקרנות	4
5	1. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה	5
5	1.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה	5
6	1.2 תחומי פעילות עיקריים והשינויים שחלו בהם בתקופת הדוח הכספי	6
9	1.3 אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון	9
11	1.4 סקירה מאקרו כלכלית לשנת 2021	11
14	2. תיאור הסביבה העסקית	14
14	2.1 מ ב ו א	14
15	2.2 מגמות בקרנות הפנסיה הוותיקות בהסדר	15
15	2.3 תכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות	15
16	2.4 השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה	16
17	2.5 חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון	17
20	3. מצב כספי	20
20	3.1 ההתחייבויות הפנסיוניות	20
23	3.2 הסבר לשינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית	23
24	3.3 סיוע ממשלתי	24
28	3.4 הגרעון ותוכנית המנהל המיוחד להשלמת הגרעון	28
29	3.5 יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגביו	29
29	3.6 התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים	29
32	4. תוצאות הפעילות	32
32	4.1 השקעות	32
38	4.2 ניתוח השקעות	38
38	4.3 הוצאות הקרנות	38
39	4.4 תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)	39
41	4.5 דוח ניהול סיכונים	41
44	4.6 השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות	44
44	4.7 שינוי מהותי ברווחי השקעות לתקופת הדוח ביחס לתקופה הקודמת	44
44	4.8 השפעת שינויים בהוראת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ועל תוצאות הפעולות.	44
44	4.9 השפעת השינויים בהוראות המס על התוצאות הפעילות	44
44	4.10 השפעת עונתיות על תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה	44
44	4.11 שינויים בשיעור גביית דמי הגמולים	44
44	4.12 שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה הקודמת	44
45	5. תחזית זרמי כספים	45
45	5.1 מימוש זכויות מבוטחים	45
45	5.2 נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש	45
45	5.3 חובות	45
45	5.4 גביית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן	45
46	6. השפעת גורמים חיצוניים	46
46	6.1 התחייבויות תלויות ותביעות:	46
47	7. בקורות ונהלים	47
48	8. דוח המנהל המיוחד וההנהלה	48
48	בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי	48

פתח דבר

א. כללי

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר הן "קופות גמל לקצבה" ו"קרנות ותיקות", כהגדרת המונחים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח גמל") ובתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות מס הכנסה"), והן מאושרות ופועלות לפיהם.

קרנות אלו סגורות למצטרפים חדשים החל מיום 1.4.95, בהתאם להחלטת הממשלה.

במסגרת רפורמה שבוצעה במהלך שנת 2003 הותקן תקנון אחיד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר: מבטחים, מקפת, קג"מ, נתיב, בניין, חקלאים, אגד והדסה (להלן: "הקרנות" או "קרנות הפנסיה" או "הקרנות הוותיקות שבהסדר") ומונה להן מנהל מיוחד. כן נקבע במסגרת אותה רפורמה כי יינתן סיוע ממשלתי לקרנות הוותיקות שבהסדר לצורך מימון הגירעונות האקטואריים.

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. מר אפי סנדרוב החליף בתפקידו כמנהל המיוחד את מר יואב בן אור שכהן בתפקיד זה עד סוף יולי 2021.

בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "החוק"), למנהל המיוחד נתונות כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים שלו.

במסגרת ההסדר בוצע איחוד תפעולי של הקרנות ועם זאת נשמרה הזהות המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן. נחתם בין הקרנות "הסכם לאיחוד תפעולי" המהווה תשתית משפטית להסדרת התפעול המשותף, לרבות בנושא חלוקת הוצאות התפעול בין הקרנות.

ב. הסיוע הממשלתי והגרעון האקטוארי

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, מעבירה הממשלה לקרנות סיוע ממשלתי בסך 78.3 מיליארד ש"ח צמוד למדד המחירים של דצמבר 2003 ונושא 4% ריבית לשנה (פירוט לעניין היקף הסיוע הממשלתי הכולל ראה בסעיף 3.5.3).

במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על שוק ההון.

לוח תזרים המזומנים מעודכן מפעם לפעם בהתאם למצבן האקטוארי של הקרנות ובכדי לשקף את האמור לעיל בעניין חלוקת הסיוע בין הקרנות הוותיקות שבהסדר.

ככל שכלל נכסי הקרן, לרבות הסיוע הממשלתי, לא יספיקו לכיסוי מלוא סכום הגרעון האקטוארי, או ככל שיתקיים עודף אקטוארי, יופעל מנגנון האיזון האקטוארי הקבוע בהוראות התקנון האחד, וזאת אם הגרעון או העודף האקטוארי הם בשיעורים הקבועים לעניין הפעלת המנגנון לפי הוראות התקנון. רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "רשות שוק ההון") פרסמה ביום 3 למרס 2015 הבהרה, לפיה בכונתה לקבוע בהוראות הממונה לדיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות, שינוי באופן הדיווח על התחייבויות ונכסי הקרן, כך ששיעור הגרעון או העודף המוצג במאזן יהיה זהה לשיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון, רשות שוק ההון הבהירה כי יש להפעיל את מנגנון האיזון רק אם שיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון הקרן, עולה על השיעור הקבוע בתקנון, וזאת במובחן משיעור הגרעון המוצג במאזן.

על פי הוראות התקנון, אם הגרעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או ככל שייוצר גרעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגרעון.

יצוין כי באופן דומה, ככל שייוצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

מנגנון האיזון האקטוארי כולל הוראה נוספת ולפיה ככל שגרעון הקרן עולה על 0.65% מסך התחייבויותיה, וזאת בשל הגדלת התחייבויות הנבועות מתיקון התקנון או שינוי בהוראות הדין, תהיה הקרן רשאית להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח.

גובה הגרעון או העודף האקטוארי עשוי להשתנות בשל שינויים שיחולו בהנחות האקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים, ובמיוחד בגין שינויים שחלים בשיעורי ריבית ההיוון. סדרת שיעורי ריבית ההיוון נקבעת על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר (להלן: "ווקטור הריביות").

היוון לפי ווקטור הריביות מתבצע על ידי היונם של תשלומים והכנסות עתידיים של הקרנות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחנת.

שינויים קטנים יחסית בווקטור הריביות גורמים לשינויים גדולים בערך הנכסים וההתחייבויות, וכתוצאה מכך משפיעים באופן ניכר על היווצרות גרעון אקטוארי או עודף אקטוארי.

יצוין כי אופן חלוקת כספי הסיוע הישיר לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון.

ליום 31 בדצמבר, 2021, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות.

ג. כרית ביטחון לקרנות

בנוסף לסיוע הממשלתי המפורט בסעיף ב' לעיל ועל מנת להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות.

על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הוועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט, 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

ביום 29 לינואר 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק. במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 101טו78, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה.

בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. נכון ליום המאזן, עומד סכום כרית הביטחון על 60,480 מיליוני ש"ח. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות הוותיקות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש בין:

- (א) גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
- (ב) גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון, ולא תיצור עודף.

השווי ההוגן ליום 31 בדצמבר 2021 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון, בהנחה שהסכומים מתוך כרית הביטחון ישולמו כנגד תשלומי השוטפים של הקרנות, מהוון בווקטור הריבית הוא כ- 60,480 מיליוני ש"ח, מתוך סכום זה נרשם סך של כ- 50,519 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר לצורך האיזון האקטוארי שלהן.

השווי ההוגן של תקרת כרית הביטחון חושב באופן המתואר לעיל בהתאם לאישור רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מיום 11.1.2022.

בהתאם לקבוע בסעיף 101טו78(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:

- (א) סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן, של הגרעון שנוצר בשל ההפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה. צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 66,430 מיליוני ש"ח.
- (ב) סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.
- (ג) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיזוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתים.

סכום הכרית שנרשם בדוחות הכספיים הוא הנמוך מבין שלושת אלה:

גובה הגרעון 50,519 מיליוני ש"ח, תקרת כרית הביטחון 60,480 מיליוני ש"ח והסכומים בגין צבירת העבר (66,430 מיליוני ש"ח) בצירוף צבירת העתיד, כהגדרתן לעיל. יציין כי אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון.

1. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה

1.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה

(לרבות פרטים עיקריים על קופות גמל קשורות, חברות מוחזקות ושיעור אחזקה).

1.1.1 צורת ההתאגדות:

חברות בע"מ

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן הגמלאות המרכזית על עובדי הסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן הגמלאות של חברי אגד בע"מ (בניהול מיוחד)
 קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ (בניהול מיוחד)
 נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

אגודות שיתופיות

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן הביטוח והפנסיה של פועלי בניין ועבודות ציבוריות אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)

1.1.2 מנהל מיוחד

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
 מר אפי סנדרוב החליף בתפקידו כמנהל המיוחד את מר יואב בן אור שניהן בתפקיד זה עד סוף יולי 2021.

בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

1.1.3 ועדת מנהלה

לפי הוראות חוק הפיקוח, מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
 הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, הינם מינוי רואה חשבון ואישור דוחות כספיים.

חברי ועדת המנהלה:

מר דרור יעקובסון- יו"ר הועדה- מתאריך ה- 18 באוקטובר 2021.
 הגברת ג'קי סטרומינגר – חברה בועדה.
 פרופ' זיו רייך – חבר בועדה.

עד ליום 26 במאי 2021 כיהנה פרופ' שלומית זוטא כיו"ר הועדה.

1.1.4. ועדת השקעות

לפי הוראות סעיף 11 לחוק הפיקוח גמל, על דירקטוריון של חברה מנהלת למנות ועדת השקעות לכל קופת גמל שבניהול החברה, ורשאי הדירקטוריון למנות ועדת השקעות אחת למספר קופות גמל כאמור.

ועדת השקעות של קרנות הפנסיה: מקפת וקג"מ וקופות הגמל שבניהול הקרנות בהסדר	ועדת השקעות של קרנות הפנסיה: מבטחים, חקלאים, בנין, אגד, הדסה ונתיב
מר דרור נגל - יו"ר הועדה ונציג חיצוני.	מר יואל נוה- יו"ר הועדה ונציג חיצוני
מר אמיר לוי - נציג חיצוני	מר אורי קויאטק - נציג חיצוני
מר דודו זקן - נציג חיצוני.	גב' מיכל נוי – נציגה חיצונית
מר מנחם הרפז - נציג חיצוני.	מר יצחק בצלאל - נציג חיצוני
מר אפי סנדרוב - המנהל המיוחד מ 01.08.2021	מר אפי סנדרוב - המנהל המיוחד מ 01.08.2021

עד ליום 31.7.2021 כיהן מר יואב בן אור כמנהל המיוחד וכחבר בשתי ועדות ההשקעה הנ"ל.

הקרנות הוותיקות שבהסדר וכן קופות הגמל שבניהולן מהוות "קבוצת משקיעים" כהגדרתה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

1.1.5. ועדת ביקורת

ועדת ביקורת מונתה על ידי הממונה על שוק ההון ביום 1 במרס 2008. הוועדה מונה שני חברים חיצוניים: יו"ר הועדה- מר איתן השחר. חבר ועדה- מר יוסי בהיר.

1.1.6. ועדת תגמול

יו"ר הועדה – מר אפי סנדרוב
 חבר הועדה יואל נוה
 חבר הועדה – יוסי בהיר
 חבר ועדה – דרור נגל

1.1.7. מטרות קרנות הפנסיה הוותיקות

לספק ביטחון סוציאלי לעמיתי הקרנות. בהתאם להוראות חוק הפיקוח, התקין המפקח על הביטוח תקנון אחיד לקרנות הוותיקות שבהסדר. במסגרת התקנון האחיד מנהלות כיום הקרנות תכניות פנסיה יסוד ותכניות פנסיה מקיפה, ובהתאם להוראות חוק הפיקוח וחוק הפיקוח גמל הן מחויבות לפעול על פיהן.

1.1.8. חברות בת וחברות קשורות

לקרנות חברות בת וחברות קשורות. לפרטים יש לעיין בדוח התקופתי המהווה חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

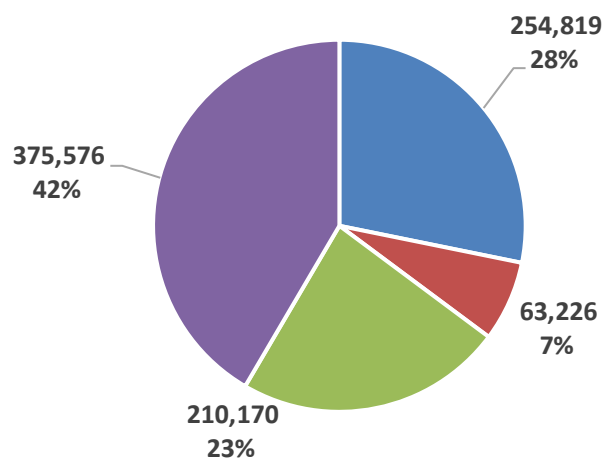
1.2. תחומי פעילות עיקריים והשינויים שחלו בהם בתקופת הדוח הכספי

מאחר והקרן סגורה למצטרפים חדשים ירדו דמי הגמולים מ 2,507 מיליוני ש"ח בשנת 2020 ל 2,319 מיליוני ש"ח בשנת 2021 ירידה של 7.5%. הדבר נובע מירידת העמיתים הפעילים מ 69,608 בשנת 2020 ל 63,226 בשנת 2021.

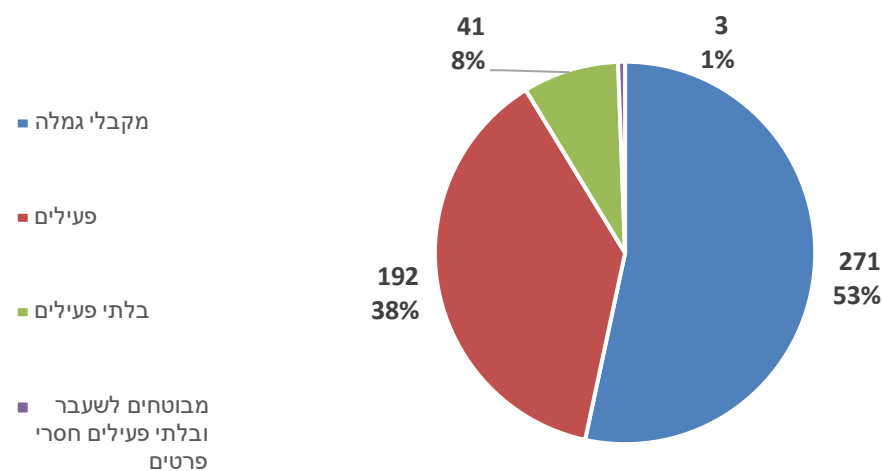
תשלומי הפנסיה עלו מ 15,210 מיליוני ש"ח בשנת 2020 ל 15,521 מיליוני ש"ח בשנת 2021 עליה של 2%. הדבר נובע מכך שמספר הפנסיונרים עלה מ 253,569 בשנת 2020 ל 254,819 בשנת 2021 וסכום הקצבה הממוצעת עלה מ 4,863 ש"ח ל 4,961 ש"ח. הפדיונות עלו מ 429 מיליוני ש"ח בשנת 2020 ל 473 מיליוני ש"ח בשנת 2021 עליה של 10.3%.

היקף התפלגות פנסיונית והיקף האוכלוסייה

היקף אוכלוסיה באלפים

היקף התחייבויות במיליארדי ש"ח

נתוני עמיתים ופנסיונרים ליום 31 בדצמבר 2021

נתונים

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל	
שיעור הקצבה הממוצעת (שקלים)									
5,400	6,055	5,447	2,908	2,388	7,285	6,461	7,105	5,517	קצבת זקנה
2,840	3,734	3,218	1,833	1,344	4,369	4,017	3,826	2,985	קצבת שארי פנסיונר
3,119	3,614	3,362	1,955	1,531	4,223	3,415	3,454	3,193	קצבת שארי מבוטח
4,614	5,121	5,076	3,123	3,762	6,634	5,256	6,162	4,821	קצבת נכות
אמדן שנת אפוס דמי הגמולים									
2,045	2,044	2,044	2,045	2,045	2,041	2,041	2,044	2,045	
מבוטחים פעילים בקרן									
33,412	12,742	12,097	494	812	451	811	2,407	63,226	מבוטחים פעילים בסוף שנה
2,510	937	1,305	21	40	8	80	147	5,048	פרשו לקצבאות
1,317	355	234	21	47	56	18	86	2,134	חדלו מפעילות
מספר מקבלי קצבאות לתחילת השנה									
105,738	27,782	39,488	4,104	3,101	3,105	2,195	7,622	193,135	זקנה
20,672	5,144	5,326	4,226	1,544	1,535	254	2,989	41,690	שארי פנסיונר
8,213	2,507	2,225	691	255	109	98	1,131	15,229	שארי מבוטח
2,093	455	629	70	37	31	40	160	3,515	נכות
136,716	35,888	47,668	9,091	4,937	4,780	2,587	11,902	253,569	
מספר מקבלי קצבאות שנוספו השנה									
5,439	1,414	1,864	85	121	76	114	347	9,460	זקנה (כולל מעבר מנכות)
1,734	402	447	194	57	104	33	182	3,153	שארי פנסיונר
193	50	22	15	2	5	3	15	305	שארי מבוטח
224	51	56	4	1	3	1	17	357	נכות
7,590	1,917	2,389	298	181	188	151	561	13,275	
מספר מקבלי קצבאות שנגרעו השנה									
3,720	940	1,344	399	215	137	65	382	7,202	זקנה
1,472	398	494	411	190	95	16	248	3,324	שארי פנסיונר
339	112	132	48	20	1	4	65	721	שארי מבוטח
453	101	154	15	12	8	3	32	778	נכות (כולל מעבר לזקנה)
5,984	1,551	2,124	873	437	241	88	727	12,025	
מספר מקבלי קצבאות לסוף השנה									
107,457	28,256	40,008	3,790	3,007	3,044	2,244	7,587	195,393	זקנה
20,934	5,148	5,279	4,009	1,411	1,544	271	2,923	41,519	שארי פנסיונר
8,067	2,445	2,115	658	237	113	97	1,081	14,813	שארי מבוטח
1,864	405	531	59	26	26	38	145	3,094	נכות
138,322	36,254	47,933	8,516	4,681	4,727	2,650	11,736	254,819	מספר מקבלי קצבאות לסוף השנה
מוקפאים-בלתי פעילים									
128,252	13,335	22,911	15,393	25,132	686	571	3,890	210,170	
163,726	27,241	41,658	37,498	99,975	6	1,443	4,029	375,576	מוקפאים-מבוטחים לשעבר
סך הכל היקף אוכלוסיה									
463,712	89,572	124,599	61,901	130,600	5,870	5,475	22,062	903,791	

1.3. אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון

להלן אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון, לרבות ארגון מחדש של קרנות הפנסיה ו/או חברה מנהלת, אמצעי התייעלות שנקטו, סכסוכי עבודה, שינויים מהותיים בבעלות או בהנהלה, רכישת חברות:

1.3.1. תיקון חוק גיל פרישה

א. ביום 04.11.2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-ו-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים.

ב. ביום 08.11.2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78 ח לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על רשות שוק ההון שניתנה ביום 14.06.2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבוטחים, שארים וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28.10.2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שייזוטר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגרעון המצרפי הצפוי של הקרנות. (יצוין עוד כי החשב הכללי ביקש כי עד ליום 30 ביוני 2022 יועבר אליו ולממונה על התקציבים עותק ממאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021, כפי שהועבר לבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון).

ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ- 0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 64.g. לתקנון האחד, ניתן להורות על ביטול הפחתת הזכויות לעמית הקרנות.

לפיכך ביום 08.11.2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

1.3.2. קורונה

שנת 2020 רובה ככולה לוותה בהתמודדות כלל עולמית עם נגיף COVID-19 (קורונה). המגבלות שהוטלו במדינות השונות ובכללן ישראל, השפיעו על כלל הפעילות המשקית. לקראת סוף 2020 אושר חיסון לנגיף הקורונה, והוחל במבצע לחיסון האוכלוסייה בישראל.

מבצע החיסונים התבצע ביעילות רבה וזכה להיענות גבוהה בציבור, כך שתוך מספר חודשים חוסנה רוב האוכלוסייה הבוגרת בישראל.

כתוצאה מהצלחת מבצע החיסונים הצטמצם מאוד מספר החולים בקורונה בישראל מה שאפשר את הסרת רוב המגבלות מעל הפעילות המשקית וחזרה כמעט מלאה לשגרה בישראל.

בתחילת שנת 2021 התגלה בעולם וגם בישראל וריאנט "דלתא" של נגיף הקורונה.

הווריאנט התפשט מאוד בישראל בסוף חודש יוני 2021 וכן בחודשים יולי ואוגוסט 2021 והביא לעלייה מהירה מאוד בתחלואה, להחזרת מגבלת ההתקהלות וחובת עטית מסכות במרחב הציבורי ובמקומות סגורים.

יחד עם זאת רוב הפעילות המשקית המשיכה להתנהל כסדרה.

בהמשך ובמקביל למתן מנת החיסון השלישית ירדו שיעורי התחלואה. בסוף שנת 2021 התפשט בישראל זן האומיקרון, כתוצאה מכך עברו הקרנות לעבוד במודל עבודה היברידי, והפעילות המשקית המשיכה להתנהל כסדרה.

לקראת סוף הרבעון הראשון של שנת 2022 חלה ירידה משמעותית בתחלואה בזן האומיקרון.

1.3.3. יעול מנגנון הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה בישראל

בחודש נובמבר 2021, כחלק מחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021, אושר מנגנון הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה שבמסגרתו הוחלט להפסיק להנפיק אגרות חוב מיועדות לקרנות הפנסיה ולהחיל מנגנון התחייבות של המדינה להשלמת התשואה של קרן פנסיה (בהתאם לזכאות לאג"ח מיועדות) עד לתשואת יעד שנקבעה על 5.15%.

ההתחייבות תשתנה מחודש לחודש על פי התשואה החודשית המצטברת של התיק הזכאי, ותפרע במזומן אחת ל-5 שנים, ככל שהתשואה שהושגה בגין התיק הזכאי נמוכה מתשואת היעד, המדינה, באמצעות הקרן להשלמת תשואה, תעביר לקרנות את ההפרש, וכלל שיתברר שהתשואה שהושגה גבוהה מתשואת היעד, יעבירו הקרנות את ההפרש לקרן להשלמת תשואה שתנהל המדינה. המשמעות היא שקרנות הפנסיה יחדלו לקבל לאג"ח מיועדות חדשות, והנכסים שלא יושקעו באג"ח מיועדות כאמור, יושקעו ביחד ובהתאם לתיק הנכסים החופשי של הקרנות, וייהנו מהתחייבות של המדינה לכך שתושג תשואת היעד. כאמור, תשואת היעד בגין כספים אלו תגדל מ-4.86% צמוד למדד (התשואה של האג"ח המיועדות) ל-5.15% צמוד למדד.

בהמשך לתיקון החקיקה – פורסמו ביום 31.12.2021 טיוטות החוזרים הבאות: טיוטת תיקון חוזר הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד שמספרו 2020-234, טיוטת חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5, ניהול נכסי השקעה, טיוטת חוזר תיקון החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה שמספרו 2020-225 וטיוטת החוזר המאוחד לעניין מדידה ודין וחשבון לציבור - הבטחת השלמת תשואה לקרנות פנסיה שמספרו 2020-219, הכוללות תיקונים הנדרשים באסדרה לצורך קביעת צורת הדיווח וקביעת השווי של הבטחת התשואה בהתאם לחקיקה.

בהתאם להוראות התחילה ששולבו בטיטות האמורות, הוראות החוזרים יחולו החל מהדוח התקופתי לרבעון הראשון של שנת 2022, אולם יש לכלול גילוי אודות ההשלכות הצפויות של יישום מנגנון השלמת תשואה על הדוח הכספי. יישום מנגנון הבטחת התשואה המפורט לעיל עשוי להשפיע על תוצאות המאזנים האקטואריים, בהתאם להערכות האקטואריים של הקרנות, ולהגדיל את גרעון הקרנות שבהסדר בכמיליארד ₪ נכון ליום 31.12.2021. הסיבה להגדלת הגרעון, כאמור, נעוצה בכך שהיקף הנכסים מובטח התשואה יותאם להיקף הנכסים בפועל אחת לחמש שנים (במקום אחת ל-15 שנים, כפי שמתרחש בהסדר אגרות החוב המיועדות כיום), ובתקופה שבה היקף הנכסים המנוהלים יצטמצם, תפחת במקביל האפשרות לחריגה פאסיבית בהיקף הנכסים המובטחים (המוגבלים ב-30% מסך הנכסים).

ביום 21.2.2022 חתם שר האוצר על צו הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דחיית המועד הקובע), התשפ"ב-2022, לפיו נדחה מועד תחילת המנגנון להבטחת תשואה ליום 1.10.2022.

כמו כן, ביום 2.3.2022 פורסמה טיוטת תקנות השקעה הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה על גופים מוסדיים) הכוללת תיקון המחליף את הסדר האג"ח המיועדות ומגדיר את ההסדר החדש של הבטחת התשואה.

1.3.4. חתימה על ההסכמים הקיבוציים

ביום 21 במרץ 2022 חתמו הקרנות מבטחים, קג"מ, חקלאים ובניין (כל אחת בנפרד) על הסכמים קיבוציים עם ההסתדרות הכללית וועדי העובדים של כל אחת מהקרנות.

ההסכם במבטחים נחתם לתקופה שמיים 1.4.2020 ועד ליום 31.12.2025. ההסכם בקג"מ נחתם לתקופה שמיים 1.7.2021 ועד ליום 31.12.2025. ההסכמים בקרנות בניין וחקלאים נחתמו לתקופה שמיים 30.4.2018 ועד ליום 31.12.2025.

להלן עיקר ההסכמות בהסכמים שנחתמו:

1. במבטחים ובקג"מ נקבעה זכאות לדרגות מצוינות לפי מכסה שנקבעה, על פי החלטת ההנהלה.
2. במבטחים ובקג"מ נקבע הסדר לפרישת עובדים כפויה על פי החלטת ההנהלה, תוך מתן זכות וטו מצומצמת לוועד. לעובדים הפורשים הוקנו תנאי פרישה, בהתאם לתנאים שסוכמו בעבר בהסכמים קודמים. משרת עובד שפורש לא תאויש, כחלק מהתהליך ההתייעלות.
3. בקרן בניין ובקרן חקלאים נקבעה זכאות למענק חד-פעמי, נקבעו תוספות שכר אחידות ודיפרנציאליות.
4. בקרן בניין ובקרן חקלאים שופרו תנאי ההעסקה במספר נושאים (זכאות לדמי מחלה מיום המחלה הראשון, קביעת זכאות להחזר בגין חברות בשתי אגודות מקצועיות וזכאות עקרונית לתוספת שכר במקרה של קידום בתפקיד).
5. בכל הקרנות הוסדרו כללי שימוש במחשב ובטחנת מידע.
6. בכל הקרנות הוסדרו פעילויות חדשות בהן תרצה עמיתים לעסוק.
7. בכל הקרנות נערך נספח העוסק בטכנולוגיות חדשות וציוד חדיש.
8. במסגרת ההסכמות עם נציגות העובדים תואם שינוי ארגוני מקיף, ויושבו מחלוקות שהיו במספר נושאים, כולל הסדרת תביעות משפטיות תלויות ועומדות.
9. כל ההסכמים כוללים התחייבות של נציגות העובדים למיציאת תביעות ושקט תעשייתי.
10. העלות הכוללת של הוצאות כוח אדם הקבועות של החברה בשנות ההסכם הקיבוצי עד לסיומו ביום 31.12.2025 הוא כ-13 מיליון ש"ח. מובהר כי האומדן הנזכר לעיל, אינו כולל השפעות של תכנית ההתייעלות כמפורט בסעיף 2 לעיל, אם וככל שתהינה.

1.3.5 השינוי בווקטור הריבית חסרת הסיכון

בתקופת הדוח, המשיך ווקטור הריבית חסרת הסיכון לרדת. ירידת הריבית הביאה לגידול בהתחייבויות בסך העולה על הגידול בכספים. למרות השפעת השינוי האמור, הקרנות הוותיקות נותרו באיזון אקטוארי לאחר הסיוע הממשלתי וכרית הביטחון.

לאחר תאריך המאזן התהפכה המגמה וחלה עליה בווקטור הריבית חסרת הסיכון. בהתאם לאומדנים ראשוניים לסוף פברואר 2022 עליית וקטור הריבית תגרום להקטנת השווי המהוון של ההתחייבויות הפנסיוניות, לקיטון בגרעון האקטוארי המצרפי של הקרנות לפני כרית ביטחון מכ-50 מיליארד ש"ח לכ-40 מיליארד ש"ח, לקיטון בתקרת כרית הביטחון ולקיטון בהיקף הנדרש לכיסוי הגרעון מתוך תקרת הכרית (מכ 84% לכ 72%).

לשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית על מצבן האקטוארי של הקרנות. עליה בווקטור מקטינה את הגירעון לפני כרית הביטחון וירידת הווקטור מביאה לעליה בגירעון לפני כרית הביטחון.

1.4 סקירה מאקרו כלכלית לשנת 2021

הפעילות הכלכלית

שנת 2021 התאפיינה באי ודאות רבה בזירת הקורונה, תוך שיבושים רבים. עם זאת, המדיניות הממשלתית בארץ וגם בעולם הפכה מכילה יותר ופוגענית פחות ולפיכך ההשפעה השלילית של הווירוס הלכה ופחתה, ככל שהתקדמה השנה.

באופן כללי, שיא המגיפה הגיע ברבע האחרון של השנה, כאשר נפוצה מוטציית האומיקרון שהתפשטה בצורה משמעותית ברחבי העולם. למעשה, גל האומיקרון הביא את מספר הנבדקים היומי בארץ ובעולם לכדי רמות שיא (לאחר תקופת הדוח, בינואר 2022), אולם החיסונים מנעו במידה רבה אבדן בנפש. גלי הקורונה הביאו לידי כך שהתוצר הרבעוני במהלך 2021 היה מאוד תנודתי.

לראיה, ברבע הראשון התכווץ המשק בשיעור של 1.8% (לעומת הרבע הרביעי של 2020, במונחים שנתיים ובמחירים קבועים) ולאחריו, עם הפתיחה של המגזרים השונים, זינק המשק ורשם צמיחה של 14.3% ברבע השני של השנה ושוב, בראשית הקיץ כאשר נרשם הגל הרביעי צמח המשק בשיעור של 2.7%, כאשר התמודדות המשק עם גל זה כמעט שלא כללה הגבלות על הפעילות, בשונה מהגלים הקודמים. חרף ראשיתו של הגל החמישי בשלהי 2021 מעריכים בבנק ישראל כי הצמיחה בשנה כולה תסתכם ב-5% (ואפילו בשיעור גבוה מכך ב-2022).

האינדיקטורים הזמינים לגבי הפעילות לקראת סוף 2021 מעידים כי חרף עליית התחלואה בגל הרביעי של מגפת הקורונה (תקופת קיץ) לא נרשמה ירידה משמעותית בפעילות הכלכלית ובביקושים. סך הרכישות בכרטיסי אשראי ירדו בשלהי המחצית הנסקרת על רקע התפשטות זן האומיקרון (גל חמישי), אך הן עדיין גבוהות יותר לעומת רמתן ערב המשבר.

בבחינת התיירות הנכנסת והיוצאת, האינדיקטורים מראים כי יבוא שירותי התיירות (קרי, נסיעות של ישראלים לחו"ל) מתאושש, ואילו יצוא התיירות (כניסת תיירים לישראל) נותר נמוך מאוד. לפי סקר המגמות בעסקים שעורכת הלמ"ס, מאזן הנטו הכולל של המגזר העסקי בחודש דצמבר עלה, רמתו חיובית גבוהה. יצוא הסחורות (ללא יהלומים, בדולרים) ירד מעט בחודש נובמבר, אך רמתו נותרה גבוהה מזו ששררה ערב המשבר. ביצוא השירותים נמשכה מגמת העלייה, וכן גם ביבוא הסחורות, שרמתו גבוהה בכל רכיביו.

בשלהי חודש פברואר 2022 פלשה רוסיה לשטחה של אוקראינה, על רקע מתיחות הקיימת בין שתי המדינות כבר שנים רבות, מפאת רצונה של האחרונה להצטרף לברית נאט"ו ולאיחוד האירופי.

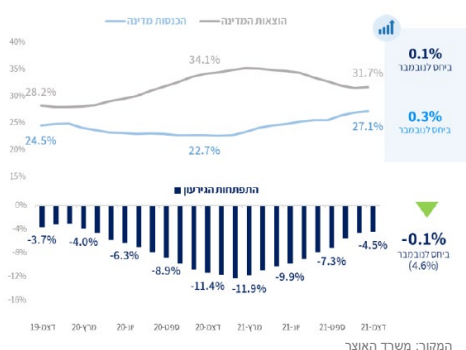
מהלכים אלו נתפסים כמאיימים על רוסיה. משמעות המלחמה היא עלייה נוספת באי ודאות בעולם, שינויים מהירים במחירי נכסים, תוך פוטנציאל ממשי לעלייה נוספת בסביבת האינפלציה במשק ובעולם. בהתאם גדלה הסבירות לריסון המוניטרי, בארץ ובעולם ולבסוף גם לפגיעה בשיעור הצמיחה העולמי.

המדיניות הפיסקלית

הגירעון הממשלתי נסק ב-2020 עקב בלימה של הפעילות, ירידה בהכנסות הממשלה ומנגד עלייה חדה בהוצאות והגיע לכדי 11.7% מהתוצר. אולם, ב-2021 המגמה התהפכה והגיעו בהחלט חדשות טובות בראיית הגירעון ברמה שנתית. כך, לעומת צפי של האוצר לגירעון של 6.8% מהתוצר ולאחר מכן עדכון של האוצר לכדי 5.5% מהתוצר הגירעון בשנה שהסתיימה הגיע לכדי 4.5% מהתוצר, המהווה 68.7 מיליארד ש"ח, לעומת 160.3 מיליארד ש"ח בשנת 2020. בשנת 2020 הסגרים הביאו לבלימה של הפעילות הכלכלית במשק ועימה גם לירידה משמעותית בהכנסות המדינה וב-2021 התמונה ממש התהפכה. בשנת 2021 הוצאות הממשלה התרחבו ב-3.9%, בעוד שההכנסות נסקו ב-29.8% ולכך הייתה תרומה עצומה לצמצום הגירעון.

התפתחות הגירעון, הוצאות והכנסות כאחוז מהתוצר

התרשים מציג התפתחות של ההכנסות, הוצאות והגירעון המצטברים ב-12 החודשים האחרונים

שוק העבודה

מאז היציאה מהסגר השלישי, בפברואר 2021, עלה שיעור התעסוקה המותאם (שלפיו נעדרי קורונה אינם נחשבים למועסקים) וירד שיעור האבטלה הרחבה (כללי המשק). השיפור נרשם על רקע צמצום התמיכה בנפגעי הקורונה. אולם, מאז אוגוסט הואט השיפור במדדי התעסוקה. נתוני סקר כוח האדם של חודש נובמבר (גילי +15) הצביעו על יציבות של שיעור האבטלה הרחבה ברמה של כ-6.5%, ושל שיעור התעסוקה המותאם ברמה של כ-60%, לעומת כ-61% לפני המשבר, ב-2019. מספר המשרות הפנויות רשם עלייה במהלך 2021. תופעה זו מאפיינת מדינות מפותחות נוספות שחוו גידול מהיר של מספר המובטלים על רקע מדיניות ממשלתית של חל"ת. עם ההקלה במגבלות והצמיחה המהירה של התוצר נוצרו משרות פנויות חדשות, שמאוישות בקצב איטי יחסית, מה שעלול להעיד על עלייה של שיעור האבטלה המבנית. על פי סקר המגמות המחזור בעובדים ממשיך להעיב על התרחבות הפעילות, בפרט בענפי המלונאות, התעשייה (עובדים מקצועיים) והשירותים.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

במנוגד, להוזלה במחירים לצרכן שנרשמה בשנת 2020, -0.7%, סביבת המחירים במהלך 2021 התאפיינה בהתייקרויות משמעותיות בקרב מגוון רחב של מוצרים, אך גם שירותים. מקורות האינפלציה היו מחד, ביקושים ערים עקב יציאה מהסגרים ומאיך תקלות בשרשראות האספקה ושיבושים בענפי יבוא שונים. בסיומם של שנת 2021 עלה מדד המחירים לצרכן ב-2.8%, שהוא כאמור גבוה משמעותית מ-2020, אך עדיין נמצא בתוך יעד יציבות המחירים (1%-3%).

בראשית 2022 המשיכה האינפלציה במהלך ההתחממות כאשר במבט קדימה, על רקע הפלישה של צבא רוסיה לאוקראינה וההתייקרות המידית במחירי הסחורות הרלוונטיות (אנרגיה, מתכות מסוימות וסחורות חקלאיות) נראה כי בנק ישראל יתקשה לעמוד ביעד יציבות המחירים ב-2022.

בשנת 2021 לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא עמדה על 0.1%, בדומה לרמתה החל מחודש אפריל 2020.

בהחלטת הוועדה המוניטרית מיום 21 בפברואר 2022, לא השתנתה הריבית, כאשר הוועדה ציינה כי במשק הישראלי נרשמה צמיחה גבוהה לצד נגיף הקורונה והאינדיקטורים השונים מצביעים על המשך הגידול בפעילות בקצב נאה. לכן, הוועדה מעריכה כי בחודשים הקרובים יבשילו התנאים להתחיל בתהליך הדרגתי של העלאת הריבית בהתאם לתוואי האינפלציה, קצב הצמיחה והתעסוקה. זאת על מנת להמשיך ולתמוך בהשגת יעדי המדיניות, ולהבטיח המשך פעילותם התקינה של השווקים הפיננסיים.

הכלכלה העולמית

הכלכלה הגלובלית המשיכה להתאושש במהלך 2021 לאור קצב תחלואה מתמתן ועלייה בשיעורי ההתחסנות, בעיקר בקרב המשקים המפותחים. עם זאת נראה כי המומנטום נחלש בעקבות גלי הקורונה הנוספים, הסגרים הנמשכים בסין מפאת מדיניות "אפס נדבקים", לקראת אולימפיאדת החורף. אלו, בין היתר, המשיכו את הקשיים בשרשרת הייצור העולמית ותרמו לעליית מחירי האנרגיה המגדילים את סיכוני האינפלציה הקיימים גם כן. מדד מנהלי הרכש של המדינות המפותחות התמתן במהלך השנה, אך המשיך להצביע על התרחבות כלכלית. היקף ההתרחבות של הסחר העולמי התמתן, אבל ממשיך להיות מצוי ברמות גבוהות של פעילות.

מדדי האינפלציה (מחירים לצרכן וליצרן) הגבוהים במדינות רבות הביאו לידי כך ששורה ארוכה של מדינות מפותחות ביצעו מהלכי ריסון מוניטריים ברבע השלישי של 2021. בארה"ב, הבנק המרכזי הותיר את הריבית ללא שינוי, אך הודיע על צמצום הרכישות בטווח הקרוב עד לכדי הפסקה מלאה בסוף הרבע הראשון של 2022. בגוש האירו, ה-ECB הותיר את הריבית על כנה, אך הודיע על כוונתו להאט מעט את תכנית הרכישות שלו. באנגליה, על רקע העלייה בסיכון האינפלציה בנק המרכזי העלה את ריבית מ-0.1% לכדי 0.25%. באמצע דצמבר ולאחר מכן עוד פעמיים ברבע הראשון של 2022. גם בארה"ב הבנק המרכזי העלה את הריבית, לראשונה מ-2018, באמצע מארס 2022, ב-25 נ"ב וצפויים העלאות נוספות בהמשך השנה, על רקע האינפלציה המאיימת.

השווקים הפיננסיים

2021 סיפקה למשקיעים את השנה הקלנדרית השלישית ברציפות של תשואות חיוביות חזקות במחירי המניות. אולם, להבדיל משנת 2020, הפעם צמיחה חזקה ברווחים הייתה הגורם שהביאה את המניות לעלייה במחיר. לעומת המניות, הביצועים באפיק איגרות החוב היו פחות טובים השנה ובחלקם הגדול אף שליליים, שכן השווקים נאלצו לעכל את האינפלציה הגוברת ומדיניות פחות קלה מצד הבנקים המרכזיים. בסיכום שנתי מדד ה-S&P 500 לשוק המניות האמריקאי נסק ב-26.9% (וב-22.8% במונחים שיקליים) ומדד ת"א 35 לשוק המניות של תל אביב טיפס ב-32%.

הופעת זן האומיקרון, המדבק מאוד, הובילה לעלייה בתנודתיות בשוק המניות בסוף נובמבר, אך השווקים התאוששו במהירות כאשר נתונים מדרום אפריקה ובריטניה הצביעו על סיכון נמוך יותר למחלה קשה. החוזק של התאגידים הציבוריים והסיכוי לצמיחה פוטנציאלית נוספת ברווחים ב-2022 גברו על גורמי הסיכון ברבעון, למרות העובדה שהאשפוזים עלו לקראת סוף השנה במספר מדינות.

שוק אגרות החוב הממשלתי המקומי הושפע בשנת 2021 מפתחת המשק והעלייה הן באינפלציה בפועל והן בציפיות לאינפלציה לשנים הקרובות, בדומה למצב בשוקי אג"ח במשקים במדינות מתקדמות אחרות. כך, מדד אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלה בשנה שחלפה בכ-7.4% ואילו מדד אגרות החוב הממשלתיות הלא-צמודות ירד בשיעור של כ-0.8%.

מדד אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד, עלה בשנת 2021, בכ-8.7%, הן בהשפעת הציפיות לעלייה באינפלציה והן מפתחת המשק אשר באה לידי ביטוי גם בירידה בריחוק החברתי.

מראשית שנת 2022, עם המשך העלייה בסביבה האינפלציונית וההערכות כי גם בנק ישראל יגיב למצב, מדד אגרות החוב הממשלתיות הלא-צמודות איבד (עד אמצע מארס) כ-4%, והמדד הממשלתי הצמוד ירד ב-3.4%. מדד איגרות החוב הלא ממשלתיות (אג"ח חברות) רשם בתקופה זו ירידה של כ-2.1%.

איגרות חוב ממשלתי ישראל					
שימי בנקוחות בסיס		תשואה לפדיון (%)			
2022	2021	אחון (10/3/22)	סוף 2021	סוף 2020	
שקל					
91	-1	0.97	0.06	0.07	2 שנים
78	38	2.08	1.31	0.92	10 שנים
-13	39	111	124	85	שיפוע (נ"ב)
צמוד					
-21	-177	-2.70	-2.50	-0.73	2 שנים
64	-70	-0.62	-1.25	-0.55	10 שנים
84	106	209	125	18	שיפוע (נ"ב)
ציפיות אינפלציה ממוצעות (%)					
1.11	1.76	3.67	2.56	0.80	2 שנים
0.14	1.09	2.70	2.56	1.47	10 שנים

2. תיאור הסביבה העסקית

2.1 מ ב ו א

הקרנות פועלות בשוק הביטוח הפנסיוני לטווח ארוך (פנסיה, ביטוח וגמל). שוק קרנות הפנסיה מורכב מקרנות פנסיה ותיקות שנסגרו להצטרפות עמיתים חדשים החל מאפריל 1995 ומקרנות פנסיה חדשות שהחלו לפעול מינואר 1995.

מערכת קרנות הפנסיה היא חלק מן הרובד השני של מערכת הביטחון הסוציאלי במדינה (אחרי הרובד הראשון של הביטוח הלאומי). החיסכון הפנסיוני הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך המהווה נדבך מרכזי בהבטחת הביטחון הכלכלי והמשקי של משקי הבית. אפיקי החיסכון הפנסיוני כוללים את קרנות הפנסיה, פוליסות ביטוח ("ביטוחי מנהלים") וקופות הגמל.

להלן נתונים עיקריים על שוק קרנות הפנסיה בישראל (נתונים כספיים במיליוני ש"ח):

טבלה 1 - שוק קרנות הפנסיה בישראל בשנים 2020-2021

סה"כ		קרנות חדשות		קרנות וותיקות		נכסים נטו לסוף שנה
2020	2021	2020	2021	2020	2021	
מיליוני ש"ח						
966,092	1,121,368	521,347	640,332	444,745	481,036	

המקור: ריכוז נתוני הדוחות החודשיים של הגופים המוסדיים, כפי שפורסמו באתר רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

כפי שעולה מן הטבלה, בשנים 2020-2021 היוו קרנות הפנסיה הוותיקות למעלה כ-43% מסך נכסי קרנות הפנסיה.

שיעור הצמיחה בנכסי קרנות הפנסיה הוותיקות (להבדיל מנכסי קרנות הפנסיה החדשות) לא צפויים לגדול באופן משמעותי בשנים הקרובות, וזאת מאחר שהן סגורות להצטרפות עמיתים חדשים.

2.2. מגמות בקרנות הפנסיה הוותיקות בהסדר

השפעתן על עסקי קרנות הפנסיה בתקופת הדוח ועל נתוני הדוח הכספי של הקרנות:

החיסכון הפנסיוני, על מרכיביו השונים, הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך ומהווה נדבך חשוב להבטחת הביטחון הכלכלי של משקי הבית במצבים ובאירועים של אובדן הכנסה לתקופה ממושכת, דהיינו בעת פרישה מעבודה, באירועי אובדן כושר עבודה (נכות) ובאירועי פטירה (שאיירים). לפיכך, למדינה יש ענין מיוחד בהסדרה ובהבטחת אפיק חסכון זה, אשר עולה בקנה אחד הן עם צרכי משקי הבית והן עם המדיניות החברתית והכלכלית של המדינה. על כן, אפיק זה זוכה במדינות רבות וכן במדינת ישראל לעידוד באמצעים שונים, לרבות בתחום הטבות המס.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 1995:

1. בשנת 1995 החליטה הממשלה על רפורמה בתחום הפנסיוני, ולפיה, בין היתר, חברות שניהלו קרנות פנסיה עד 31 בדצמבר 1994 מנועות מלהמשיך ולבטח עמיתים חדשים בקרנות הפנסיה הקיימות שבניהולן.
2. בהתאם למתחייב מהרפורמה, הקרנות חדלו לצרף עמיתים חדשים החל מינואר 1995, אלא אם כן חלות לגביהם הוראות מוגדרות שנקבעו לעניין זה.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 2003:

- להלן עיקרי הרפורמה בתחום הפנסיוני משנת 2003 לגבי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר:
1. הפקעת סמכויות הניהול;
 2. העלאת שיעור דמי הגמולים;
 3. גביית דמי ניהול;
 4. האחדת מערך הזכויות - קביעת תקנון אחיד;
 5. העלאת גיל הפרישה;
 6. הקצאת סיוע ממשלתי;
 7. כרית הבטחון (ראה סעיף ג' פתח דבר)

2.3. תכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות

2.3.1. הסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003. במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש הוא פרק ז'1, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.

בפרק ז'1 לחוק נקבעו שורה של הסדרים, ובהם מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי.

בהתאם להוראת סעיף 78א לחוק הפיקוח, המטרה העומדת בבסיס פרק ז'1 היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות".

בנוסף, כללה תוכנית ההבראה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית דמי ניהול מהתשלומים לעמיתים (המהווים השתתפות של אותם עמיתים בעלויות תכנית ההבראה), האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה וכן הקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

2.3.2. הפקעת סמכויות הניהול

בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח, מונו לקרנות בשנת 2003 מנהלים מיוחדים. לפי הוראות החוק, למנהל המיוחד מוקנות כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרנות, לדירקטוריון, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא, המנהל המיוחד הוא הגורם המופקד על ניהול הקרנות ועל התוויית המדיניות והפיקוח על דרכי ביצועה, ועליו לפעול לביצוע הוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח ולהגשמת מטרותיו.

עם מינויים של המנהלים המיוחדים חדלו מלפעול מוסדות הקרנות וועדותיהן, למעט ועדות השקעה שמונו על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה. כמו כן, מונתה לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר ועדת מנהלה של שלושה חברים וזאת בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח. (תפקידי ועדת המנהלה מובאים בסעיף 1.1.3).

2.3.3. תפקידי מנהל מיוחד (תיקון מס' 10) תשס"ג 2003 (תיקון מספר 32) תשע"ו 2016

78ז. מנהל מיוחד ינהל את עסקי הקרן הוותיקה שלה התמנה ויפעל לביצוע הוראות פרק זה ולהגשמת מטרותיו, ובין השאר לביצוע כל אלה:

- (1) איתור הנכסים של הקרן, ואם הם אינם מצויים בשליטת הקרן או אינם רשומים על שמה בכל רישום המתנהל על פי דין – העברתם לשליטתה ורישומם על שמה;
- (2) מימוש ומכירה של נכסים של הקרן;
- (3) הבטחת קיומו של מסד נתונים מלא וזמין של כל זכויות העמיתים בקרן;
- (4) יישום התקנון האחיד;
- (5) יישום תכנית ההתייעלות שנקבעה לפי הוראות סעיף 78יב, או מימוש התפעול המשותף שעליו הורה הממונה לפי הוראות סעיף 78ג;
- (6) ביצוע כל פעולה אחרת שהממונה יורה עליה.

בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

2.4. השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), (תיקון), התשפ"א-2021 (להלן: "התקנות)

התיקון אשר אושר במאי 2021, מאפשר גמישות השקעה רבה יותר לקרנות הואיל ונוספה אפשרות שסה"כ ההשקעות החופשיות (כלומר ההשקעות ללא אג"ח מיועד וללא סיוע ישיר שטרם התקבל) לא יעלו על 35% מסך הנכסים ללא הסיוע הישיר שטרם התקבל, בנוסף לאפשרות הקיימת שסה"כ ההשקעות החופשיות לא יעלו על 22% מכלל הנכסים הכוללים את הסיוע הישיר שטרם התקבל, הגבוה מבין השניים.

כמו כן, אושר למשקיע המוסדי או לכלל המשקיעים המוסדיים באותה קבוצה, באמצעות כספי החוסכים בלבד, להגדיל את היקף ההשקעה בתאגיד שפעילותו הינה הקמה ופיתוח של פרויקט ייעודי בתחום תשתיות בישראל או בהנפקה של אמצעי שליטה בתאגיד שפעילותו היא קרן להשקעה בפרויקטים בתחום התשתיות בישראל, לרבות תשתית שמטרתה שיפור יכולת ההתמודדות עם השפעות שינוי האקלים והפחתתן, ולמעט תשתיות של דלקים פוסילים, ל-49% בפרויקטים ששווים עד ל-300 מיליון ש"ח, ול-35% בפרויקטים ששווים גבוה מ-300 מיליון ש"ח, חלף 20% שהיו מותרים עד התיקון וכל עוד ההחזקה לא תקנה שליטה בתאגיד.

הוסכם כי בתוך שנתיים תתקיים בחינה אם להרחיב את היקף ההשקעה המותר בפרויקטים ששווים גבוה מ-300 מיליון ש"ח.

בנוסף, התיקון מסדיר את התנאים להשקעת משקיע מוסדי באג"ח היברידיית שהונפקה בישראל ומתאים את המגבלה על השקעות גופים מוסדיים בתעודות סל, כך שתחול רק על קרנות סל שהן צד קשור לגוף המוסדי, ושאינן קרנות שמשקיעות בהתאם לכללי ההלכה היהודית.

2.5. חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

2.5.1. תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" – הסדרי חוב וחברות מדרגות –
 ביום 18.5.2021 פורסם תיקון "ניהול נכסי השקעה" - השקעה בחוב היא אחד מאפיקי ההשקעה העיקריים של הגופים המוסדיים לאור זאת בוצעו מספר תיקונים לחוזר, כגון: צמצום הגדרת "הסדר חוב", כך שההוראות שבפרק ניהול נכסי השקעה יחולו רק כאשר מדובר בהסדר חוב בעייתי;

לעניין חוב בעייתי שהוא חוב בהשגחה מיוחדת, נקבע שההוראות האמורות יחולו רק כאשר שונו התנאים הכלכליים של החוב; ביטול ההחרגה של אשראי אגב השקעות מחוץ לישראל מהגדרת המונח "חוב";

הבהרה לעניין קביעת סמכויות ועדת משנה לאשראי על ידי ועדת השקעות; החלת הוראות שניתנו ביחס לחוב בעייתי וביחס להסדר חוב לגבי חוב שהונפק מחוץ לישראל, כאשר הגוף המוסדי או קבוצת המשקיעים מחזיקים לפחות 5 אחוזים מהחוב והכל בהתאם למדיניות ועדת השקעות;

ותיקון טעות שנפלה בזהות הארגון המפרסם את רשימת החברות המדרגות המאושרות על ידו לדירוג חוב ואשר אומצו על ידי רשות שוק ההון כך שיצוין ארגון ה-ESMA (European Securities and Markets Authority) ו-AIOPA (European Insurance and Occupational Pensions Authority) חלף ארגון ה- (European Insurance and Occupational Pensions Authority).

2.5.2. תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית-חוזר סוכנים ויועצים 2021-10-1
 חוזר 2-10-2015, חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית, מתאריך 28.5.15, קובע כי גופים מוסדיים ובעלי רישיון יחויבו לבצע פעולות באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית על פי התנאים המפורטים בו.

חוזר זה קובע הוראות לגבי דמי שימוש שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לגבות ממשתמשים במערכת סליקה פנסיונית מרכזית. על מנת לייעל ולשפר את תהליך רישום חברות הזכויות הפנסיוניות של לקוח, שהוא עובד חדש של אותו מעסיק, אצל הגוף המוסדי, תוקן חוזר, מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, בהוספת פעולה המאפשרת ללקוח לקבל באמצעות המעסיק או גורם מתפעל מידע נחוץ טרם העברת הפקדה פנסיונית ראשונה.

כמו כן, נוספה פעולה חדשה המאפשרת למעסיק לקבל מהגופים המוסדיים מידע נחוץ לצורך העברת ההפקדות הפנסיוניות של עובדיו הקיימים בממשק האחד, לצורך טיוב מערכת השכר. עוד קובע התיקון תשלום דמי שימוש שנתיים בסך של 5,000 ש"ח בשנה, בגין כל אחת מהקרנות.

2.5.3. חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני – עדכון – 2021-9-7
 חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני קובע רשומה אחידה להעברת מידע בין כל הגורמים הפועלים בשוק החיסכון הפנסיוני - גופים מוסדיים, חוסכים, בעלי רישיון, מעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני.
 העברת מידע במבנה אחיד מאפשרת שכלול של תהליכי זרימת המידע בשוק ומהווה בסיס לפעילותה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

במטרה לייעל את תהליכי העבודה, הוחלט להוסיף נדבכים נוספים לרשומה האחידה במהלך השנים 2021-2023 ולספק מענה לכלל התהליכים המרכזיים בשוק החיסכון הפנסיוני, החל משלב ההצטרפות, דרך שינויים הנעשים במהלך תקופת העבודה במוצרי החיסכון הפנסיוני של הלקוח, לרבות – העברת כספים בין קופות גמל, עדכון מסלול ביטוח, מסלול השקעה, מינוי מוטבים - ועד להנגשת מידע לעובד ולמעסיק בעת עזיבת מקום העבודה.

כחלק מייעול תהליכי העבודה בשוק ולאור ההתפתחויות הטכנולוגיות בשנים האחרונות, הוחלט בחוזר זה לקצר את לוחות הזמנים להעברת מידע, להבטיח הנגשת מידע עדכני ולאפשר השלמת פעולות באופן מיידי.

לדוגמא, קוצר זמן המענה בהפקת היזון מסכם שוטף ל-3 ימי עסקים במקום 5 ימי עסקים שמבוצע כיום, במטרה להגיע לדרשה של מענה תוך יום עסקים אחד בשלבים (סעיף 7 לחוזר), הקיצור האמור ייכנס לתוקף בסיום שנת 2022.

דוגמא נוספת קשורה לשינוי תשתית כספות מאובטחות על מנת לעמוד בדרישות החוזר ובכלל זה מעבר לספק כספות חדש במקום הקיים.

2.5.4 חוזר אקטואר ממונה - תיקון החוזר המאוחד - עדכון - 2021-9-10
 עדכון שפורסם ב 8.7.2021 לפיו אקטואר ממונה המתמנה לראשונה בענף ביטוח מסוים או בקרן פנסיה, יידרש לליווי במהלך השנה הראשונה על ידי אקטואר אחר בעל ניסיון באותו התחום.
 מטרת הליווי היא להבטיח כי לאקטואר הממונה יהיה מערך ליווי ותמיכה מקצועי, במסגרתו יוכל להתייעץ ולקבל הערות ומשוב מאקטואר בעל ניסיון, כך שיעמדו בפניו הכלים האופטימליים שיאפשרו לו למלא את תפקידו כראוי.
 בנוסף נקבע כי האקטואר המלווה ידווח לממונה על ההתקדמות ביישומה של תכנית הליווי אחת לרבעון, על ידי הגשת דוח רבעוני. כמו כן, בתום תקופת הליווי וכן במועד הגשת הדוחות הכספיים השנתיים, האקטואר המלווה יגיש לדירקטוריון החברה ולממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון דוחות שיפרטו את היקף ומסגרת הליווי, יתייחסו לשיקולים מקצועיים שנלקחו בחשבון על ידי האקטואר הממונה בקביעת ההנחות האקטואריות ויצגו את הבחינות והבקורות שערך האקטואר המלווה לגבי אופן חישוב העתודות.

2.5.5 תזכיר תיקון פקודת מס הכנסה (מיסוי שותפויות), התשפ"א-2021
 ביום 25.7.21 פורסם תזכיר תיקון פקודת מס הכנסה- מטרת החוק המוצע היא עדכון כללי המיסוי החלים על שותפויות בישראל.
 מאז פרסום פסק הדין של בית המשפט העליון בע"א 2026/92 פקיד שומה פתח תקווה נגד שדות חברה להובלה (1982) ואחרים נוהגת השיטה שבמרכזה תפיסת השותפות כישות סגורה לעניין סיווג ההכנסה, אשר תוצאת המס הסופית של פעילותה תיקבע תמיד גם בהתאם לתכונותיהם של שותפיה.
 השותפות אינה מחויבת ישירות בתשלום המס על הכנסתה, אך הבסיס לשומתה מחושב בנפרד כישות עצמאית ומבחינת כללי המיסוי, דומה מכירת זכויות בה למכירת מניות בחברה.

תזכיר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מיסוי שותפויות), התשפ"א-2021 קובע, בין היתר, שאם הכנסת השותפות מוגדרת כהכנסה מעסק, אז חלקם של השותפים בשותפות בהכנסה זו תחשב הכנסה מעסק בלי קשר למידת אחזקתם של השותפים בשותפות או למידת השפעתם עליה.
 לתיקון הנ"ל צפויה להיות השפעה על מידת החבות במס של גופים מוסדיים שחלק מהשקעותיהם נעשו דרך שותפויות.

2.5.6 תזכיר תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה"

(שיקולי השקעה הנוגעים להיבטים סביבתיים, חברתיים והיבטי ממשל תאגידי ולסיכונים מתפתחים מהותיים (כגון סיכונים סייבר וסיכונים טכנולוגיים)
 ביום 18.11.21 פורסם תזכיר חוק המתייחס לשיקולים הנוגעים להיבטים סביבתיים, חברתיים והיבטי ממשל תאגידי (להלן – שיקולי ESG) ההולכים והופכים למשמעותיים יותר בשיח הציבורי בכלל ובתחום ההשקעות הפיננסיות, עקב השפעתם על תיקי ההשקעות, הן בהיבט ניהול הסיכונים והן בהיבט ביצועי ההשקעות. לפיכך חוזר זה קובע כי במסגרת מדיניות ההשקעה הכוללת שנקבעת על ידי ועדת השקעות של משקיע מוסדי, תיקבע מדיניות השקעה ביחס לשיקולי ESG אשר רלבנטיים לביצועי תיק ההשקעות ועשויים להשפיע עליהם.
 בתמצית, להלן עיקרי התיקונים שנקבעו בחוזר זה:

תזכיר תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (המשך)

א. ועדת השקעות של משקיע מוסדי תקבע מדיניות השקעה ביחס לשיקולי ESG במסגרת קביעת מדיניות ההשקעה הכללית שנקבעת על ידה, ככל ששיקולים אלו רלוונטיים לביצועי תיק ההשקעות ועשויים להשפיע עליהם.

ב. ועדת השקעות תגבש כללים ונהלים לפיתוח מומחיותו של המשקיע המוסדי לבחינת היבטים, השיקולים והסיכונים כאמור, ללא תלות בגורמים חיצוניים. עם זאת, הוועדה רשאית לקבוע שניתן להתקשר עם נותני שירות חיצוניים בעלי מומחיות בתחום ה-ESG בתנאי שקיימים הליכים מפורטים ומתועדים לבחירה כאמור, לרבות בחינה של ניגודי עניינים פוטנציאליים.

ג. משקיע מוסדי יפרט במסגרת המדיניות אותה הוא מפרסם מהם השיקולים הסביבתיים, החברתיים ושיקולי הממשל התאגידי הנשקלים על ידו במסגרת ניהול ההשקעות ואת הסיכונים המתפתחים הנוגעים לשיקולים אלו. כמו כן, במסגרת אותה מדיניות, יפרט המשקיע המוסדי את שיקולי ההשקעה המהותיים הנוגעים לסיכונים מתפתחים מהותיים כגון סיכונים טכנולוגיים ולסיכונים סייבר.

עמיתים נערכת ליישום דרישות החוזר לקראת כניסתו לתוקף בחודש יולי 2022.

2.5.7. חוזרים בתחום השירות : שירות ללקוחות גופים מוסדיים 2022-9-1, חוזר ברור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור 2022-9-2, הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים במסגרת ברור תלונות ציבור 2022-9-3. ביום 2.1.22 פורסמו ארבעה חוזרים בתחום השרות מהם 3 רלוונטיים לעמיתים. שלושת החוזרים מתייחסים להיבטים של שיפור השירות לאזרחים ותיקים ולאנשים עם מוגבלויות. מועד כניסת החוזרים לתוקף הוא שישה חודשים מיום הפרסום. להלן עיקרי החוזרים:

1. שירות ללקוחות גופים מוסדיים – 2022-9-1: גוף מוסדי ידרש למנות ממונה אזרחים ותיקים ולוודא שהשירות לאוכלוסייה זו יהיה מותאם למאפייניהם הייחודיים ויהיה מקצועי, מכבד ועיל. הממונה יתווה מדיניות בנושא שירות לאזרחים ותיקים ויהיה אחראי לכך שאנשי השירות יוכשרו לטיפול באזרחים ותיקים, לרבות בהתאם למאפייני האוכלוסייה בהיבט הפסיכולוגי, הקוגניטיבי, הסוציאלי והפיזיולוגי, ניצולי שואה, צורת התקשורת, הקשבה פעילה, אמפתיה וכו'. כמו כן, יוקצה נטב שיחות ייעודי לאוכלוסיית האזרחים הוותיקים שיפנה (זיהוי ע"י ת.ז) באופן אוטומטי לנציג שירות אנשי ללא צורך בהקלדת קוד סודי.

הגופים המוסדיים ימפו ויתאימו שירותים לאוכלוסייה הוותיקה, יטמיעו נוהל לדרישת מלווה מטעם הפונה בפעולות בעלות השלכות משמעותיות ויגדירו מקרים שבהם יבוצעו פניות אקטיביות למתן מידע מהותי. לבסוף, יישומו מנגנונים להתרעה על חשש לניצול כלכלי של אזרחים ותיקים.

2. חוזר ברור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור – 2022-9-2: החוזר קובע תיעדוף לטיפול בפניה של אזרח וותיק לרבות אפשרות להגיש תביעת נכות או שארים בעל פה, ובסיוע של נציג הגוף המוסדי, ולמעשה ייתר את הצורך בחתימת הפונה. כמו כן, במקרה של פעולה משמעותית בתיק, כדוגמת הודעה על חוסר במסמכים, יצרו עם האזרח הוותיק קשר טלפוני - בנוסף למשלוח הודעה בעניין בדואר או באמצעי אלקטרוני. עוד נקבע כי גוף מוסדי ישיב לאזרח ותיק בתוך 21 ימים ממועד קבלת הפניה.

3. הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים במסגרת ברור תלונות ציבור – 2022-9-3: התיקון קובע כי פניה של הרשות שעניינה טיפול בתלונת ציבור של אזרח ותיק תיענה ע"י הגוף המוסדי בתוך 21 ימים, ופנייה של הרשות שעניינה טיפול בתלונת ציבור של אנשים עם מוגבלויות תיענה בתוך 14 ימים.

2.5.8. בחודש ינואר 2022 פורסמה טיוטת תיקון חוזר "הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד" 2020-234.

הטייטה מעדכנת את הוראות הגילוי של קרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד, בקשר לשינוי מודל הבטחת התשואה באמצעות אג"ח מיועדות. לגבי סיווג נכס הסיוע הישיר, שקיבל ביטוי במאזן בצורת הפחתת ההתחייבויות, נכנס בצד הנכסים. לגבי צמצום היקף השינוי בגירעון האקטוארי, שינוי זה משפיע על היקף העבודה הנדרשת בערכת המאזן האקטוארי. ככל שהטייטה תאושר, הצגת שווי הבטחת התשואה תבוצע החל מהדוח התקופתי לרבעון הראשון של שנת 2022.

2.5.9. בחודש ינואר 2022 פורסמה טיוטת החוזר המאוחד לעניין מדידה ודין וחשבון לציבור - הבטחת השלמת תשואה לקרנות פנסיה – 2020-219.

מטרת הטייטה להתאים את הוראות המדידה והגילוי לציבור של קרנות הפנסיה למנגנון השלמת התשואה. החוזר מנחה כיצד יש לשערך את השווי של הסיוע שניתן לקרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר בגין השינוי שבוצע בחודש נובמבר בגיל הפרישה לנשים, אשר בגינו הסיוע המשולם לקרנות יפחת. ככל שהטייטה תאושר, ההוראות יחולו החל מהדוח התקופתי לרבעון הראשון של שנת 2022.

3. מצב כספי

3.1. ההתחייבויות הפנסיוניות

3.1.1. ההתחייבויות האקטואריות

ההתחייבויות האקטואריות המוצגות במאזן לימים 31 בדצמבר, 2021 ו-2020 מייצגות את הערך המהוון של ההתחייבויות, לתשלומי פנסיה ופדיון הזכויות בעתיד, לפנסיונרים, עמיתים פעילים ולעמיתים בלתי פעילים ובניכוי הערך המהוון של דמי גמולים עתידיים כפי שחושב ונכלל בדוח האקטוארי של הקרן. הדוח נערך בהתאם להנחיות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון, לרבות הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

3.1.2. שכר ממוצע במשק (שמ"ב)

במהלך השנה אומדן השמ"ב לפיו מחושבות הקצבאות בפרישה עלה ריאלי בכ- 5.2% אל מול ההנחה של גידול ריאלי של 1.2%, ביטוי לגידול בהתחייבות בשל עליה זו מופיע בדוחות התנועה של הקרנות ומסתכם בכ- 3 מיליארד ש"ח. גידול זה הוא בנוסף לגידול בהתחייבויות של כ- 3.3 מיליארד ש"ח שהוצג במאזן שנה קודמת בשל עליית אומדן השמ"ב הריאלי 5.08% בשנת 2020.

3.1.3. ווקטור ריביות

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן ייקבעו לפי שיעורי ריבית חסרת סיכון שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן- "ווקטור ריביות").

הווקטור נקבע על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי רשות שוק ההון. היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היונם של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת. מאחר ומשך החיים הממוצע של התחייבויות הקרנות ארוך יותר ממשך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו, הרי שהשינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי.

השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005. מאז התחלת השימוש בווקטור קיימים שינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות. ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון".

ירידה בווקטור הריביות חסרת הסיכון - בתקופת הדוח, המשיך ווקטור הריביות חסרת הסיכון לרדת. ירידת הריביות הביאה לגידול בהתחייבויות בסך העולה על הגידול בנכסים. למרות השפעת השינוי האמור, הקרנות הוותיקות צפויות להישאר באיזון אקטוארי לאחר הסיוע הממשלתי וכרית הביטחון. לאחר תקופת המאזן חלה עליה בריבית חסרת הסיכון, עליה זו בריבית תביא להקטנת ההתחייבויות בסך העולה על הקיטון בנכסים.

3.1.4. סיוע גיל פרישה לנשים

א. סיוע ממשלתי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים מגיל 64 לגיל 67

הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל קצבת זקנה לנשים מגיל 64 לגיל 67 נקבע בסעיף 78ט(ב)(8) לחוק הפיקוח.

הסיוע האמור יינתן ככל שגיל קצבת הזקנה של נשים הקבוע כיום בנספח א' לתקנון האחיד לא יעלה לגיל 67, וזאת בשל הפרש בהתחייבויות הקרנות בין גיל 67 כגיל הפרישה לנשים לבין גיל פרישה העומד על 64 לנשים שנולדו בחודש מאי 1953 ואילך. היה וגיל הפרישה האמור יעלה, יבוצעו ההתאמות הנדרשות.

בהתאם להוראות סעיפים 78ט(ב)(8) ו-78יד(א)(2) לחוק הפיקוח, הסיוע בשל אי-העלאת גיל פרישה אישה לגיל 67 כאמור ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בסעיף 78יד(א)(1) לחוק הפיקוח.

בשנת 2021 הקרנות נרשם סיוע בסך 572,029 אלפי ש"ח לטובת כיסוי עלויות השהיית גיל הפרישה עבור נשים שפרשו עד ליום 30 באוקטובר 2021. חלק מהסיוע התקבל סמוך למועד החתימה על הדוחות הכספיים.

בהתאם לחקיקה מיום 4 בנובמבר 2021 לתיקון חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004, גיל הפרישה לנשים יעלה באופן מדורג עד לגיל 65. לאחר שינוי חקיקה זה, הפרשנות המשפטית של הקרנות היא כי לא יתקבל סיוע ממשלתי עבור נשים שגיל פרישתן התקנוני יחול בין גיל 64 לגיל 65, ורק עבור תקופה זו. שינוי זה בא לידי ביטוי בטיוט הוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

הערך הנוכחי של הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים, שמוצג במאזן, חושב כהפרש של שני אלה ולפי הנחת שיעורי התשואה חסרת סיכון:

1. הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי הגיל הגבוה מבין השניים: \neq גיל קצבת הזקנה שנקבע בנספח א' לתקנון האחיד, כנוסחו ביום 31 בדצמבר 2011.
2. הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי גיל הפרישה שהוצע בחלק ב' לתוספת של הצעת חוק גיל פרישה, התשס"ד-2003. לעניין זה, "התחייבויות פנסיוניות" - התחייבויות צבורות והתחייבויות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים.

התאמה זו בחישוב הקטינה את סיוע גיל פרישה לנשים שהקרנות צפויה לקבל בסך של 404 מיליוני ש"ח.

ב. תיקון חוק גיל פרישה

ביום 7.1.2004 קיבלה הכנסת את חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004 (להלן: "חוק גיל פרישה"), שבו נקבע כי גיל הפרישה לגברים יעלה בהדרגה עד לגיל 67 וגיל הפרישה לנשים יעלה בהדרגה עד לגיל 64. העלאת גיל הפרישה, כאמור, הייתה רכיב מרכזי בהסדר ההבראה של קרנות הפנסיה הוותיקות, שנחקק מספר חודשים קודם לכן. בשנת 2011 הוחלט לדחות את העלאת גיל הפרישה המדורגת לנשים מגיל 62 לגיל 64, כך שבמקום שתחל בשנת 2012 היא תחל בשנת 2017, ובהמשך לכך העלאת גיל הפרישה נדחתה פעמים נוספות. בהתאם לדחיות האמורות, בוצע תיקון מקביל של התקנון האחיד ונוצר גרעון אקטוארי שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ-5 מיליארד ש"ח. במהלך חודש מרס 2018, וכחלק מחובת הנאמנות של הקרנות כלפי העמיתים, המנהל המיוחד של הקרנות פנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בבקשה לנקוט בצעד של איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים בקרנות, לפי סעיף 64ג. לתקנון האחיד, וזאת בשים לב להתחייבויות שנצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 ולאור חוסר ההיענות של ממשלת ישראל להעברת סיוע ממשלתי מתאים לכיסוי התחייבויות אלה, כפי שמתחייב מעקרונות ההסדר שגובשו בשנת 2003 ונעשה עד עתה.

ביום 14.6.2018 התקבל אישור הממונה על שוק ההון מתוקף סמכותה לפי סעיף 78ח לחוק הפיקוח ולפי סעיף 64ג. לתקנון האחיד, להפחית את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשארים בשל הגדלת ההתחייבויות של הקרנות הנובעת מאי העלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64 ובלבד שהפחתת הקצבאות שמשלמות הקרנות תעשה החל מחודש יוני 2019 (לאור קיום מ"מ בין הגורמים הרלוונטיים בממשלה ובכנסת להעלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64).

ב. תיקון חוק גיל פרישה (המשך)

הפחתת הזכויות בשיעור של 1.259% (להלן: "שיעור ההפחתה") קיבלה ביטוי בהערכות האקטואריות שצורפו לדוחות הכספיים.

כמו כן, פדיונות שבוצעו על-ידי מבטחים, פנסיונרים ושארם החל מיום 1.9.2018 הופחתו בשיעור ההפחתה.

הבהרות מתאימות בנושא צורפו למסמכים שנשלחים לכלל העמיתים באופן שגרתי ושוטף.

בהמשך לכך, ביצע הפחתת הזכויות נדחה מספר פעמים על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, כאשר הדחייה האחרונה היא עד לחודש ינואר 2022, וזאת בשל הנסיבות החריגות של פיזור הכנסת וחוסר היכולת הפרלמנטרית לקדם חקיקה בנושא.

ביום 04.11.2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-ו-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים.

ביום 08.11.2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78ח לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחיד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על שוק ההון שניתנה ביום 14.06.2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבטחים, שארם וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28.10.2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שייזוטר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגרעון המצרפי הצפוי של הקרנות. (יצוין עוד כי החשב הכללי ביקש כי עד ליום 30 ביוני 2022 יועבר אליו ולממונה על התקציבים עותק ממאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021, כפי שהועבר לבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון).

ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ- 0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף ג.65. לתקנון האחיד, ניתן להורות על ביטול הפחתת הזכויות לעמיתי הקרנות.

לפיכך ביום 08.11.2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

3.1.5. המודל להעמסת עלויות

מאז שנת 2007 הקרנות מעמיסות את הוצאות התפעול בין הקרנות לפי מודל העמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן.

במהלך שנת 2021 ערכו הקרנות בדיקה יסודית למודל העמסת העלויות האמור.

הבדיקה אשררה את המודל במלואו, לצד המלצה לתוספת משקולת עבור פרישות של אוכלוסיות מיוחדות. אשרור המודל, כמו גם תוספת המשקולת כאמור, אושרו לשימוש על ידי ועדת המנהלה של הקרנות וכן על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, אשר אישרה גם את השימוש במודל לצורך הערכת הוצאות הניהול העתידיות בתחזיות האקטואריות.

3.2 הסבר לשינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית

ההתחייבות הפנסיונית עלתה מ 473,016 מיליוני ש"ח בשנת 2020 ל 507,132 מיליוני ש"ח בשנת 2021 השינוי נבע מעליה של 3% בהתחייבות לעמיתים פעילים ועליה של 2.4% בהתחייבות לעמיתים לא פעילים

התחייבויות פנסיוניות (מיליוני שקלים)	דצמבר 2021	דצמבר 2020	גידול (קיטון)
פנסיונרים קיימים	270,683	243,212	11.3%
פעילים זכויות צבורות	165,887	157,551	5.3%
פעילים זכויות עתיד	26,180	28,895	-9.4%
סך הכל פעילים	192,067	186,446	3.0%
לא פעילים	41,377	40,579	2.0%
מבוטחים לשעבר וחסרי פרטים	3,005	2,779	8.1%
סך הכל לא פעילים	44,382	43,358	2.4%
סך הכל התחייבויות פנסיוניות	507,132	473,016	7.2%

3.3. סיוע ממשלתי

3.3.1. סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות

הביטוי בדוחות לשנים 2021 ו-2020 לגובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן-ערך הסובסדיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה 4-3-2006 מיום 14 ביוני 2006, בהתאם להפרש שבין תשואות כל האג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות וכמפורט להלן:

התאמת שערורך אג"ח מיועדות לאומדן שווי הוגן:

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי בכל האג"ח המיועדות מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה האפקטיבית הצפויה בגין האג"ח המיועדות שהונפקו לבין ווקטור ריביות.

סבסוד זה בסך 39,436 מיליוני ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרנות המהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. (בשנה הקודמת- 31,024 מיליוני ש"ח)

סבסוד ממשלתי באג"ח מיועדות שהקרנות צפויות להשקיע בהן בעתיד:

על פי תקנות ההשקעה, הקרנות מחויבות לרכוש אג"ח מיועדות מסוג "ערד" כך ששיעור האג"ח המיועדות הכולל יהיה 30% מנכסיהן.

הדוח האקטוארי חושב, כבעבר, על פי ההנחה שאגרות החוב מסוג "ערד" יונפקו לקרנות במועד שבו ירד שיעור אחזקתן באג"ח מיועדות לשיעור נמוך מ-30%, כך ששיעור האחזקה באג"ח מיועדות יעמוד על 30% מנכסי הקרנות.

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי באג"ח מסוג "ערד" מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה הצפויה בגין אג"ח "ערד" שיונפקו בתשואה אפקטיבית של 4.86% (בהשלמה לשיעור של 30% מנכסי הקרנות באגרות חוב מיועדות כולל "מירון") לבין ווקטור ריביות.

סבסוד זה בסך של כ-17,836 מיליוני ש"ח אינו מהווה חלק מהסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר (בשנה הקודמת- כ-18,465 מיליוני ש"ח). (לגבי ביטול הנפקדת אג"ח בעתיד ראה גם פרק אירועים מאזן דוח כספי אחרון 1.3.3).

3.3.2. אומדן סיוע ממשלתי ישיר

אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי

אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי מסתכם לסך של 162,910 מיליוני ש"ח. (בשנה הקודמת- 154,769 מיליוני ש"ח).

מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות טרם הוקצה סופית (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה על שוק ההון מיום 17 באוגוסט 2005), הקרנות בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 4-3-2006, רושמות כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויות הפנסיוניות.

מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גירעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר.

גובה הסיוע גם כפוף לשינויים בגובה ההתחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות ושינויים בגובה ריבית ההיוון (לוקטור ריביות). אי לכך, ככל הנראה, הסיוע הממשלתי הישיר בפועל יהיה שונה מהאומדן האמור.

איזון הגרעון

אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קרן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין ולאחר שנלקחה בחשבון כרית הביטחון, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, יאוזנו הקרנות באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי.

במצב זה יהיו רשאיות הקרנות בכפוף לקבלת אישורים מתאימים - להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתיקבע.

3.3.3. התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה

המספרים המוצגים להלן הינם יתרת התחייבויות המדינה, נכון ליום 31 בדצמבר 2021, וזאת בהתאם לטיטת הכרעה בנושא הסיוע הממשלתי לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר שהעביר המפקח על הביטוח למנהלת המיוחדת ביום 21 במרס 2010 (להלן: "טיטת ההכרעה").

התחייבות הממשלה בנושא הסיוע הממשלתי לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מורכבת מ-3 רבדים :

הסיוע הממשלתי הישיר והעקיף בהתאם לחוק הפיקוח - במחירי ינואר 2003*	
מיליוני ש"ח	
67,922	הסיוע הממשלתי הישיר העתידי
10,378	הסיוע הממשלתי העקיף העתידי באג"ח מיועדות מסוג מירון
78,300	סך הכל הסיוע הממשלתי העתידי
יתרת הסיוע הממשלתי העתידי:	
35,558	סיוע ישיר עתידי
14	סיוע עקיף עתידי
35,572	יתרת הסיוע הממשלתי העתידי
11,320	כרית ביטחון במיליוני ש"ח במחירי דצמבר 2008

במיליוני ש"ח			הסיוע הממשלתי בשווי הוגן**
סיוע ממשלתי עתידי	השפעת הריבית	לפני השפעת הריבית	סיוע ממשלתי
39,437	6,004	33,433	סבסוד ממשלתי אגרות חוב מיועדות שהונפקו
17,836	1,104	16,732	סבסוד ממשלתי באמצעות אגח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
162,909	9,098	153,811	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
5,176	253	4,923	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה לנשים
50,519	-	50,519	סיוע ממשלתי מכרית הביטחון
275,877	16,459	259,418	סה"כ

(*) על פי סעיף 78(ד) (ג) לחוק הפיקוח הסיוע הממשלתי צמוד למדד החל מחודש ינואר 2003 ונושא ריבית שנתית של 4%.

(**) לפי סעיף 78- (ד) לחוק הפיקוח במחירי יום המאזן.

3.3.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

בסעיף 78- יד לחוק הפיקוח נקבע כי הממשלה תסייע לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד, ובכלל זה לעמיתיהן, בהעברת כספים מתקציב המדינה בסך של 78,300 מיליוני ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2003, הכולל את סכום ערך הסובסידיה.

לענין זה, "ערך הסובסידיה" משמעו - ההפרש בין סכום הריבית הצמודה שמשלמת הממשלה על אג"ח מסוג "מירון" שהונפקו לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד וטרם נפדו ביום 30 באפריל, 2003 לבין סכום הריבית הצמודה שהייתה משתלמת אילו שיעור הריבית עליהן היה 4%.

בהתאם לסעיף 78 יד (ב) לחוק הפיקוח, העברת הכספים לכל קרן ותיקה במסגרת הסיוע תיעשה בהתאם להוראות המפקח. בהתאם לאמור, קבע המפקח ביום 17 באוגוסט 2005 לוח סילוקין המפרט כללים בדבר העברת כספי הסיוע. לקביעה האמורה צורף לוח תזרים מזומנים, אשר כלל גם התייחסות לכספי הסיוע שהועברו בשנים 2003 עד 2005.

בראשית שנת 2007 משרד האוצר הודיע כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר כלל הסכומים המפורטים בלוח תזרים המזומנים.

במענה לבקשת הבהרה בנושא מהממונה על שוק ההון, אישר הממונה בכתב מיום 28 במרס 2007, כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר התאמת הסיוע הכספי שהועבר לקרנות הפנסיה שבהסדר לסיוע המפורט לעיל, ובכלל זה לסכום ערך הסובסידיה, ולאמור בלוח תזרים המזומנים, והוסיף כי אין באמור כדי להשפיע לרעה על מצבם הכספי של עמיתי הקרנות בעתיד, שכן ממילא הקרנות אינן זכאיות לסיוע ממשלתי מעבר לאמור בסעיף 78 יד(ד) לחוק הפיקוח. הממונה הבהיר בכתב נוסף מאותו יום, כי האמור בכתבו הראשון מתייחס לסיוע הממשלתי שקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לו לפי סעיף 78 יד (ד) לחוק הפיקוח, וכי אין באמור כדי לגרוע מסיוע ממשלתי אחר שהקרנות זכאיות לו לפי הוראות הדין.

בהמשך לבדיקת משרד האוצר כאמור, בדיונים שנערכו בנושא בין הקרנות לבין משרד האוצר, עלו ארבע סוגיות הנוגעות לערך הסובסידיה, להלן פירוט הסוגיות, עמדת הקרנות בעניינן (המתבססת גם על עמדה משפטית שהתקבלה בקרנות בעבר), ועמדת המדינה המועדכנת על פי טיוטת ההכרעה שהועברה לעיון הקרנות.

מאחר שאימוץ סופי על ידי המדינה של דרך החישוב כאמור בטיוטת ההכרעה, אם יתבצע, יביא למעשה להפחתה בהיקף הסיוע הישיר, כאמור לעיל, שתעביר הממשלה לקרנות הוותיקות שבהסדר, הוחלט להעביר את המחלוקות שבין משרד האוצר לבין הקרנות להכרעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי פיסקאלי), תוך מתן זכות לכל אחד מהצדדים כאמור להעמיד את ההחלטה שתתקבל לבחינה נוספת של היועץ המשפטי לממשלה.

בשלב זה, ובטרם קבלת ההכרעה כאמור, הדוחות הכספיים משקפים את הפירוט שבטיוטת ההכרעה. לוח הסילוקין החדש שפורסם ע"י הממונה ביום 30 בדצמבר, 2013 מאמץ גם הוא את טיוטת ההכרעה.

למרות האמור יוברה, כי אין בהצגת הדוחות הכספיים במתכונת האמורה כדי לגרוע או לוותר על כל זכות או טענה של הקרנות בנושא זה.

להלן פירוט מחלוקות הסיוע:

1. העברות ישירות לקרן בנין

לתקופה שבין ינואר 2003 עד ספטמבר 2003 ("קרן חצי") בסך כ- 1,023 מיליוני שקלים נכון ליום 31 בדצמבר 2021.

גישת המדינה היא שהעברות אלו כלולות בסיוע הממשלתי.

לעמדת הקרן, הסיוע לקרן בנין בגין חודשים אלו נלקח מ"העתודה האקטוארית" (קרן מיוחדת שהוקמה על ידי הממשלה עוד בשנת 1991 וכללה כספים אותם החליטה הממשלה להעביר לקרנות עוד בשנת 1977). בטיוטת ההכרעה מוצגת עמדה, לפיה בסיוע הממשלתי לקרנות בהתאם לסעיף 78 יד לחוק הפיקוח יכלול הסיוע שהועבר לקרן בנין החל מיום 1 באוקטובר 2003 ולא לפני.

2. שינוי נוסחת חישוב ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מסוג מירון

לפי גישת המדינה, הריבית השנתית האפקטיבית לפיה יחושב ערך הסובסידיה היא 4% ומשתלמת אחת לשנה. ולכן הסבסוד העקיף יחושב לפי הפער בין ריבית אפקטיבית באג"ח מיועדות 5.57% פחות 4% וערך הסובסידיה הגלום באג"ח מיועדות מסוג מירון הוא 1.57%.

לעמדת הקרן, הריבית השנתית האפקטיבית, בהתחשב בכך שהריבית משתלמת פעמיים בשנה היא 4.04% ולכן ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מיועדות מסוג מירון הוא הריבית האפקטיבית של 5.57% פחות 4.04% וערך הסובסידיה הוא 1.53%.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2021, הפער בין תוצאות שתי הנוסחאות עשוי להגיע לכ- 699 מיליוני ש"ח, באופן שחישוב לפי גישת המדינה יגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיוטת ההכרעה מובאת גישת המדינה.

3.3.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

3. מועד התחלת הכללת הריבית על אג"ח מסוג מירון בערך הסובסידיה.

גישת המדינה היא שתשלומי ריבית בשל מירונים בגין התקופה שבין יום 1 בינואר 2003 לבין יום 31 במאי 2003 נכללים בערך הסובסידיה. עמדת הקרנות היא שמאחר שבסעיף 78ד לחוק הפיקוח לא ניתנה התייחסות מפורשת לסיוע ממשלתי שניתן לקרנות שבהסדר לפני מועד כניסתו לתוקף של פרק ז' 1 לחוק הפיקוח (היינו: לפני יום 1 ביוני 2003), הרי שאין לכלול במסגרת הסיוע הממשלתי תשלומי ריבית בשל 'מירונים' שהוחזקו בידי הקרנות שבהסדר ואשר שולמו לקרנות בעד התקופה שבין יום 1 בינואר 2003 לבין יום 31 במאי 2003.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2021, הפער בין 2 הגישות עשוי להגיע לכ- 1,488 מיליוני ש"ח, באופן שחישוב לפי גישת המדינה יגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה התקבלה עמדת הקרנות.

4. הכללת ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30 באפריל, 2003 בערך הסובסידיה-

לעמדת הקרן, ערך הסובסידיה אינו מתחשב בריבית המשולמת על ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30 באפריל, 2003, גישת המדינה היא כי הריבית המשולמת על אגרות החוב האמורות יכלול בחישוב ערך הסובסידיה.

נכון ליום 31 בדצמבר, 2021, ערך הסובסידיה בגין ארבע סדרות האג"ח האמורות עשוי להגיע לכ- 1,816 מיליוני ש"ח, באופן שיגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה מובאת גישת המדינה.

3.3.4 התחייבות להגדלת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78(ט') (8) לחוק הפיקוח

בסעיף 78(ב) (8) לחוק הפיקוח נקבע כי כל עוד לא הועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ולאשה, יכוסה ההפרש על ידי הגדלת הסיוע הממשלתי מעבר לסכום האמור בפסקה (1) בסעיף 78 ד(א) לחוק הפיקוח. לעניין זה, "ההפרש" - הפרש בין התחייבויות הקרן כפי שיהיו אם יועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ואישה לבין התחייבויות הקרן כשגיל הפרישה הוא גיל 67 לגבר שנולד בחודש מאי 1942 ואילך וגיל 64 לאישה שנולדה בחודש מאי 1953 ואילך.

התחייבות המדינה בסעיף זה חושבה על פי הנתונים המצריים של הדוחות האקטוארים בקרנות. התחייבות המדינה על פי החוק הינה לשלם סכום זה על פי ההתחייבות בפועל. סך התחייבות המדינה ליום 31 בדצמבר, 2021 מסתכם ל- 5,176 מיליוני ש"ח (בשנה הקודמת- 5,434 מיליוני ש"ח). ראה גם סעיף 3.2.4 א'.

3.4. הגרעון ותוכנית המנהל המיוחד להשלמת הגרעון

הגרעון הכולל, לפני סיוע ממשלתי עתידי של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מסתכם נכון ליום המאזן לסך של כ- 276 מיליארדי ש"ח (בשנה הקודמת כ- 254 מיליארדי ש"ח).

בהתאם לחוזר פנסיה 4-3-2006 אומדן הסיוע הישיר המוצג בדוח הכספי יהיה הנמוך מבין שני אלה:

1. אומדן חלקה הרעיוני הצפוי של הקרן בסך הסיוע ממשלתי הישיר.
 2. הגרעון האקטוארי לפני סיוע ממשלתי, נכון ליום המאזן, בניכוי הסיוע הממשלתי בגין אי העלאת גיל הפרישה ובניכוי הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות.
- הסכום המוצג כסיוע ממשלתי ישיר במאזן הקרנות הינו הסכום על-פי התחשיב בסעיף 1 לעיל.

מיליוני ש"ח	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021
(275,877)	יתרת הגרעון בסוף שנת המאזן לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
39,437	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
17,836	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
162,909	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
5,176	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה
50,519	סיוע ממשלתי מכרית בטחון
275,877	סה"כ סיוע ממשלתי
0	יתרת גרעון בסוף שנת הדו"ח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי

3.5. יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגבי

- 3.5.1 אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרנות צפויות לקבל לפי הוראות החוק, היה לקרנות גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך של 275,877 מיליוני ש"ח (בשנה הקודמת - 254,017 מיליוני ש"ח). גובה השפעת השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לאחר סיוע ממשלתי עתידי הסתכמה לסך של 13,194 מיליוני ש"ח (בשנה הקודמת - 16,199 מיליוני ש"ח).
- 3.5.2 הגרעון עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון, טיוב נתונים, והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים). הגרעון אמור להיות מכוסה על ידי סיוע וסבסוד ממשלתי, בכפוף לגובה הסכום שהקרנות תקבלנה מסך סיוע והסבסוד הממשלתי ששוויו המהוון לפי וקטור הריביות לתאריך הדוחות מוערך בסך של כ- 276 מיליארדי ש"ח, שווי זה כולל את הסיוע הישיר, את הסיוע העתידי הנובע מאגרות חוב מיועדות, את הסכום הנוסף העתידי להתקבל לכיסוי מלוא העלויות הנובעות מאי העלאת גיל פרישה לאישה מגיל 64 לגיל 67 לאשה ואת כרית הביטחון הנאמד בסך של 5,176 מיליוני ש"ח.
- 3.5.3 הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. כאשר בשנה זו שיעור הגרעון לאחר סיוע הוא 10% במקרה שבו ייווצר בעתיד גירעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.
- 3.5.4 הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרנות פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות. תזרימים אלו בפועל עלולים להיות שונים מהצפוי, עקב שוני אפשרי בין המציאות בפועל בעתיד לבין התחזיות.
- 3.5.5 מערכת ההנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד. בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של ההנחות, כגון שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויים רגולטוריים, שינויים כלכליים, ועוד. השינויים האפשריים המפורטים לעיל, ישפיעו בהתרחשם, על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרנות.

3.6. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים

התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים נוצרו עקב השינויים שפורטו בפרק 3 לעיל ובפרק 4 להלן ובעיקר עקב שינוי ריבית ההיוון, עליית השכר הממוצע במשק, ביטול הפחתת הזכויות והשינויים החקיקתיים בעניין גיל הפרישה לנשים.

התחייבויות פנסיוניות ליום 31 בדצמבר 2021									התחייבויות פנסיוניות
אלפי שקלים									
מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל	
259,308,000	81,402,000	94,695,000	4,448,000	3,686,000	8,144,000	5,545,000	23,713,000	480,941,000	התחייבויות צבורות
4,860,000	2,006,000	2,009,000	89,000	54,000	122,000	37,000	658,000	9,835,000	חייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים
264,168,000	83,408,000	96,704,000	4,537,000	3,740,000	8,266,000	5,582,000	24,371,000	490,776,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
(27,132,000)	(8,644,000)	(9,996,000)	(459,000)	(384,000)	(829,000)	(575,000)	(2,500,000)	(50,519,000)	יזע ממשלתי בגין כרית בטחון
(8,621,000)	(3,920,000)	(2,959,000)	(277,000)	(226,000)	(164,000)	(109,000)	(1,560,000)	(17,836,000)	סבסוד ממשלתי באמצעות אגף מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
(65,725,994)	(19,883,956)	(48,834,824)	(1,626,338)	(2,042,596)	(5,339,156)	(2,428,886)	(17,028,190)	(162,909,940)	מדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
162,689,006	50,960,044	34,914,176	2,174,662	1,087,404	1,933,844	2,469,114	3,282,810	259,511,060	כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח ועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד ואומדן סיוע ממשלתי
גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי									
(118,426,000)	(37,378,000)	(62,896,000)	(2,650,000)	(2,705,000)	(6,176,000)	(3,306,000)	(20,480,000)	(254,017,000)	תרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת
(1,586,000)	(584,000)	(405,000)	200,000	72,000	(7,000)	(60,000)	430,000	(1,940,000)	תפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
(5,442,000)	(1,868,000)	(3,674,000)	(131,000)	(137,000)	(390,000)	(191,000)	(1,361,000)	(13,194,000)	שפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
(4,243,000)	(1,838,000)	(2,086,000)	(70,000)	(83,000)	(102,000)	(92,000)	(406,000)	(8,920,000)	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
1,117,000	387,000	587,000	13,000	13,000	43,000	47,000	2,194,000	2,194,000	שינויי חקיקה ותקנון
(128,580,000)	(41,281,000)	(68,474,000)	(2,651,000)	(2,840,000)	(6,675,000)	(3,606,000)	(21,770,000)	(275,877,000)	תרת גרעון בסוף שנת המאזן
סיוע ממשלתי עתידי									
וע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:									
20,847,000	6,749,000	4,355,000	244,000	135,000	292,000	321,000	490,000	33,433,000	בסבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אגף מיועדות שהונפקו לקרן
8,094,000	3,668,000	2,804,000	258,000	208,000	154,000	103,000	1,443,000	16,732,000	בסבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אגף מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן
62,021,000	18,714,000	46,027,000	1,571,000	1,947,000	5,059,000	2,289,000	16,183,000	153,811,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
2,409,000	843,000	1,437,000	0	26,000	0	108,000	100,000	4,923,000	וע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
27,132,000	8,644,000	9,996,000	459,000	384,000	829,000	575,000	2,500,000	50,519,000	יזע ממשלתי עתידי בגין כרית בטחון
8,077,000	2,663,000	3,855,000	119,000	140,000	341,000	210,000	1,054,000	16,459,000	שפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
128,580,000	41,281,000	68,474,000	2,651,000	2,840,000	6,675,000	3,606,000	21,770,000	275,877,000	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	תרת גרעון או עודף בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי

אלפי שקלים		התחייבויות פנסיוניות ליום 31 בדצמבר 2020							התחייבויות פנסיוניות
מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל	
240,533,000	74,639,000	86,548,000	4,325,000	3,470,000	7,684,000	5,179,000	21,730,000	444,108,000	התחייבויות צבורות
5,360,000	2,191,000	3,007,000	90,000	63,000	124,000	57,000	1,004,000	11,896,000	חייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים
245,893,000	76,830,000	89,555,000	4,415,000	3,533,000	7,808,000	5,236,000	22,734,000	456,004,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
(23,846,000)	(7,507,000)	(8,751,000)	(422,000)	(342,000)	(740,000)	(511,000)	(2,207,000)	(44,326,000)	יזע ממשלתי בגין כרית בטחון
(9,038,000)	(3,928,000)	(3,034,000)	(296,000)	(237,000)	(189,000)	(122,000)	(1,621,000)	(18,465,000)	סבסוד ממשלתי באמצעות אגף מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
(63,279,394)	(18,758,963)	(45,515,710)	(1,729,464)	(1,990,400)	(4,997,944)	(2,245,182)	(16,251,638)	(154,768,695)	ומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
149,729,606	46,636,037	32,254,290	1,967,536	963,600	1,881,056	2,357,818	2,654,362	238,444,305	כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח ועודות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד ואומדן סיוע ממשלתי
(110,209,000)	(33,568,000)	(59,446,000)	(2,861,000)	(2,811,000)	(6,224,000)	(3,179,000)	(19,975,000)	(238,273,000)	גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
2,679,000	700,000	1,827,000	339,000	327,000	393,000	122,000	1,203,000	7,590,000	תרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת
(7,781,000)	(2,787,000)	(3,726,000)	(76,000)	(130,000)	(329,000)	(179,000)	(1,191,000)	(16,199,000)	ותפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
(3,115,000)	(1,723,000)	(1,551,000)	(52,000)	(91,000)	(16,000)	(70,000)	(517,000)	(7,135,000)	שפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואות הקרן על הגרעון
(118,426,000)	(37,378,000)	(62,896,000)	(2,650,000)	(2,705,000)	(6,176,000)	(3,306,000)	(20,480,000)	(254,017,000)	שינויים חקיקה ותקנון
18,541,000	5,922,000	3,807,000	194,000	100,000	235,000	290,000	271,000	29,360,000	תרת גרעון בסוף שנת המאזן
7,271,000	3,113,000	2,432,000	251,000	197,000	152,000	98,000	1,349,000	14,863,000	סיוע ממשלתי עתידי
59,557,000	17,906,000	43,518,000	1,723,000	1,965,000	4,834,000	2,126,000	16,014,000	147,643,000	וע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
2,668,000	919,000	1,617,000	0	29,000	0	120,000	113,000	5,466,000	אבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אגף מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן
23,846,000	7,507,000	8,751,000	422,000	342,000	740,000	511,000	2,207,000	44,326,000	ומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
6,543,000	2,011,000	2,771,000	60,000	72,000	215,000	161,000	526,000	12,359,000	וע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
118,426,000	37,378,000	62,896,000	2,650,000	2,705,000	6,176,000	3,306,000	20,480,000	254,017,000	יזע ממשלתי עתידי בגין כרית בטחון
0	0	0	0	0	0	0	0	0	שפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
0	0	0	0	0	0	0	0	0	תרת גרעון או עודף בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי

4. תוצאות הפעילות

4.1 השקעות

פעילות ההשקעות של קרנות הפנסיה מתבצעת בכפוף למדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעה ע"י ועדות ההשקעה כדלהלן:

יעדים מרכזיים של מדיניות ההשקעות הכוללת

תכלית מדיניות ההשקעות של הקרנות היא עמידה בהתחייבויות לעמיתים. במסגרת זו, על הקרנות לפעול, ככל הניתן, להתאמת אופי הנכסים לאופי ההתחייבויות, תוך שמירה על רמת סיכון כוללת של תיק ההשקעות וזאת בהתאם למדיניות ההשקעות שנקבעה ולהחלטות ועדת ההשקעות.

דגשים נוספים

ההשקעות תתבצענה תוך בחינה שוטפת של תיק ההשקעות והנכסים המרכיבים אותו ביחס למאפייני ההתחייבויות הפנסיוניות, שיקולי ההשקעה יכללו התייחסות להיבטים כגון חלופות השקעה ברמת סיכון נתונה, חשיפה לסיכונים ברמת מיקרו ומאקרו ולהיבטים נוספים כגון מיסוי ושינויים רגולטוריים. כמתחייב מחוק הפיקוח ומתקנות מס הכנסה פועלות בקרנות ועדות השקעה המורכבות, מלבד המנהל המיוחד, מנציגים חיצוניים, כהגדרתם בחוק הפיקוח.

ועדות ההשקעה של הקרנות קובעות מדיניות השקעות פרטנית לקרנות, בכפוף ליעדים ומגבלות הסיכון הנדרשות. מדיניות ההשקעות הפרטנית שקבעה ועדת ההשקעות של הקרנות כוללת התייחסות לשיקולי הקצאת הנכסים אל מול ההתחייבויות הפנסיוניות. הקצאת הנכסים הפרטנית קובעת בין היתר שיעור חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים וכוללת התייחסות למאפייני הסיכון השונים לרבות משך החיים הממוצע (מח"מ).

תקנות השקעה – קרנות פנסיה ותיקות

ביום 7 ביולי 2012 נכנסו לתוקף תקנות המסדירות את כללי ההשקעה בגופים המוסדיים. במסגרת אותו תיקון נכללות הוראות לעניין השקעות נכסי הקרנות הוותיקות באפיקי ההשקעה השונים. כמו כן, ביום 30 באוגוסט 2012 פורסם ברשומות תיקון לתקנות ההשקעה לעניין אופן חישוב אגרות חוב מיעדות.

אלפי שקלים		נכסים ליום 31 בדצמבר 2021							נכסים
מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל	
רכוש שוטף									
מזומנים ושווי מזומנים	5,226,960	1,534,649	2,330,477	82,522	55,610	106,754	334,067	9,797,848	
זיכויים ויתרות חובה	357,234	96,540	153,866	1,278	3,092	6,095	26,168	654,934	
	5,584,194	1,631,189	2,484,343	83,800	58,702	112,849	360,235	10,452,782	
אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:									
עלות מתואמת	41,090,764	12,787,209	8,988,511	604,272	298,549	507,391	945,459	65,856,898	
סבסוד ממשלתי	24,564,636	7,943,464	5,179,565	288,690	159,614	343,687	577,306	39,435,840	
	65,655,400	20,730,673	14,168,076	892,962	458,163	851,078	1,522,765	105,292,738	
השקעות									
יירות ערך שאינם סחירים	17,985,908	5,363,048	1,801,361	16,784	8,841	59,119		25,235,061	
יירות ערך סחירים	60,331,352	19,012,429	13,702,476	1,164,555	557,051	1,044,795	1,294,713	97,916,484	
פקדונות והלוואות	12,222,421	3,758,893	1,706,508		5,034	134,201		17,827,057	
מקרקעין	119,860	28,320		43,851			80,800	272,831	
סה"כ השקעות	156,314,941	48,893,363	31,378,421	2,118,152	1,015,214	1,674,066	2,898,278	246,544,171	
רכוש קבוע	1,794							1,794	
השקעה בחברה קשורה	38,924	4,334	3,892	1,366	1,942	387	1,376	52,477	
חלקה של קרן פנסיה אחרת בהתחייבות הפנסיונית						201,004		201,004	
וע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים	2,536,000	889,000	1,505,000	0	27,000	0	105,000	5,176,000	
סך כל נכסי קרנות הפנסיה	164,475,853	51,417,886	35,371,656	2,203,318	1,102,858	1,988,306	3,364,889	262,428,228	
חשבון קרן הפרמיה בנאמנות						409,241		409,241	
סך כל הנכסים	164,475,853	51,417,886	35,371,656	2,203,318	1,102,858	2,397,547	3,364,889	262,837,469	
בניכוי - התחייבויות אחרות									
התחייבויות אחרות	1,786,847	457,842	457,480	28,656	15,454	54,462	82,079	2,917,168	
סבסוד ממשלתי בשנים קודמות של אגף מירון שנרכשו בקרן הפרמיה						254,783		254,783	
התחייבות בגין הפרמיה הממוצעת						154,458		154,458	
	1,786,847	457,842	457,480	28,656	15,454	463,703	82,079	3,326,409	
סך כל הנכסים, נטו	162,689,006	50,960,044	34,914,176	2,174,662	1,087,404	1,933,844	3,282,810	259,511,060	

אלפי שקלים		נכסים ליום 31 בדצמבר 2020						נכסים	
מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל	
רכוש שוטף									
מזומנים ושוי מזומנים	5,608,490	1,882,867	3,024,124	293,787	225,623	426,357	1,380,753	13,044,959	
זיכויים ויתרות חובה	416,165	84,915	143,971	1,177	3,312	6,309	36,681	700,080	
	6,024,655	1,967,782	3,168,095	294,964	228,935	432,666	1,417,434	13,745,039	
אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:									
עלות מתואמת	38,246,952	11,849,643	8,185,721	510,593	240,610	444,228	624,106	60,693,019	
סכום ממשלתי	19,592,695	6,265,360	4,015,345	202,364	105,212	249,165	287,420	31,023,888	
	57,839,647	18,115,003	12,201,066	712,957	345,822	693,393	911,526	91,716,907	
השקעות									
יירות ערך שאינם סחירים	15,449,006	4,814,815	2,221,719	10,288	8,317	86,919		22,591,064	
יירות ערך סחירים	58,061,545	17,702,184	11,770,981	925,709	365,888	931,344	236,267	90,589,598	
פקדונות והלוואות	11,663,784	3,641,153	1,892,523		6,111	149,259		17,352,830	
מקרקעין	111,840	26,580		43,701			53,356	235,477	
סה"כ השקעות	143,125,822	44,299,735	28,086,289	1,692,655	711,710	2,065,015	1,201,149	222,485,876	
רכוש קבוע	1,548							1,548	
השקעה בחברה קשורה	57,369	12,200	5,919	6,038	6,405	449	4,387	94,512	
חלקה של קרן פנסיה אחרת בהתחייבות הפנסיונית								198,375	
וע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים	2,670,000	919,000	1,581,000	0	30,000	0	113,000	5,434,000	
סך כל נכסי קרנות הפנסיה	151,879,394	47,198,717	32,841,303	1,993,657	977,050	2,396,972	2,735,970	241,959,350	
חשבון קרן הפרמיה בנאמנות	408,897				408,897			408,897	
סך כל הנכסים	151,879,394	47,198,717	32,841,303	1,993,657	977,050	2,345,184	2,735,970	242,368,247	
בניכוי - התחייבויות אחרות									
התחייבויות אחרות	2,149,788	562,680	587,013	26,121	13,450	55,231	81,608	3,515,045	
בסוד ממשלתי בשנים קודמות של אגף מירון שנרכשו בקרן הפרמיה						238,543		238,543	
התחייבות בגין הפרמיה הממוצעת						170,354		170,354	
	2,149,788	562,680	587,013	26,121	13,450	464,128	81,608	3,923,942	
סך כל הנכסים, נטו	149,729,606	46,636,037	32,254,290	1,967,536	963,600	1,881,056	2,654,362	238,444,305	

אלפי שקלים		דוח הכנסות והוצאות לתקופה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							הכנסות והוצאות
									הכנסות (הפסד)
									מזומנים ושוי מזומנים
									מהשקעות
									מניירות ערך שאינם סחירים, נטו
									מניירות ערך סחירים, נטו
									מפקדונות והלוואות
									ממקרקעין
									הכנסות אחרות, נטו
									סך כל ההכנסות (הפסד)
									הוצאות (השתתפות בהוצאות)
									הוצאות הנהלה וכלליות
									בניכוי - השתתפות בהוצאות
									הוצאות מסים
									סך כל ההוצאות, נטו
									עודף הכנסות (הפסד) עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

אלפי שקלים	דוח הכנסות והוצאות לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020							הכנסות והוצאות	
	מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל
הכנסות (הפסד)									
זמזמנים ושוי מזמנים	(177,836)	(52,417)	(45,903)	(951)	(660)	(1,590)	(2,767)	(4,024)	(286,148)
מהשקעות									
זניירות ערך שאינם סחירים, נטו	2,202,006	761,055	460,647	361	1,731	47,230	67,971	22,853	3,563,854
זניירות ערך סחירים, נטו	2,022,870	648,881	504,125	32,842	16,084	26,252	41,625	27,992	3,320,671
מפקדונות והלוואות	(23,947)	(7,281)	(72,147)	5	4	(70)	(4,778)	21	(108,193)
ממקרקעין	2,691	(197)	(149)	7,270				13,341	22,956
	4,203,620	1,402,458	892,476	40,478	17,819	73,412	104,818	64,207	6,799,288
הכנסות אחרות, נטו	8,617	1,305	1,842	(17)	5	9	14	298	12,073
סך כל ההכנסות (הפסד)	4,034,401	1,351,346	848,415	39,510	17,164	71,831	102,065	60,481	6,525,213
הוצאות (השתתפות בהוצאות)									
הוצאות הנהלה וכלליות	138,212	29,429	27,414	8,316	8,530	4,735	2,341	7,601	226,578
בניכוי - השתתפות בהוצאות	(13,460)	(699)		(440)	(1,491)	(1,564)			(17,654)
הוצאות מסים	21								21
סך כל ההוצאות, נטו	124,773	28,730	27,414	7,876	7,039	3,171	2,341	7,601	208,945
עודף הכנסות (הפסד) עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה	3,909,628	1,322,616	821,001	31,634	10,125	68,660	99,724	52,880	6,316,268

אלפי שקלים	הוצאות הנהלה וכלליות לתקופה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021							הוצאות

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל	
71,826	13,681	13,378	3,399	4,714	1,079	768	3,470	112,315	שכר ונלוות
31,556	6,687	5,912	2,002	2,697	1,560	697	2,059	53,170	זחזקת משרד ותפעוליות שונות
505								505	פחת רכוש קבוע
49,237	13,262	8,368	7,006	7,489	2,291	749	4,937	93,339	מחשוב, נטו
(6,841)	(188)	(1,908)						(8,937)	יזכון התחיבות להטבות לעובדים
5,092	960	862	302	430	86	57	305	8,094	עמלות
151,375	34,402	26,612	12,709	15,330	5,016	2,271	10,771	258,486	פחת רכוש אחר

אלפי שקלים	הוצאות הנהלה וכלליות לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020							הוצאות

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	סך הכל	
75,112	11,535	15,453	3,387	3,576	793	896	3,354	114,106	שכר ונלוות
31,413	6,922	6,293	1,899	2,015	2,604	883	1,903	53,932	זחזקת משרד ותפעוליות שונות
402								402	פחת רכוש קבוע
29,069	5,896	5,754	2,261	2,350	1,095	397	1,706	48,528	מחשוב, נטו
(7,470)	2,753	(2,783)		1				(7,499)	יזכון התחיבות להטבות לעובדים
11,142	2,323	2,697	769	588	243	165	638	18,565	עמלות
139,668	29,429	27,414	8,316	8,530	4,735	2,341	7,601	228,034	פחת רכוש אחר

4.2. ניתוח השקעות

- יתרת הנכסים גדלה מ- 238.4 מיליארדי ש"ח ב-31 בדצמבר 2020 ל- 259.8 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2021. הגידול בסך 21.4 מיליארדי מהווה 8.9% והוא נובע מ- 29.8 מיליארד רווח בניכוי מכירות נטו בסך כולל של 8.4 מיליארדי ש"ח.
- יתרת האג"ח המיועדת גדלה מ-91.7 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2020 ל- 105.2 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2021. הגידול בסך 13.5 מיליארדי מהווה 14.8% והוא נובע מ 12.9 מיליארד רווח ש-4.7 מיליארד ש"ח מתוכו היה במועד הקניה ובתוספת רכישות נטו בסך 0.6 מיליארדי ש"ח. תרומת האג"ח מיועדות לתשואה הינו 3.9% והיא מהווה 43.33% מהכנסות.
- יתרת ניירות ערך שאינם סחירים גדלה מ- 22.5 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2020 ל- 25.1 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2021. הגידול בסך 2.6 מיליארדי מהווה 1.85% והוא נובע מ 7.2 מיליארד רווח בניכוי מכירות נטו בסך 4.6 מיליארדי ש"ח. תרומת ניירות ערך שאינם סחירים לתשואה הינו 2.2% והוא מהווה 24.21% מהכנסות.
- יתרת ניירות ערך סחירים גדלה מ- 90.6 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2020 ל- 97.7 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2021. הגידול בסך 7.3 מיליארדי מהווה 11.41% והוא נובע מ 9.1 מיליארד רווח בניכוי מכירות נטו בסך 1.8 מיליארדי ש"ח. תרומת ניירות ערך סחירים לתשואה הינו 2.8% והיא מהווה 30.68% מהכנסות.
- יתרת פיקדונות והלוואות גדלה מ- 17.3 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2020 ל- 18.1 מיליארדי ש"ח ב- 31 בדצמבר 2021. הגידול בסך 0.8 מיליארדי מהווה 18.59% והוא נובע מ 0.6 מיליארד רווח ובתוספת רכישות נטו בסך 0.2 מיליארדי ש"ח. תרומת פיקדונות והלוואות לתשואה הינו 0.19% והיא מהווה 2.05% מהכנסות.

4.3. הוצאות הקרנות

בשנת 2008 הושלם האיחוד התפעולי של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. בהתאם לכך, קרנות הפנסיה פועלות על פי מבנה ארגוני במסגרת תפעולית אחת. יובהר כי במסגרת האיחוד התפעולי נשמרת זהותה המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן.

הוצאות הנהלה וכלליות

סך הוצאות הנהלה וכלליות הסתכם בשנת הדוח ב 258 מיליוני שקלים, הכולל הוצאות חד פעמיות בגין התאמת מערכת מחשב בסך 42 מיליוני שקלים. בנטרול הוצאות אלה הסתכמו הוצאות הנהלה וכלליות בסך 216 מיליוני שקלים לעומת 228 מיליוני שקלים בשנה קודמת. עיקר הקיטון נובע מקיטון בהוצאות הפחת של כ 10 מיליוני שקלים עקב התאמת העלות הנזכרת לעיל.

4.4. תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)

תשואה נומינלית ברוטו של קרנות הפנסיה

שנת 2020		שנת 2021		שנת 2020		שנת 2021		קרן
נכסים ותשואה לא כולל סיוע *	נכסים ותשואה כולל סיוע *	נכסים ותשואה לא כולל סיוע *	נכסים ותשואה כולל סיוע *	נכסים ותשואה לא כולל סיוע *	נכסים ותשואה כולל סיוע *	נכסים ותשואה לא כולל סיוע *	נכסים ותשואה כולל סיוע *	
2.81%	146,178	3.31%	209,457	12.59%	162,689	11.36%	228,415	מבטחים
3.03%	45,492	3.04%	64,251	12.96%	50,960	11.77%	70,844	מקפת
2.81%	30,788	2.91%	76,304	12.50%	34,914	10.30%	83,749	קגמ
2.06%	1,712	0.53%	3,441	11.07%	2,175	8.85%	3,801	בנין
1.88%	823	0.58%	2,814	12.41%	1,087	9.11%	3,130	חקלאים
3.85%	1,600	2.32%	6,598	11.88%	1,934	9.23%	7,273	אגד
4.54%	2,252	4.20%	4,497	11.38%	2,469	10.06%	4,898	הדסה
2.44%	1,863	0.49%	18,114	14.91%	3,283	8.87%	20,311	נתיב
230,708		385,476		259,511		422,421		

* סיוע ישיר עתידי שטרם שולם לקרנות

תשואה ממוצעת 5 שנים			(*) תשואה מצטברת 5 שנים			5 שנים
תיק חופשי	נכסי השקעה ללא סיוע	כולל סיוע ומיועדות	תיק חופשי	נכסי השקעה ללא סיוע	כולל סיוע ומיועדות	קרן
7.02%	7.42%	7.23%	40.42%	43.01%	41.78%	מבטחים
7.09%	7.70%	7.35%	40.82%	44.93%	42.53%	מקפת
7.26%	7.05%	6.64%	41.95%	40.61%	37.90%	קגמ
6.65%	7.05%	3.93%	29.39%	31.34%	21.27%	בנין
5.39%	5.93%	4.40%	30.03%	33.35%	24.04%	חקלאים
5.07%	6.84%	5.42%	28.04%	39.20%	30.23%	אגד
6.73%	7.10%	6.85%	38.51%	40.91%	39.25%	הדסה
3.19%	7.47%	4.24%	13.37%	33.38%	23.06%	נתיב
6.96%	7.49%	6.65%	39.97%	43.51%	37.98%	תשואה מצטברת כוללת
6.20%	6.73%	5.89%	35.06%	38.48%	33.15%	תשואה ריאלית

(*) מדד המחירים לצרכן עלה במצטבר ב-5 השנים האחרונות ב-3.63%

4.5. דוח ניהול סיכונים

פעילות הקרנות שבהסדר חשופה לסיכונים פיננסיים (בצד הנכסים או ההתחייבויות) כגון סיכונים שוק, אשראי, נזילות, סיכון כושר פירעון וכן לסיכונים תפעוליים ואחרים היכולים לנבוע, בין היתר, מאי נאותות או כשל בתהליכים הפנימיים, אנשים, מערכות או אירועים חיצוניים.

התממשות הסיכונים עשויה לחשוף את הארגון למצב שלא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו לעמיתים, להפסדים, פגיעה בהשגת היעדים (עסקיים או אחרים), פגיעה במוניטין ועוד.

הקרנות מקיימות תהליך ניהול סיכונים ארגוני, ERM - Enterprise Risk Management, שמשמעותו קיום תהליך מובנה ואחיד חוצה ארגון בעזרתו הארגון מודד, מנהל, מפיך תועלת ומפקח על הסיכונים אליהם הוא חשוף.

תהליך ניהול הסיכונים כולל: זיהוי סיכונים וחשיפות בפעילות והתהליכים, הערכת משמעותם והסתברות להתרחשותם, מעקב ובקרה אחר הסיכונים, טיפול בסיכונים (דרכי מניעה, פעולות לצמצום ההשלכות או ההסתברות להתממשות, העברת הסיכון לגורם שלישי כגון ביטוח, קבלה - החלטה על נשיאה בתוצאה בהתממש הסיכון), קביעת רמת הסיכון שהארגון יהיה מוכן לקחת בפעילויות בתחומים השונים, הטמעת כלים ושיטות למדידה, ניהול, ודרכי ההתמודדות עם סיכונים, הגדרת מבנה ארגוני תומך לניהול הסיכונים, קביעת אמצעים להתמודדות עם הסיכונים בכדי להפחית את ההסתברות לכשל, תחקור והפקת לקחים בהתממשות סיכון.

תהליך ניהול הסיכונים בקרנות שבהסדר נועד להבטיח:

1. ביצוע הפעילות העסקית תוך לקיחת סיכון מחושבת, הבנת הסיכון הגלום בפעילות וקבלת החלטה מושכלת לגבי אופן הטיפול בו.
2. מניעה ומזעור סיכונים.
3. הפקת לקחים בגין אירועי כשל ויישום מסקנות.

המנהל המיוחד, ועדת ההשקעות, וועדת הביקורת והמבקרת הפנימית מקבלים דיווחים ועדכונים שוטפים ממנהלת הסיכונים בהתייחס לסיכונים השונים.

לצורך ניתוח ומעקב אחר חלק מהסיכונים הוטמעו בקרנות שבהסדר מספר מערכות ממוחשבות, ביניהן מערכת לניתוח סיכונים ALM ומערכת לניתוח סיכונים פיננסיים.

להלן פירוט הסיכונים העיקריים:

סיכונים שוק

סיכון לגידול בגירעון בעקבות תזוזה בגורמי שוק כגון: ריבית, אינפלציה, שער חליפין, מחירי מניות. ניהול תיק ההשקעות מתבצע תוך חתירה להשגת תשואה אופטימאלית במסגרת תיאבון הסיכון של הקרנות, בהתאם למגבלות חשיפה, ומדיניות שנקבעה ע"י המנהל המיוחד וועדות ההשקעה.

בקביעת מדיניות ההשקעה ורמת הסיכון, מתייחסים לגורמי סיכון שונים, תחזיות, מגמות ולהתפתחויות אפשריות בשווקים הפיננסיים והריאליים.

הקצאת ההשקעות לאפיקים השונים לשנה הקרובה מבוצעת בין היתר בהתחשב בניתוח ALM לאסטרטגיית ההשקעות לטווח ארוך שנקבעה ובהתייחס להתפתחויות צפויות בסביבה הכלכלית ובהתאם לכך מאשרת ועדת ההשקעות תיקי סמן.

סיכון ריבית

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון הנובע משינויים בעקום הריבית. לקרנות חשיפה גבוהה לירידה בריבית. ירידה בשיעור הריבית עשויה להגדיל את הגירעון מאחר ומח"מ ההתחייבויות גבוה ממח"מ הנכסים.

מצב	שוי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/בגירעון ב % (קיטון)
31/12/2021	507,131	50,520	10.0%	-	-
ירידת ריבית 1%	592,501	88,913	15.0%	38,393	6.5%
עליית ריבית 1%	439,000	14,043	3.2%	(36,477)	(8.3%)

סיכון אשראי

הסיכון להפסד כספי כתוצאה מאי עמידה בהתחייבויות של לווים הנובע מחשיפה לירידה באיכות האשראי או חדלות פירעון של הלווים כתוצאה מפגיעה באיתנותם הפיננסית ו/או ירידה בשווי ההוגן. ההשקעות מתבצעות באגרות חוב, שטרי הון ופיקדונות של חברות ברובן בדירוג אשראי של קבוצת ה-A ומעלה. השקעה במנפיקים מתבצעת בהתאם לקריטריונים ולמדיניות האשראי. מבוצע מעקב שוטף אחר החובות בכלל ואחר חובות בעייתיים בפרט. הקרנות חשופות לענפי משק שונים שהעיקרי שבהם הינו ענף הפיננסים.

סיכון מחירי מניות

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון הנובע משינוי בשווי ההוגן של מחירי מניות. שיעור ההשקעה במניות בחו"ל ובארץ הינו 85% ו-15% בהתאמה.

מצב	שוי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/בגירעון ב % (קיטון)
31/12/2021	507,131	50,520	10.0%	-	-
ירידת מחירי מניות וקרנות השקעה 25%	507,131	74,287	14.6%	23,767	4.7%

סיכון אינפלציה

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון הנובע משינוי במדד המחירים לצרכן. שיעור הנכסים הצמודים למדד (ללא כרית ביטחון) נאמד בכ-76% מנכסי הקרנות. בעוד ההתחייבויות צמודות במלואן למדד.

מצב	שוי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/בגירעון ב % (קיטון)
31/12/2021	507,131	50,520	10.0%	-	-
עליית אינפלציה 5%	532,413	59,449	11.2%	8,929	1.7%

פיזור גיאוגרפי

כ-86% מנכסי הקרנות מושקעים בישראל (כולל אג"ח מיועדות וסיוע). כ-2.5% באסיה, כ-9% בצפון אמריקה, כ-2% באירופה, והיתרה במדינות אחרות.

סיכון מט"ח

סיכון להפסד בנכסים או לגידול בגרעון כתוצאה משינויים בשערי החליפין. ההשקעות במט"ח הינן בעיקר בדולר וביורו. גידור החשיפה למט"ח מתבצע בהתאם למדיניות ועדות ההשקעה.

מצב	שווי התחייבויות במיליוני ש"ח	גירעון במיליוני ש"ח	אחוז הגירעון	גידול/בגירעון במיליוני ש"ח	גידול/בגירעון ב % (קיטון)
31/12/2021	507,131	50,520	10.0%	-	-
התחזקות השקל ב - 15%	507,131	62,652	12.4%	12,132	2.4%

כושר פירעון (SOLVENCY RISK)

סיכון לאי עמידה בתשלום ההתחייבויות האקטואריות בטווח הארוך ו/או להפחתת זכויות העמיתים. הקצאת הנכסים בין אפיקי השקעה שונים מתבצעת בהתאם לאסטרטגיה ארוכת טווח שאושרה על ידי המנהל המיוחד ועדות ההשקעה ובהתאם לתאבון הסיכון של הקרנות. אסטרטגיית הקצאת הנכסים לטווח הארוך נועדה לקבוע את השקעת הנכסים האופטימלית לאורך זמן לצורך עמידה בהתחייבויות בהתאם לרמת הסיכון שנקבעה. לשם כך, מסתייעים בין היתר גם במערכת ממוחשבת ייעודית לניהול נכסים והתחייבויות בקרנות פנסיה (מערכת ALM). ניתוח שבוצע מצביע על כך שתחת מנגנון האיזון הקיים ותקנות ההשקעה הנוכחיות, קיים סיכון מסוים שהקרנות לא תצלחנה להגיע לאיזון של 100% וההפסד הממוצע הצפוי עלול להיות גבוה מ-5% בשנה מסוימת.

סיכון אקטואריה

הסיכון האקטוארי הינו ברובו סיכון אקסוגני שאינו בשליטת הקרן, וכולל סיכונים דמוגרפיים (שינויים בתוחלת חיים, שיעורי הקפאה, עזיבה, יציאה לנכות), וסיכונים כלכליים (ריבית, אינפלציה, שכר המבוטח, שכר ממוצע במשק). הסיכון טמון בפער שבין הערכים שיהיו בפועל לבין הערכים החזויים ששימשו בסיס להנחות האקטואריות. המשמעות של פערים אלה ככל שיהיו, תבוא לידי ביטוי בגירעון או עודף בדוחות האקטואריים.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי נובע מהכרעות שניתנו או שעשויות להינתן במסגרת הליכים משפטיים קיימים, לרבות הליכים עתידיים שעשויים להתרחש. ההפרשות הנדרשות במידת הצורך באות לידי ביטוי בדוחות הכספיים. הקרנות שבהסדר מבצעות מעקב שוטף אחר התביעות הקיימות ופועלות ככל הנדרש על מנת להקטין את היקף החשיפה הנובעת מהליכים אלה.

סיכון רגולציה

שינויים בחוקים ותקנות, בהוראות הממונה על המפקח על שוק ההון ביטוח וחסכון, או בתקנון האחד, או בהוראות דין אחרות, יכולים להשפיע על ההתחייבויות או על הנכסים של הקרן. בנוסף, אי ציות האורגנים הרלוונטיים בארגון לחוקים ולהוראות רגולטוריות חיצוניות קיימות, או להוראות פנימיות שנקבעו, אפשר שיביאו להתממשות של סיכון לפגיעה במוניטין.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו חשיפה להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. החשיפה נובעת מתהליכים הכוללים את תהליכי התפעול השונים, התשלומים, הגבייה, מערכות מידע ותקשורת ועוד. כחלק מתהליך ניהול הסיכונים מעודכנת מפת הסיכונים התפעוליים הארגונית בהסתמך על ניתוח חומרים, דיווחים שוטפים, שיחות עם גורמים רלוונטיים בארגון, דוחות ביקורת וכו', ומבוצע תהליך הפחתת סיכונים, מעקב ובקרה אחר הסיכונים. בתהליך צמצום החשיפות מטופלים סיכונים ממפת הסיכונים בהתאם לתכניות ההפחתה שאושרו, מבוצעים תהליכי הפקת לקחים מאירועי כשל ויישום מסקנות כמו כן סיכונים מטופלים כחלק מהתהליך השוטף בחטיבות השונות. בנוסף, מופעל מערך ביקורת פנימית נרחב המבצע ביקורת תקופתית בהתאם לתכנית עבודה שנתית ורב שנתית. התוכנית נקבעת אחת לשנה בהתייחס לסקר סיכונים שבוצע וכן בהתאם לדרישות החוק וההוראות השונות. היבטים נוספים של סיכונים תפעוליים מטופלים במסגרת יישום הנחיות SOX 404.

סיכון נזילות

סיכון נזילות בקרנות הפנסיה עלול להתממש במידה ותזרים המזומנים הצפוי להתקבל ממימוש הנכסים שבהחזקת הקרן, אינו מספיק לכסות את זרם התשלומים של ההתחייבויות. א. סיכון זה מתייחס לאפשרות שזרמי המזומנים העתידיים של הקרנות לא יספיקו לממן את תשלום ההתחייבויות לעמיתים, והקרנות ימצאו בתזרים מזומנים גרעוני ולא ימצאו אפיקי מימון חלופיים. ב. סיכון תזרים המזומנים (פער נזילות) – הפער בין תזרים פירעון הנכסים לזה של ההתחייבויות. בגלל מבנה הנכסים וההתחייבויות השונה (נכסים קצרים, התחייבויות ארוכות, התפלגות התזרימים) לקרנות, לא יהיו מספיק מזומנים במועד התשלום כדי לשלם לעמיתים את כספי הקצבה. במצב זה, הקרנות עשויות לא להצליח לממש נכסים פיננסיים או נכסים אחרים במהירות במועד התשלום במחיר "השווי ההוגן", כדי לשלם את ההתחייבויות השוטפות לעמיתים או תשלומים לא מתוכננים. תמהיל הנכסים בקרנות מאפשר לתת מענה לצרכי הנזילות השוטפים והמשתנים.

4.6. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

במהלך תקופת הדוח היו תופעות או אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות, ביניהם ניתן למנות את הבאים:

1. השינויים בווקטור הריבית (ראה [פרק 3 סעיף 3.2.3](#))
2. התשוואות בשוק ההון. (ראה [פרק 1 סעיף 1.4](#))
3. עליית שכר ממוצע במשק. (ראה [פרק 3 סעיף 3.2.2](#))
4. ביטול הפחתת הזכויות. (ראה [פרק 3 סעיף 3.2.4](#))
5. העלאת גיל הפרישה. (ראה [פרק 3 סעיף 3.2.4](#))

4.7. שינוי מהותי ברווחי השקעות לתקופת הדוח ביחס לתקופה הקודמת

משבר הקורונה הביא לעלייה בתנודתיות בשווקים הפיננסיים לאורך השנה. נרשמו רווחי הון באפיקי ההשקעה הסחירים והלא סחירים ברמה גבוהה ביחס לתקופה הקודמת.

4.8. השפעת שינויים בהוראת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ועל תוצאות הפעולות.

בהתאם לסמכויותיו על פי חוק הפיקוח, התקין המפקח תקנון אחיד שנכנס לתוקף ב-2003.1.10. עיקרי השינויים בתקנון האחד והשפעתם – ראה בפרק "תיאור הסביבה העסקית" בסעיף 2 לעיל.

4.9. השפעת השינויים בהוראות המס על התוצאות הפעילות

אין.

4.10. השפעת עונתיות על תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה

אין.

4.11. שינויים בשיעור גביית דמי הגמולים

אין.

4.12. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה הקודמת

אין שינויים מהותיים בשיטת החישוב של המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה קודמת.

5 תחזית זרמי כספים

על פי תחזית זרמי המזומנים של הקרנות שנערכה ע"י האקטואר לפי הנחות המאזן האקטוארי, דמי הגמולים יתאפסו, באופן תיאורטי, בשנת 2045, וזאת כתוצאה מצפי לירידה במספר המבוטחים והנחות לגבי עליה בשכר.

הוצאות הקרנות צפויות לרדת ביחס עם ירידת דמי הגמולים ותשלומי הגמלאות.

תזרים המזומנים הצפוי לשנת 2022 מניח קבלת דמי גמולים בסך של כ- 2,204 מיליוני ש"ח ותשלומי הקרנות בניכוי דמי ניהול בסך של כ- 15,971 מיליוני ש"ח.

5.1 מימוש זכויות מבוטחים

הקרנות הינן קרנות סגורות, ולפיכך קיים תהליך של ירידה בדמי הגמולים ובמספר העמיתים הפעילים ומגמה של תזרים שלילי הנובע מעודף הולך וגדל של תשלומים על תקבולים. זרם התשלומים גדל כתוצאה מעליה במספר מקבלי הקצבאות ומפוטנציאל פדיון כספים חד פעמי.

התהליך כאמור ימשך עד להתאפסות ההון של הקרנות. הנתונים על תזרים המזומנים העתידי מפורטים בדוח האקטוארי.

5.2 נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש

נכסי הקרנות כוללים, בין היתר, אגרות חוב ממשלתיות מיועדות אשר מייצרות תזרים חיובי לשנים הבאות. חלק משמעותי נוסף מנכסי הקרנות מושקע בנכסים סחירים הכוללים אגרות חוב ממשלתיות, אג"ח קונצרני ומניות אשר במקרה הצורך ניתן לממש. להערכתנו הקרנות לא צפויות בשנים הקרובות לקושי מהותי במימוש נכסים.

5.3 חובות

חובות של מעסיקים ועצמאיים, מבטחי משנה, מבוטחים, יתרות סוכנים וחייבים עסקיים אחרים שהפיגור בגבייתם עלול להשפיע על תזרים המזומנים של קרנות הפנסיה:

היקף החבות הנצברת של מעסיקים, עצמאיים וחייבים אחרים מהווה כ- 1% ביחס להיקף הגבייה השנתית. הקרנות נוקטות בכל ההליכים הקבועים לפי הוראות הדין על מנת לגבות את החובות. על פי ניסיון העבר, רוב החובות ייגבו.

5.4 גביית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן

גביית חובות על ידי קרנות הפנסיה מתבצעת בצרוף ריבית חשכ"ל כמתחייב מתקנות מס הכנסה. הקרנות אינן גובות חובות ע"י העברת נכסים.

6 השפעת גורמים חיצוניים

6.1 התחייבויות תלויות ותביעות:

6.1.1 לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרנות ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרנות הפנסיה ותביעות אחרות. להערכת המנהל, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור התחייבויות תלויות ותביעות, תביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרנות ועל כן לא נרשמה בגינן הפרשה בדוחות הכספיים.

ביום 10.10.2021 ניתן פסק דין חלקי בתיק. בית הדין דחה את טענות אגד כי התביעה התיישנה, אף שחלק הארי של עילות התביעה נולד לפני שנת 1986. בית הדין קבע, כי אגד שלטה בקרן באופן שמנע מהקרן אפשרות להגיש תביעה נגדה.

בית הדין קיבל חלק מעילות התביעה של הקרן – בית הדין קבע, כי על אגד לשלם לקרן עבור פרישתם המוקדמת של חברים רבים שפשו פרישה מוקדמת בשלהי שנות ה-70 ובמחצית הראשונה של שנות ה-80, לפי סעיפי התקנון 29(ג) ו-29(ה) ולשאת בכל הוצאות הניהול של הקרן, בהתאם למפורט בתצהירי הקרן. בית הדין דחה חלק מעילות התביעה (נדחתה התביעה בעניין חבות אגד להשלים את תשואת הקרן ל-6.5% והתביעה לשלם עבור פרישות מוקדמות לפי סעיף 29(ד) לתקנון).

בית הדין דחה את התביעה שכנגד שהגישה אגד, על שתי עילותיה. פסק הדין התייחס רק לשאלת החבות בגין עילות התביעה. קביעת הסכומים בעילות שהתקבלו בפסק הדין תתברר בשלב הבא.

לפי הערכה זהירה של הקרן המבוססת על החישובים שנערכו בתצהירי הקרן בהליך, והחישובים הנוספים שנערכו לאחר מתן פס"ד, משמעות פס"ד היא חיוב אגד לשלם לקרן סכום של כ-945 מיליון ₪.

בינתיים הגישה קג"א ערעור על דחיית חלק מתביעתה ואגד הגישה ערעור או בקשת רשות ערעור (לפי העניין) על פסק הדין החלקי, על החלק בו נדחתה התביעה הנגדית ועל החלק בו התקבלה (עקרונית) תביעת הקרן.

במקביל פעלה הקרן לקידום שלב ב' של ההליך בו ייקבע הסכום שעל אגד לשלם לקרן לפי עילות התביעה שהתקבלו בפס"ד. אגד ביקשה לעכב את הדיון בקביעת כימות עילות התביעה וזאת עד להכרעה בערעור. הקרן התנגדה וביקשה לקדם את ההליך וכך נקבע. בית הדין האזורי הורה לצדדים להגיש את עמדתם בעניין הכימות עד סוף פברואר 2022. לאחר ארכה קצרה, הקרן ואגד הגישו את תחשיביהן לבית הדין ביום 7.3.2022 – הקרן העריכה את סכום החוב של אגד בכ-945 מיליון ₪, ואילו אגד העריכה את סכום החוב בסכום של כ-77 מיליון ₪, לא כולל הוצאות דמי הניהול וכולל הפרשי הצמדה בלבד.

במקביל הגישה הקרן בקשה לעקל נכסים של אגד להבטחת פירעון פס"ד לכשיינתן. בעקבות מו"מ בין הצדדים בו אגד טענה כי ברצונה לנהל מו"מ וכי העיקול יזיק מאוד למגעים לצירוף משקיע לאגד, סוכם שאגד תתחייב להימנע מחלוקת כספים או דיבידנדים לבעלי מניות או למדינה והדיון בבקשה לעיקול נגזר.

אגד פנתה בחודש ינואר 2022 בבקשה לבית הדין הארצי לדון תחילה בבקשתה למתן רשות ערעור בסוגיית ההתיישנות, לאחר שטענתה בדיון נדחתה בפסק הדין החלקי. במסגרת זו הרחיבה אגד את טענותיה. הקרן הגישה בקשה לסילוק על הסף של בקשת אגד. עד כה לא נקבעו סדרי שמיעת הערעורים בבקשות רשות הערעור שהוגשו.

6.1.2 גביית חובות מעסיקים; חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרנות הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטו הקרנות בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרנות פועלת לגביית החובות מול המעסיקים.

קיימות תביעות אשר הקרנות הינן צד להן הנובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת המנהל, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות.

לתאריך הדוחות הכספיים יתרת החובות הידועים לקרנות מופיעה בביאור חייבים ויתרות חובה. לפסקי הדין בחלק מהתביעות, במידה ויוכרעו נגד הקרנות, יכולה להיות השפעה מהותית על הדוח הכספי.

הקרנות, על פי חוות דעת יועציה המשפטיים, אינן יכולות להעריך את הסתברות התרחשותן של תביעות אלו. לפרטים ראה ביאור התחייבויות תלויות ותביעות במאזני הקרנות.

7 בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח של הממונה, יחתמו המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes-Oxley שנחקק בארצות-הברית. הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מתבצעות עבור הדוחות רבעוניים החל מהדוחות הכספיים של שנת 2008.

הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי מתבצעות עבור דוחות שנתיים החל מהדוחות הכספיים של שנת 2011.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404 ביצעה הנהלת הקרנות שבהסדר, החל משנת 2009 מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על המתודולוגיות המקובלות, תוך שימוש במודל הבקרה של (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) COSO. הקרנות ביצעו, על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של הבקרות העיקריות.

הקרנות ביצעו על-פי המתודולוגיות המקובלות, עדכון למיפוי ולתיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים, לרבות לתהליכים מהותיים חדשים.

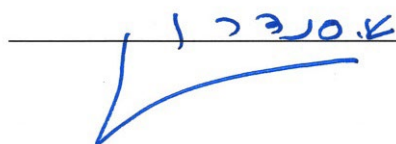
כמו כן, הקרנות ביצעו, בסיוע חברת הייעוץ, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות, וזאת תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים.

הערכת הבקרות והנהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הקרנות, בשיתוף המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים של הקרנות, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה. על בסיס הערכה זו, המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שקרנות הפנסיה נדרשות לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

לא ארע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

אפי סנדרוב

30 במרס, 2022

המנהל המיוחד

תאריך אישור הדוח:

8 דוח המנהל המיוחד וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי.

מערכת הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון למנהל המיוחד ולהנהלה של קרנות הפנסיה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, רבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של "ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)". בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2021, הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

א.ס.נ.ר.ו. 2
יצחק סבן

אפי סנדרוב

המנהל המיוחד

יצחק סבן

מנהל אגף דיווח
מ"מ מנהל חטיבת הכספים

30 במרס, 2022

תאריך אישור הדוח:

הצהרת המנהל המיוחד

אני אפי סנדרוב, המנהל המיוחד, מצהיר כי:

סקרתי את הדוח השנתי של **מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)** (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2021 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח; ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לועדת המנהלה ולועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אפי סנדרוב, המנהל המיוחד

30 במרס, 2022

הצהרת מנהל הכספים

אני יצחק סבן ממלא מקום מנהל חטיבת הכספים, מצהיר כי:

סקרתי את הדוח השנתי של **מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)** (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2021 (להלן: "הדוח").

1. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

3. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח; ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;

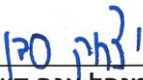
ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן- ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לועדת המנהלה ולועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יצחק סבן, מנהל אגף דיווח
מ"מ מנהל חטיבת הכספים

30 במרס, 2022

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ
(בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

תוכן העניינים

6.....	מאזנים	
8.....	דוחות הכנסות והוצאות	
9.....	דוחות תנועה בקרן הפנסיה	
10.....	כללי	ביאור 1: -
12.....	עיקרי המדיניות החשבונאית	ביאור 2: -
15.....	נכסים לפי בסיס הצמדה	ביאור 3: -
17.....	מזומנים ושוי מזומנים	ביאור 4: -
17.....	חייבים ויתרות חובה	ביאור 5: -
18.....	ניירות ערך שאינם סחירים	ביאור 6: -
21.....	ניירות ערך סחירים	ביאור 7: -
22.....	פקדונות והלוואות	ביאור 8: -
23.....	מקרקעין	ביאור 9: -
24.....	רכוש קבוע	ביאור 10: -
25.....	השקעה בחברה קשורה	ביאור 11: -
26.....	התחייבויות שוטפות	ביאור 12: -
27.....	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד	ביאור 13: -
28.....	התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי	ביאור 14: -
34.....	הכנסות מהשקעות	ביאור 15: -
34.....	הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו	ביאור 16: -
35.....	הוצאות הנהלה וכלליות	ביאור 17: -
35.....	השתתפות בהוצאות	ביאור 18: -
36.....	התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות	ביאור 19: -
46.....	צדדים קשורים	ביאור 20: -
47.....	מסים על הכנסה	ביאור 21: -
47.....	תשואת הקרן	ביאור 22: -
47.....	מידע בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים וחשיפתם לסיכוני ריבית	ביאור 23: -
48.....	אירועים לאחר תאריך המאזן	ביאור 24: -

דוח רואה החשבון המבקר לעמיתים של מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "הקרן") ליום 31 בדצמבר, 2021 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). המנהל המיוחד וההנהלה של הקרן אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן, הנכללת בדוח המנהל המיוחד וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, אשר אומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964. בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקרן (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964 ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקרן נעשים רק בהתאם להרשאות המנהל המיוחד וההנהלה של הקרן; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקרן, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה בבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הקרן קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2021 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2021 ואת תוצאות פעילותה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2021 והדוח שלנו מיום 30 במרס 2022 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב בדבר התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי ולדוח האקטואר המצורף וכי גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2021 בכ-128,580 מיליוני ש"ח ואומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל.

חוות דעתנו הנ"ל כוללת הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 19 בדבר התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן.

קוסט פורר גבאי את קסירר
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל אביב, 30 במרס, 2022

דוח רואה החשבון המבקר לעמיתים של מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)

ביקרנו את המאזנים המצורפים של קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים של מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן – "הקרן"), ליום 31 בדצמבר 2021 ואת הדוחות על הכנסות והוצאות והדוח על השינויים בתנועת הקרן לשנה שהסתיימה באותו תאריך. דוחות כספיים אלה הינם באחריות המנהל המיוחד וההנהלה של הקרן. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

הדוחות הכספיים של הקרן ליום 31 בדצמבר 2020 ולשנה שהסתיימה באותו התאריך בוקרו על ידי רואה חשבון מבקר קודם אשר הדוח שלו עליהם מיום 24 במרס 2021 כלל חוות דעת בלתי מסויגת וכלל פסקת הפניית תשומת לב בגין התחייבויות פנסיוניות, גרעון אקטוארי והתחייבויות תלויות.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון) התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי המנהל המיוחד והנהלה של הקרן וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של קרן הפנסיה לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020 ואת תוצאות פעולותיה והתנועה בקרן הפנסיה לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות הגילוי אשר נקבעו בהוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964.

מבלי לסייג את חוות דעתנו אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים כדלקמן:

א. לאמור בביאורים 1' ו-14 – התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי ולדוח האקטואר המצורף. גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2021 בכ- 128,580 מיליוני ש"ח ואומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל.

ב. התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן כמפורט בביאור 19.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת משולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 30 במרס 2022 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן.

קוסט פורר גבאי את קסירר
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל אביב, 30 במרס, 2022

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2020	2021		
אלפי ש"ח			
נכסים			
רכוש שוטף			
5,608,490	5,226,960	4	מזומנים ושווי מזומנים
* 416,165	357,234	5	חייבים ויתרות חובה
<u>6,024,655</u>	<u>5,584,194</u>		
השקעות			
		6	אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן: עלות מתואמת בסוד ממשלתי
38,246,952	41,090,764		
<u>19,592,695</u>	<u>24,564,636</u>		
<u>57,839,647</u>	<u>65,655,400</u>		
15,449,006	17,985,908	6	ניירות ערך שאינם סחירים
58,061,545	60,331,352	7	ניירות ערך סחירים
11,663,784	12,222,421	8	פקדונות והלוואות
<u>111,840</u>	<u>119,860</u>	9	מקרקעין
<u>143,125,822</u>	<u>156,314,941</u>		סך כל ההשקעות
<u>1,548</u>	<u>1,794</u>	10	רכוש קבוע
<u>*57,369</u>	<u>38,924</u>	11	השקעה בחברה קשורה
<u>2,670,000</u>	<u>2,536,000</u>	14	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים
<u>151,879,394</u>	<u>164,475,853</u>	3	סך כל הנכסים
בניכוי - התחייבויות אחרות			
13,083	13,803		מעסיקים
832,316	866,870	12	התחייבויות שוטפות אחרות חוזים עתידיים ובטחונות
1,202,147	813,692		
<u>102,242</u>	<u>92,482</u>	13	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד
<u>2,149,788</u>	<u>1,786,847</u>		סך כל ההתחייבויות
149,729,606	162,689,006		סך כל הנכסים, נטו

*מזין מחדש
הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר		ביאור
2020	2021	
אלפי ש"ח		
-	-	19 התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות
		14 התחייבויות פנסיוניות:
240,533,000	259,308,000	התחייבויות צבורות
5,360,000	4,860,000	התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים
245,893,000	264,168,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
(9,038,000)	(8,621,000)	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
(63,279,394)	(65,725,994)	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
(23,846,000)	(27,132,000)	14 סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
149,729,606	162,689,006	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי
		14 גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
(110,209,000)	(118,426,000)	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת
*2,679,000	(1,586,000)	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
*(7,781,000)	(5,442,000)	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
(3,115,000)	(4,243,000)	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
-	1,117,000	שינויי חקיקה ותקנון
(118,426,000)	(128,580,000)	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן
		14 סיוע ממשלתי עתידי
		סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
18,541,000	20,847,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
7,271,000	8,094,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן
59,557,000	62,021,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
2,668,000	2,409,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים
23,846,000	27,132,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין כרית ביטחון
6,543,000	8,077,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי עתידי
118,426,000	128,580,000	יתרת גרעון בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
149,729,606	162,689,006	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי ויתרת גרעון

*מיון מחדש

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

יצחק סבן

מנהל אגף דיווח
מ"מ מנהל חטיבת הכספים

אפי סנדורב
המנהל המיוחד

30 במרס, 2022
תאריך אישור
הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2020	2021		
אלפי ש"ח		ביאור	
			הכנסות (הפסדים)
<u>*(177,836)</u>	<u>(50,998)</u>		ממזומנים ושווי מזומנים
		<u>15</u>	מהשקעות:
*2,202,006	12,687,479		מניירות ערך שאינם סחירים, נטו
2,022,870	5,504,978		מניירות ערך סחירים, נטו
(23,947)	420,184		מפיקדונות והלוואות
<u>2,691</u>	<u>21,911</u>		ממקרקעין
<u>4,203,620</u>	<u>18,634,552</u>		
<u>*8,617</u>	<u>6,957</u>	<u>16</u>	הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו
<u>4,034,401</u>	<u>18,590,511</u>		סך כל ההכנסות
			הוצאות
*138,212	151,375	<u>17</u>	הוצאות הנהלה וכלליות
<u>(13,460)</u>	<u>(14,706)</u>	<u>18</u>	בניכוי - השתתפות בהוצאות
<u>124,752</u>	<u>136,669</u>		סך כל ההוצאות, נטו
<u>21</u>	<u>112</u>		הפרשה למס
<u>3,909,628</u>	<u>18,453,730</u>		עודף הכנסות נטו - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

*מזין מחדש
הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
אלפי ש"ח		
151,225,764	149,729,606	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת השנה
תוספות לנכסים		
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור:		
1,282,468	1,188,044	פנסיית יסוד ומקיפה
3,909,628	18,453,730	עודף הכנסות נטו - עובר מדוחות הכנסות והוצאות
תקבולים אחרים והעברות		
273,954	225,299	סיוע שנתקבל או נצבר בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
1,359,622	1,536,790	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
412,688	324,407	תקבולים בגין פרישה מוקדמת
5,765	8,418	תקבולים בגין רכישת זכויות ואחרות
246,701	242,781	תקבולים בגין פנסיות משותפות והיוון
(284,000)	(134,000)	שינוי בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה לנשים
7,206,826	21,845,469	סך הכל תוספות לנכסים, תקבולים אחרים והעברות
תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות		
(8,109,261)	(8,271,584)	לגמלאים, נכים ושארים, נטו
(209,386)	(214,404)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
(307,530)	(307,899)	העברות לקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(76,807)	(92,182)	החזרים למעסיקים ולאחרים
(8,702,984)	(8,886,069)	סך הכל תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
(1,496,158)	12,959,400	תוספות (קיטון) לנכסים, נטו
149,729,606	162,689,006	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1: - כללי

א. גרעון וסיוע ממשלתי

הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק (ראה הגדרה בסעיף ב' להלן), אלמלא הסיוע כאמור היה של כ- 128,580 מיליוני ש"ח (שנה קודמת- 118,426 מיליוני ש"ח).

גובה הגרעון האמור הינו אומדן והוא עשוי להשתנות, בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בווקטור הריביות והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).

הגרעון צפוי להיות מכוסה על ידי סיוע ממשלתי, לרבות כרית הביטחון כמפורט בביאור 14 ה', שחלוקתו הסופית טרם נקבעה, בכפוף לגובה הסכום שהקרן תקבל מתוך הסיוע הממשלתי הכולל. סכום הסיוע הממשלתי צמוד לשיעור עלית המדד ונושא ריבית, כפי שקבע החוק.

לתאריך המאזן הסיוע הממשלתי (ללא כרית הביטחון) אינו מספיק לכיסוי מלוא סכום הגרעון דבר שיצר גרעון של כ 10% מסך כל ההתחייבויות של הקרן.

הסיוע הממשלתי מתקבל בהתאם לשיקולי תזרים.

על פי הוראות התקנון האחיד, במידה והגרעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או כשנוצר גרעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגירעון.

יצוין כי באופן דומה, במידה וייווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

ב. הגדרות בדוחות כספיים אלה:

מבטחים או הקרן	- מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד).
הקרן או קרן הפנסיה	- קרן פנסיה לקצבה לעמיתים ותיקים של מבטחים.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981
חוק קופות הגמל	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) - התשס"ה-2005.
רשות שוק ההון	- רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
הממונה	- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
תקנות מס הכנסה	- תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.
צדדים קשורים	- כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 לעניין השקעות משקיע מוסד.
מדד	- מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
בעלי עניין	- כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012. ובסעיף 5.10.2, פרק 4, שער 5 לחוזר המאוחד.
חברות מוחזקות	- חברות אשר לקרן שליטה בהן (כהגדרתה בגילויי דעת של לשכת רואי חשבון בישראל) או חברות אשר לקרן יש השפעה מהותית בהן אך אינן חברות בת.
ההסתדרות	- ההסתדרות הכללית החדשה.
מבטחים	- מבטחים קרנות פנסיה בע"מ בניהול מיוחד.

ביאור 1: - כללי (המשך)

ג. מגזרי הפעילות

הדוחות הכספיים מתייחסים למגזר הפעילות העיקרי של הקרן-ניהול קופת גמל לקצבה לעמיתים שהצטרפו עד ליום 31 בדצמבר, 1994 לקרן פנסיה ותיקה (להלן- המועד הקובע).

על-פי תקנון קרן הפנסיה, העמיתים המבוטחים בפנסיה מקיפה זכאים לקצבת זקנה, נכות וקצבה לשאירי המבוטח והפנסיונר, הכל בהתאם ובכפוף להוראות תקנות הקרן. עמיתים המבוטחים בפנסיה יסוד זכאים לקצבת זקנה ולקצבת שאירי זקנה, כמפורט בתקנות הקרן.

בהתאם להחלטת הממשלה מיום 29 במרס, 1995 ותקנות מס הכנסה, קרן הפנסיה היא קרן סגורה. בהתאם להוראות הדין לא ניתן לצרף עמיתים חדשים לקרן הפנסיה, כמו גם ליתר קרנות הפנסיה לעמיתים ותיקים, אלא אם היו להם זכויות פנסיוניות בקרן פנסיה ותיקה אחרת שאינה מאוזנת על בסיס אישי או אצל מעביד שעל עובדיו חל הסדר פנסיה תקציבית לפני 31 בדצמבר, 1994 ולא חלפו עשרים וארבעה חודשים מאז הפסקת החברות בקרן הפנסיה, או ממועד הפסקת צבירת הזכויות לפנסיה תקציבית, וכל זאת בכפוף להוראות תקנון הקרן.

ד. תוכנית להבראת קרנות הפנסיה הותיקות הגרעוניות

1. הסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004, התשס"ג-2003) (להלן - חוק התכנית הכלכלית). במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש הוא פרק ז'1, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.

בפרק ז'1 לחוק נקבע, בין היתר: מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי. המטרה היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות" (כאמור בסעיף 78א לחוק הפיקוח). בנוסף, כללה תוכנית ההבראה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית סכומים בשיעור הקבוע בחוק הפיקוח מהתשלומים המועברים לעמיתים, האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה והקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

2. הפקעת סמכויות הניהול

על-פי הוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח, מונה לקרן ביום 23 ביולי 2003 מנהל מיוחד. על-פי הוראות החוק יהיו למנהל המיוחד כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרן, לדירקטוריון, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא, המנהל המיוחד הוא האחראי לניהול הקרן וכן להתוויית המדיניות ולפיקוח על דרכי ביצועה ועליו לפעול לביצוע הוראות חוק הפיקוח והגשמת מטרותיו.

עם מינויו של המנהל המיוחד חדלו מלפעול מוסדות הקרן וועדותיה, למעט ועדת השקעות חדשה שמונתה על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה.

כמו כן מונתה, בהתאם לחוק הפיקוח, לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר ועדת מנהלה של שלושה חברים בראשות שופט בדימוס. לוועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה, בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי אישור הדוחות הכספיים ומינוי רואה חשבון. בנוסף, תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.

מר אפי סנדרוב החליף בתפקידו כמנהל המיוחד את מר יואב בן אור שכהן בתפקיד זה עד סוף יולי 2021. מינוי מנהל מיוחד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, מבטא את מגמת הממונה להדק את שיתוף הפעולה והאחדת פעילויות התפעול השוטפות של כל הקרנות שבהסדר, מתוך כוונה להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד התהליכים מרכזיים בקרנות.

ביאור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי חשבונאות

הדוחות הכספיים ערוכים לפי כללי החשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה ובתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים.

ב. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. **מטבע הפעילות ומטבע ההצגה** - הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים, מטבע הפעילות של הקרן. מטבע הפעילות שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקרן ואת עסקאותיה, ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה.
2. **עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ** - עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך מאזן למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, נזקפים לדוח הכנסות והוצאות. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ ומוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים מחדש למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי הוגן. נכסים והתחייבויות לא כספיים המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה.
3. **פריטים כספיים צמודי מדד** - נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד המחירים לצרכן בישראל (להלן - המדד) ושאינם נסחרים בבורסה מוסדרת בישראל או בחו"ל, מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך מאזן, בהתאם לתנאי ההסכם.

ג. שערי החליפין וההצמדה

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר של ארה"ב ושיעורי השינוי שחלו בהם:

שער החליפין היציג של הדולר – בש"ח	המדד בגין חודש נובמבר בנקודות (*)	ליום
3.110	228.7	31.12.2021
3.215	223.3	31.12.2020
3.456	224.7	31.12.2019
%	%	שיעורי השינוי בשנת
(3.27)	2.42	2021
(6.97)	(0.60)	2020
(7.79)	0.30	2019

(*) המדד לפי בסיס ממוצע 1993 = 100.

ד. הערכת נכסים והתחייבויות

1. **מזומנים ושווי מזומנים** - שווי מזומנים כוללים פקדונות בתאגידים בנקאיים לזמן קצר, שתקפותם המקורית אינה עולה על שלושה חודשים ממועד הפקדתם ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

ביאור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

2. השקעות נכללו כדלקמן:

פיקדונות בבנקים, אגרות חוב- מיעדות מסוג מירון וערד, אגרות חוב אחרות בלתי סחירות, הלוואות לאחרים	- לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על-ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים .
ניירות ערך סחירים בארץ	- לפי שווי בבורסה ליום המאזן.
יחידות השתתפות קרנות הון- סיכון קרנות השקעה בלתי סחירות קרנות מנוף וחברות מוחזקות	- לפי שווי הוגן, המחושב בהסתמך על הדוחות הכספיים האחרונים כפי שנמסרו ממנהלי הקרנות.
מניות לא סחירות	- לפי הערכת שווי ליום המאזן.
חוזים עתידיים	- משוערכים על-פי הנוסחא שנקבעה על-ידי רשות שוק ההון שלוקחת בחשבון בין היתר, את שיעורי הריבית האפקטיבית להיוון ואת הזמן הנותר עד פקיעת החוזה בשינויים המתאימים. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות של הנכסים העתידיים של כל עסקה מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
פיקדונות מובנים בארץ ובחו"ל	- לפי השער ליום המאזן המתפרסם על-ידי חברה מצטטת בארה"ב.
ניירות ערך סחירים בחו"ל	- לפי שער בבורסה ליום המאזן (לפי השער הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת החשבון שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר) ולפי שערי החליפין היציגים לתאריך המאזן.
מקרקעין	- לפי שווי הוגן, על בסיס הערכת שמאי מקרקעין המבוצעת אחת לשנה לפחות.
קרנות גידור	- על פי שער המצוטט מפרסומים של עושי שוק.
יתרות צמודות למדד המחירים-	נכללות לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן.
יתרות לא סחירות הנקובות במטבע חוץ או צמודות לשער- מטבע חוץ	לפי השער היציג לתאריך המאזן.
השקעה בחברה קשורה	- לפי חלקנו בשווי המאזני.

ביאור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

3. **סיוע ממשלתי** - הסיוע הממשלתי נכלל במאזן לפי כללים שנקבעו בסעיף 78ד' לחוק הפיקוח (ראה גם ביאור 14 ד' - סיוע ממשלתי).

הסיוע הממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים נכלל בדוחות הכספיים במסגרת הנכסים והוא מתייחס לסיוע הממשלתי בגין אי העלאת בגיל פרישה נשים מגיל 64 לגיל 67.

4. **התחייבויות פנסיוניות** - ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתים פעילים, מוקפאים ולגימלאים כוללת את אומדן ההתחייבויות שנצברו ליום המאזן ואת עודף ההתחייבויות הצפויות להיצבר בעתיד בגין עמיתים פעילים על הערך הנוכחי של דמי הגמולים הצפויים להתקבל בגין אותם עמיתים.

ההתחייבויות מוצגות על פי דוח אקטוארי שנערך על ידי האקטוארית ויקטוריה פטשניקוב. ההתחייבויות הפנסיוניות מחושבות לפי ריבית היוון על פי טבלת ריביות משתנה לאורך השנים בהתאם לתשואת אג"ח ממשלתיות שנבחרו כמדגם מייג, המשקפות תשואות חסרות סיכון הצפויות לאורך התקופה (להלן - ווקטור ריביות - ראה ביאור 14). נתוני ההתחייבויות הפנסיוניות תואמים את הדוח האקטוארי. על כן, יש לראות בדוח האקטוארי המצורף כחלק בלתי נפרד מדוחות כספיים אלה.

ה. שיטת רישום דמי גמולים, תשלומים לגימלאים, נכים ושארים

הכנסות מהשקעות ואחרות והוצאות הנהלה וכלליות, נרשמות על בסיס צבירה. הכנסות מדמי גמולים והתשלומים לגימלאים, נכים ושארים, נרשמות על בסיס צבירה.

ו. אומדנים בעריכת הדוחות הכספיים

דוחות כספיים של קרנות פנסיה מושתתים על אומדנים והנחות, שלהם השפעה מהותית על הנתונים המדווחים. האמור מתייחס במיוחד להנחות המשמשות בקביעת המחויבות הפנסיונית.

הנחות אלה מתייחסות, בין השאר, לתוחלת החיים בעתיד הן של המבוטחים והפנסיונרים והן של שאיריהם הזכאים לקבל קצבאות לאחר פטירת המבוטחים, לשיעור היציאה לנכות, לשיעור ההשתנות בעתיד של עליית השכר של העמיתים, להסדרי רציפות זכויות של עמיתים פעילים ושל עמיתים גמלאים, לאפשרות של שינויים בעתיד בתנאי הסדרי הגמלאות, להסתברות של פרישה של עמיתים בתנאים שאינם מזכים אותם בפנסיה, להקפאת זכויות, לעלויות התפעול המשוערות בעתיד של הקרן, לשיעור התשואה הצפוי על ההשקעות, לשיעור הניכוי הראוי של סכום המחויבות הפנסיונית בתנאי שוק משתנים וכדומה.

ההנחות האקטואריות הבסיסיות שלפיהן נמדדת המחויבות, נקבעו על ידי משרד האוצר ועל פי שינויים בהנחות כתוצאה ממחקרים שנעשו באישור ובהסכמת משרד האוצר.

לאור כל זאת, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות במידה משמעותית ביותר מהתוצאות המוצגות בדוחות הכספיים והמתבססות על פי האומדנים שנלקחו.

ביאור 3: -נכסים לפי בסיס הצמדה

סה"כ	בהצמדה למטבע חוץ	ללא תנאי הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	
אלפי ש"ח				
ליום 31 בדצמבר, 2021				
רכוש שוטף				
5,226,960	2,122,419	3,104,541	-	מזומנים ושווי מזומנים
357,234	-	357,234	-	חייבים ויתרת חובה
השקעות				
ניירות ערך שאינם סחירים				
65,655,400	-	-	65,655,400	אגרות חוב ממשלתיות
3,398,213	747,398	196,279	2,454,536	אגרות חוב אחרות
14,587,695	11,676,144	2,630,845	280,706	מניות וניירות ערך אחרים
ניירות ערך סחירים				
30,359,157	377,919	29,981,238	-	אגרות חוב ממשלתיות
2,596,468	693,808	245,491	1,657,169	אגרות חוב אחרות
27,375,727	22,542,832	4,772,592	60,303	מניות וניירות ערך אחרים
פקדונות והלוואות				
4,126,703	4,047,270	-	79,433	פקדונות בבנקים
8,095,718	1,168,536	1,787,684	5,139,498	הלוואות לאחרים
119,860	-	119,860	-	מקרקעין
1,794	-	1,794	-	רכוש קבוע
38,924	-	38,924	-	השקעה בחברה קשורה
2,536,000	-	-	2,536,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
164,475,853	43,376,326	43,236,482	77,863,045	סך כל הנכסים

ביאור 3: - נכסים לפי בסיס הצמדה (המשך)

סה"כ	בהצמדה למטבע חוץ	ללא תנאי הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	
אלפי ש"ח				
ליום 31 בדצמבר, 2020				
רכוש שוטף				
5,608,490	1,249,873	4,358,617	-	מזומנים ושווי מזומנים
*416,165	-	416,165	-	חייבים ויתרת חובה
השקעות				
ניירות ערך שאינם סחירים				
57,839,647	-	-	57,839,647	אגרות חוב ממשלתיות
4,369,804	1,467,343	446,360	2,456,101	אגרות חוב אחרות
11,079,202	8,884,100	1,967,555	227,547	מניות וניירות ערך אחרים
ניירות ערך סחירים				
31,601,770	412,453	31,189,317	-	אגרות חוב ממשלתיות
2,778,668	758,283	219,872	1,800,513	אגרות חוב אחרות
23,681,107	19,769,023	3,871,067	41,017	מניות וניירות ערך אחרים
פקדונות והלוואות				
4,509,119	4,429,167	-	79,952	פקדונות בבנקים
7,154,665	1,362,608	1,795,121	3,996,936	הלוואות לאחרים
111,840	-	111,840	-	מקרקעין
1,548	-	1,548	-	רכוש קבוע
*57,369	-	57,369	-	השקעה בחברה קשורה
2,670,000	-	-	2,670,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
151,879,394	38,332,850	44,434,831	69,111,713	סך כל הנכסים

*מזין מחדש

ביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 4: - מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר		הרכב:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
2,131,678	1,981,742	מזומנים
3,476,812	3,245,218	פקדונות לזמן קצר
<u>5,608,490</u>	<u>5,226,960</u>	

ביאור 5: - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר		הרכב:	א.
2020	2021		
אלפי ש"ח			
328	284	מוסדות	
3,401	4,695	דיבידנד וריבית לקבל	
113,851	103,213	מעסיקים (הרכב להלן)	
* 6,271	11,864	צדדים קשורים ¹	
293	790	הוצאות מראש	
49,770	24,065	קופות גמל ואחרים בגין פנסיות משותפות	
7	-	חייבים בגין מכירת מקרקעין ²	
2,588	2,449	חייבים בגין פרישות מוקדמות	
146,605	115,741	חוב האוצר בגין סיוע אי העלאת גיל הפרישה	
39,280	39,311	פיקדון בנאמנות קפ"מ ³	
44,568	46,208	אחרים	
9,203	8,614	חו"ז עסקה משותפת (ראה ביאור 9 ג')	
<u>416,165</u>	<u>357,234</u>		

* מוין מחדש

¹ ראה ביאור 20.

² כולל סכומים בנאמנות.

³ קרן פרישה מוקדמת של מורים (ראה גם ביאור 12 ב')

ליום 31 בדצמבר		הרכב חובות מעסיקים:	ב.
2020	2021		
אלפי ש"ח			
102,000	93,300	בגין חודש דצמבר	
1,128	357	בגין חודשים ינואר - נובמבר	
10,505	9,355	לפני שנת הדוח	
218	201	המחאות לגבייה	
<u>113,851</u>	<u>103,213</u>		

ביאור 6: - ניירות ערך שאינם סחירים

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2020	2021
אלפי ש"ח	
3,165,651	1,610,657
54,673,996	64,044,743
3,898,747	3,138,572
471,057	259,641
<u>62,209,451</u>	<u>69,053,613</u>
<u>11,079,202</u>	<u>14,587,695</u>
<u>73,288,653</u>	<u>83,641,308</u>

אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג מירון
אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד
אגרות חוב אחרות בארץ
אגרות חוב אחרות בחו"ל

סך הכל אגרות חוב (ראה ב' להלן)

מניות וניירות ערך אחרים (ראה ג' להלן)

ב. אגרות חוב שאינן סחירות

1. התפלגות אגרות החוב
לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן

ליום 31 בדצמבר	
2020	2021
אלפי ש"ח	
2,856,293	2,216,808
1,712,633	723,952
739,169	274,055
261,547	215,308
196,169	246,973
2,862,648	11,813,601
27,070,639	24,945,162
26,265,742	28,402,636
244,611	215,118
<u>62,209,451</u>	<u>69,053,613</u>

תוך שנה
אחרי שנה ועד שנתיים
אחרי שנתיים ועד ל- 3 שנים
אחרי 3 שנים ועד ל- 4 שנים
אחרי 4 שנים ועד ל- 5 שנים
אחרי 5 שנים ועד ל- 7 שנים
אחרי 7 שנים ועד ל- 10 שנים
אחרי 10 שנים ועד ל- 15 שנים
אחרי 15 שנים (עד שנת 2048)

2. תקופה ממוצעת לפדיון

ליום 31 בדצמבר	
2020	2021
שנים	
3.00	4.28
9.45	9.26
0.24	0.69

בלתי צמודות
צמודות למדד
צמודות למט"ח

3. תשואה ממוצעת משוקללת

ליום 31 בדצמבר	
2020	2021
אחוזים	
1.41	1.56
(0.57)	(1.43)
0.66	1.18

בלתי צמודות
צמודות למדד
צמודות למט"ח

ביאור 6: - ניירות ערך שאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר		פרטים	ג. מניות וניירות ערך אחרים
2020	2021		
	אלפי ש"ח		
239,104	-		מניות לא סחירות
*	*	(1)	קרן השקעות של חברת העובדים בע"מ וח.ב.ע *
*	*	(2)	מרכז משען בע"מ
*	*	(3)	אפיק רום בע"מ
*	*	(4)	מבטחים לעתיד בע"מ
1,163,607	1,282,040	(5)	יחידות השתתפות בקרנות השקעה בארץ
-	203,292		קרנות השקעה בתשתיות בארץ
4,653,491	6,433,981	(5)	יחידות השתתפות בקרנות השקעה בחו"ל
4,180	5,265	(6)	החזקות מדרוג בע"מ
1,288,022	905,790		חוזים עתידיים
1,215,931	1,914,871		קרנות נדל"ן
847,680	1,838,247	(7)	קרנות הון סיכון
377,329	505,661		מוצרים מובנים
<u>1,289,858</u>	<u>1,498,548</u>	(8)	מניות לא סחירות, חברות זרות
<u>11,079,202</u>	<u>14,587,695</u>		יתרה לסוף השנה

* לפרטים באשר להשקעות אחרות ראה סעיפים 1-4.

ביאור 6: - ניירות ערך שאינם סחירים (המשך)

ג. מניות וניירות ערך אחרים (המשך)

1. קרן השקעות של חברת העובדים בע"מ וחברת ח.ב.ע - השקעות חברת עובדים בע"מ

מבטחים מחזיקה במניותיהן של ח.ב.ע השקעות חברת העובדים בע"מ ושל קרן ההשקעות חברת העובדים בע"מ.
הובן המכריע של המניות מוחזק על ידי חברה לנאמנות של חברת העובדים בע"מ.
להערכת הקרנות לערך הפדיון בעת פרוק אין ערך כלכלי ממשי.

2. מרכז משען

מרכז משען בע"מ (להלן - "משען") היא חברה פרטית, ללא כוונת רווח, הרשומה ברשם ההקדשים הציבוריים מחודש פברואר, 2000, כחברה לתועלת הציבור.

בהתאם לתקנון משען זכותן של הקרנות כחבר רגיל, היא להשתתף ולהצביע באסיפה הכללית. זכויות הקרנות אינן ניתנות להעברה ואין להן זכויות ברווחים ובדיבידנדים שיחולקו, אם יחולקו, בעת פירוקה.

להערכת הקרנות, בהסתמך על חוות דעת כלכלית משפטית שקיבלו, לחברותן במשען אין ערך כלכלי ממשי אולם הן שומרות על זכותן להעלות טענות בעניין זה בעתיד.

3. אפיק רום בע"מ

החברה נמצאת בהליכי פרוק מרצון שטרם הסתיימו.

4. מבטחים לעתיד בע"מ

בבעלות חברה זו החברות הבאות:

- די.בי.קיו נתונים איכותיים בע"מ - חברה שסיפקה שירותי טיוב נתונים לקרנות הפנסיה שבהסדר (ראה ביאור 11 1).
- מבטחים איאוס בע"מ (חברה מחוסלת מרצון)
- אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ חברה המספקת שרותי מחשוב לקרנות הפנסיה שבהסדר (ראה ביאור 11 2).

5. קרנות השקעה

השקעה בקרנות השקעה - ראה ביאור 19 יז'.

6. החזקות מדרוג בע"מ

ליום 31 בדצמבר 2021 מבטחים מחזיקה ב"החזקות מדרוג בע"מ" 10% ובשרשור מחזיקה 4.9% חברת מדרוג בע"מ הינה חברה מדרגת על פי אישור רשות שוק ההון.

שווי האחזקות המשורשר נכון ליום 31 בדצמבר 2021 הינו בסך 5,265 אלפי ש"ח.
(ליום 31 בדצמבר, 2020 - 4,180 אלפי ש"ח). המניות המוחזקות בידי הקרן אינן מקנות אמצעי שליטה.

7. קרנות הון סיכון

השקעה בקרנות הון סיכון - ראה ביאור 19 יז'.

8. מניות לא סחירות, חברות בנות

בשנת 2014 התחילה החברה להשקיע בתאגידי נדל"ן בחו"ל באמצעות שותפות מוגבלת. ההשקעה מוצגת בשווי הוגן.

בשנת 2016 הקימה הקרן - קרן ריט לצורך ביצוע השקעות נדל"ן בחו"ל. ההשקעה מוצגת בשווי הוגן.
בשנת 2020 הקימה הקרן - חברת LLC לצורך ביצוע השקעות נדל"ן בחו"ל. ההשקעה מוצגת בשווי הוגן.

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
		<u>אגרות חוב</u>
31,601,770	30,359,157	אגרות חוב ממשלתיות
2,020,385	1,902,660	אגרות חוב אחרות בארץ
758,283	693,808	אגרות חוב אחרות בחו"ל
<u>34,380,438</u>	<u>32,955,625</u>	
		<u>מניות וניירות ערך אחרים</u>
3,495,199	4,296,159	מניות סחירות בארץ
669,904	690,463	מניות בחו"ל
416,886	536,736	תעודות סל בארץ
5,240,286	5,059,659	קרנות נאמנות בחו"ל
<u>13,858,832</u>	<u>16,792,710</u>	תעודות סל בחו"ל
<u>23,681,107</u>	<u>27,375,727</u>	
<u>58,061,545</u>	<u>60,331,352</u>	סך הכל ניירות ערך סחירים

ב. אגרות חוב סחירות

1. התפלגות אגרות חוב
לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן

ליום 31 בדצמבר		תוך שנה
2020	2021	
אלפי ש"ח		
206,085	169,230	אחרי שנה ועד שנתיים
198,797	275,660	אחרי שנתיים ועד ל-3 שנים
310,074	331,959	אחרי 3 שנים ועד ל-4 שנים
394,871	209,409	אחרי 4 שנים ועד ל-5 שנים
230,532	1,968,836	אחרי 5 שנים ועד ל-7 שנים
3,713,231	1,729,390	אחרי 7 שנים ועד ל-10 שנים
1,329,996	541,340	אחרי 10 שנים ועד ל-15 שנים
154,320	10,029,129	אחרי 15 שנים (עד שנת 2096)
<u>27,842,532</u>	<u>17,700,672</u>	
<u>34,380,438</u>	<u>32,955,625</u>	

ביאור 7: - ניירות ערך סחירים (המשך)

ב. אגרות חוב סחירות (המשך)

ליום 31 בדצמבר		2020	2021	שנים	2. התפלגות לפי תקופה ממוצעת לפדיון
2020	2021				
17.40	16.96				בלתי צמודות
5.90	5.33				צמודות למדד
9.96	9.40				צמודות למט"ח

ליום 31 בדצמבר		2020	2021	אחוזים	3. התפלגות לפי תשואה ממוצעת משוקללת
2020	2021				
0.35	0.06				בלתי צמודות
(1.00)	(2.32)				צמודות למדד
2.08	2.27				צמודות למט"ח

ביאור 8: - פקדונות והלוואות

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר		2020	2021	אלפי ש"ח	פקדונות בבנקים הלוואות לאחרים
2020	2021				
4,509,119	4,126,703				
7,154,665	8,095,718				
<u>11,663,784</u>	<u>12,222,421</u>				

ליום 31 בדצמבר		2020	2021	אלפי ש"ח	ב. התפלגות לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן
2020	2021				
5,074,531	4,754,932				תוך שנה
895,092	702,989				אחרי שנה ועד שנתיים
682,757	794,112				אחרי שנתיים ועד ל- 3 שנים
562,924	523,190				אחרי 3 שנים ועד ל- 4 שנים
418,834	648,623				אחרי 4 שנים ועד ל- 5 שנים
1,097,717	1,087,427				אחרי 5 שנים ועד ל- 7 שנים
1,157,125	1,748,341				אחרי 7 שנים ועד ל- 10 שנים
1,344,589	1,288,823				אחרי 10 שנים ועד ל- 15 שנים
430,215	673,984				אחרי 15 שנים (עד שנת 2048)
<u>11,663,784</u>	<u>12,222,421</u>				

ביאור 8: - פקדונות והלוואות (המשך)

ג. תקופה ותשואה ממוצעת לפדיון

ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	
		<u>פקדונות הצמודים למדד</u>
10.43	-	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
0.06	-	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
		<u>פקדונות הצמודים למט"ח</u>
0.58	0.62	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
0.79	1.03	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
		<u>הלוואות לאחרים (צמודות מדד)</u>
6.74	6.00	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
1.11	(0.45)	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
		<u>הלוואות לאחרים (צמודות מט"ח)</u>
6.68	-	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
2.10	-	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)
		<u>הלוואות לאחרים לא צמודים</u>
6.85	-	התקופה הממוצעת המשוקללת (שנים)
1.92	-	התשואה הממוצעת המשוקללת (אחוזים)

ביאור 9: - מקרקעין

א. להלן התנועה

ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	
<u>אלפי ש"ח</u>		
114,440	111,840	שווי לתחילת השנה
(2,600)	8,020	עליית (ירידת) ערך
<u>111,840</u>	<u>119,860</u>	שווי לסוף שנה

ב. נכסי המקרקעין נכללו במאזן ליום 31 בדצמבר, 2021 בהתבסס על הערכות של שמאי המקרקעין: עודד האושנר ברק פרידמן (שנת 2020- עודד האושנר ומשה פרידמן).

ביאור 10: - רכוש קבוע

			א. ההרכב לשנת 2021
סה"כ	שיפורים במושכר	ריהוט וציוד משרדי	
			<u>אלפי ש"ח</u>
<u>עלות</u>			
46,422	21,427	24,995	יתרה ליום 1 בינואר, 2021
798	104	694	תוספות במשך השנה
(176)	-	(176)	גריעות במשך השנה
47,044	21,531	25,513	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2021
<u>פחת שנצבר</u>			
44,874	20,059	24,815	יתרה ליום 1 בינואר, 2021
505	356	149	תוספות במשך השנה
(129)	-	(129)	גריעות במשך השנה
45,250	20,415	24,835	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2021
1,794	1,116	678	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2021
	10%	33%	שיעור הפחת השנתי (באחוזים)
			ב. ההרכב לשנת 2020
סה"כ	שיפורים במושכר	ריהוט וציוד משרדי	
			<u>אלפי ש"ח</u>
<u>עלות</u>			
46,114	21,106	25,008	יתרה ליום 1 בינואר, 2020
339	326	13	תוספות במשך השנה
(31)	(5)	(26)	גריעות במשך השנה
46,422	21,427	24,995	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2020
<u>פחת שנצבר</u>			
44,480	19,777	24,703	יתרה ליום 1 בינואר, 2020
402	284	118	תוספות במשך השנה
(8)	(2)	(6)	גריעות במשך השנה
44,874	20,059	24,815	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2020
1,548	1,368	180	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2020
	10%	33%	שיעור הפחת השנתי (באחוזים)

ביאור 11: - השקעה בחברה קשורה

- א. 1. חברת די בי קיו שעסקה במתן שרותי טיוב לקרנות הפנסיה סיימה את פעילותה. בהתאם, הועמסה עלות הטיוב על הקרנות על פי משקלות סופיים ונרשמה בסעיף רכוש אחר. במחצית הראשונה של שנת 2009 הסתיים פרויקט טיוב הנתונים.
2. הקרן מחזיקה במלוא זכויות הבעלות והשליטה (100%) של אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ (להלן- החברה). החברה נותנת שרותי מחשוב שוטפים ותמיכה וליווי בהקמת מערכת הליבה החדשה לניהול זכויות (להלן -"מערכת מפנה"). ההשקעה משקפת את החלק היחסי של הקרן ברכוש החברה הקשורה והוצאותיה. עקב שינוי באומדן ההיוון והפחת בחברה נרשמה בשנת הדוח הוצאות מחשוב בגין שנים קודמות. ההשקעות במערכת מופחתות על פני 10 שנים .

ליום 31 בדצמבר	
2020	2021
אלפי ש"ח	
52,554	35,284
-	5,734
* 4,815	(2,094)
<u>57,369</u>	<u>38,924</u>

רכוש אחר (ב)
רכוש קבוע
יתרת נכסים (התחייבויות), נטו

*מוין מחדש

סה"כ	תוכנה (2)	טיוב נתונים (1)	ב. ההרכב לשנת 2021
אלפי ש"ח			
עלות			
227,630	128,493	99,137	יתרה ליום 1 בינואר, 2021
(47,704)	(47,704)	-	שינוי אומדן עלות
3,050	3,043	7	תוספות
<u>182,976</u>	<u>83,832</u>	<u>99,144</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2021
פחת שנצבר			
175,076	75,939	99,137	יתרה ליום 1 בינואר, 2021
(32,476)	(32,476)	-	שינוי אומדן פחת נצבר
5,092	5,085	7	תוספות במשך השנה
<u>147,692</u>	<u>48,548</u>	<u>99,144</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2021
<u>35,284</u>	<u>35,284</u>	<u>-</u>	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2021
	<u>10%</u>	<u>100%</u>	שיעור הפחת השנתי (באחוזים)

ביאור 11 - השקעה בחברה קשורה (המשך)

סה"כ	תוכנה (2) אלפי ש"ח	טיוב נתונים (1)	ג. ההרכב לשנת 2020
<u>עלות</u>			
220,602	121,468	99,134	יתרה ליום 1 בינואר, 2020
7,028	7,025	3	תוספות
227,630	128,493	99,137	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2020
<u>פחת שנצבר</u>			
163,932	64,798	99,134	יתרה ליום 1 בינואר, 2020
11,144	11,141	3	תוספות במשך השנה
175,076	75,939	99,137	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2020
52,554	52,554	-	יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2020
	10%	100%	שיעור הפחת השנתי (באחוזים)

ביאור 12: - התחייבויות שוטפות

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2020	2021	
<u>אלפי ש"ח</u>		
409	-	צדדים קשורים
658,159	669,793	פנסיה לתשלום (בגין חודש דצמבר)
3,950	4,177	התחייבויות לחופשה
10,217	7,037	מעסיקים בגין פנסיות משותפות
29,284	32,464	מוסדות
23,760	25,598	הוצאות לשלם
39,280	39,311	קרן לפרישה מוקדמת של מורים [ראה (ב')]
1,917	1,297	ספקים
3,006	2,823	שיקים שלא נפרעו
50,000	70,555	התחייבויות תלויות
12,334	13,815	אחרים
<u>832,316</u>	<u>866,870</u>	

ביאור 12: - התחייבויות שוטפות (המשך)

ב. קרן לפרישה מוקדמת של מורים

ביום 11 באוקטובר, 1972 נחתם הסכם להפעלת קרן פרישה מוקדמת למורים בחינוך העל יסודי (להלן-קפ"מ) שתכליתה הוצאת מורים לפנסיה מוקדמת, במימון הבעלויות המעסיקות מורים. האחריות לניהול קפ"מ היא על הנהלת קפ"מ המורכבת מנציגי הבעלויות, נציגי ארגוני מורים ונציגי מבטחים. קפ"מ פועלת כנאמנות. בשנת 1989 נחתם הסכם חדש לפרישות מורים לפנסיה מוקדמת במימון מדינת ישראל - ללא מימון הבעלויות - "הסכם מסלול נוסף למורים" (המסלול המיוחד). בשנת 1993 בוטל הסכם קפ"מ. המורים פרשו לפנסיה מוקדמת ממועד זה רק לפי המסלול המיוחד, כפי שפורט לעיל.

לאחר מהלך של בוררות בין ארגוני המורים לבין מבטחים, התברר כי בקפ"מ נשארו כספים. הכספים נמצאים בחשבון נפרד בניהולה של מבטחים. מבטחים אמורה לקבל דמי ניהול בהתאם להחלטת הבורר, על ניהול הכספים. הנהלת קפ"מ מבקשת כיום לעשות שימוש בכספים שנצברו בקפ"מ למימון פרישות מוקדמות מגיל 48 עד 50, בהתאם להסכם קיבוצי שנחתם בעניין זה, כך שבגיל 50 עובר הפורש לפרישה לפי המסלול המיוחד. מבטחים אינה חלק מהנהלת קפ"מ הנוכחית ואינה חלק מן ההסכם הקיבוצי שנחתם. בנסיבות אלו, ומאחר שלמבטחים אין עוד כל אחריות בקשר לקפ"מ, למעט ניהול החשבון עבור הנהלת קפ"מ ולפי הוראותיה, ביקשה מבטחים להעביר את כספי קפ"מ לידי הנהלת קפ"מ הנוכחית. הנהלת קפ"מ הסכימה לבקשת מבטחים והתקיים משא ומתן שבמהלכו הוחלפו טיוטות הסכמים בין הצדדים.

נכון למועד זה, טרם נחתם הסכם סופי בין הצדדים למרות שהצדדים הגיעו להבנות מהותיות, כפי שבאו לידי ביטוי בטיוטות שהועברו ביניהם, לעניין העברת הכספים לידי קפ"מ ובסוגיות נוספות. עיקר הקשיים המונעים בשלב זה את העברת הכספים לידי קפ"מ כאמור נעוץ במחלוקת פנימית בין הגופים המרכיבים את הנהלת קפ"מ.

טען הביניים בנושא הוגש ביום 1.12.2020.

ליום 31 בדצמבר		להלן התנועה בקרן:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
39,221	39,280	יתרה לתחילת השנה
59	31	הכנסות מהשקעות, נטו
<u>39,280</u>	<u>39,311</u>	יתרה לסוף השנה

ביאור 13: - התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד

ליום 31 בדצמבר		א. הרכב:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
<u>102,242</u>	<u>92,482</u>	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד

ב. התחייבויות מבטחים לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה מוקדמת לעובדים, חושבו על בסיס חוקת העבודה, הסכמי העבודה והסכמי פרישה, לגבי כל העובדים בהתאם לקבוצת השתייכותם, ההתחייבות אינה כוללת את החלק המכוסה על ידי הפקדות שנצברו בקרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ ובקופות גמל אחרות.

סכומי הצבירה בגופים הנ"ל אינם בשליטתה ובניהולה של מבטחים. קופות הגמל לקצבה ותגמולים, אחריות בהגיע העובד לגיל פרישה או בקרות אירוע מזכה אחר לפנסיה, לתשלום תגמולים והשלמת פיצויים.

ג. התחייבות מבטחים לתשלום פיצוי עבור ימי מחלה שלא נוצלו, לעובדים הזכאים לכך בתוקף ההסכם הקיבוצי, חושבה על בסיס שכרם האחרון של העובדים ליום המאזן בהתייחס ליתרת ימי המחלה שלא נוצלו.

ד. לעניין מודל העמסת דמי ניהול הכולל גם הוצאות בשל סיום יחסי עובד ומעביד ראה ביאור 14 א' להלן.

ביאור 14: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי

א. ההתחייבויות הפנסיוניות

1. ההתחייבויות האקטואריות

ההתחייבויות האקטואריות המוצגות במאזן לימים 31 בדצמבר, 2021 ו-2020 מייצגות את הערך המהוון של ההתחייבויות, לתשלומי פנסיה ופדיון הזכויות בעתיד, לפנסיונרים, עמיתים פעילים ולעמיתים בלתי פעילים ובניכוי הערך המהוון של דמי גמולים עתידיים כפי שחושב ונכלל בדוח האקטוארי של הקרן. הדוח נערך בהתאם להנחיות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון, לרבות הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

2. השכר הממוצע במשק (שמ"ב)

במהלך השנה אומדן השמ"ב לפיו מחושבות הקצבאות בפרישה עלה ריאלי בכ- 5.2% אל מול ההנחה של גידול ריאלי של 1.2%, ביטוי לגידול בהתחייבות בשל עליה זו מופיע בדוחות התנועה של הקרנות ומסתכם בכ- 3 מיליארד ₪. גידול זה הוא בנוסף לגידול בהתחייבויות של כ- 3.3 מיליארד ₪ שהוצג במאזן שנה קודמת בשל עליית אומדן השמ"ב הריאלי 5.08% בשנת 2020.

3. ווקטור ריביות

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן יקבעו לפי שיעורי ריבית שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית חסרת סיכון אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן- "ווקטור ריביות").

הווקטור נקבע על פי שיעורי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי רשות שוק ההון. היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היוונום של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.

מאחר ומשך החיים הממוצע של התחייבויות הקרנות ארוך יותר מאשר משך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו, השינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי. השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005. מאז התחלת השימוש בווקטור קיימים שינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות.

ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון".

ירידה בווקטור הריביות חסרת הסיכון - בתקופת הדוח, המשיך ווקטור הריביות חסרת הסיכון לרדת. ירידת הריביות הביאה לגידול בהתחייבויות בסך העולה על הגידול בנכסים. למרות השפעת השינוי האמור, הקרנות הוותיקות צפויות להישאר באיזון אקטוארי לאחר הסיוע הממשלתי וכרית הביטוח. לאחר תקופת המאזן חלה עליה בריבית חסרת הסיכון, עליה זו בריבית תביא להקטנת ההתחייבויות בסך העולה על הקיטון בנכסים.

4. גיל הפרישה לנשים

סיוע ממשלתי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים מגיל 64 לגיל 67

הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל קצבת הזקנה לנשים מגיל 64 לגיל 67 נקבע בסעיף 78(ב)ט(8) לחוק הפיקוח.

הסיוע האמור יינתן ככל שגיל קצבת הזקנה של נשים הקבוע כיום בנספח א' לתקנון האחיד לא יעלה לגיל 67, וזאת בשל הפרש בהתחייבויות הקרנות בין גיל 67 כגיל הפרישה לנשים לבין גיל פרישה העומד על 64 לנשים שנולדו בחודש מאי 1953 ואילך. היה וגיל הפרישה האמור יעלה, יבוצעו ההתאמות הנדרשות.

בהתאם להוראות סעיפים 78(ב)ט(8) ו-78(א)(2) לחוק הפיקוח, הסיוע בשל אי-העלאת גיל פרישה אישה לגיל 67 כאמור ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בסעיף 78(א)(1) לחוק הפיקוח.

בשנת 2021 נרשם בקרן סיוע בסך 225,299 אלפי ש"ח לטובת כיסוי עלויות שהיית גיל הפרישה עבור נשים שפרשו עד ליום 30 באוקטובר 2021.

חלק מהסיוע התקבל סמוך למועד החתימה על הדוחות הכספיים.

בהתאם לחקיקה מיום 4 בנובמבר 2021 לתיקון חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004, גיל הפרישה לנשים יעלה באופן מדורג עד לגיל 65. לאחר שינוי חקיקה זה, הפרשנות המשפטית של הקרנות היא כי לא יתקבל סיוע ממשלתי עבור נשים שגיל פרישתן התקנוני יחול בין גיל 64 לגיל 65, ורק עבור תקופה זו. שינוי זה בא לידי ביטוי בטיטת הוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

הערך הנוכחי של הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים, שמוצג במאזן, חושב כהפרש של שני אלה ולפי הנחת שיעורי התשואה חסרת סיכון:

1. הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי הגיל הגבוה מבין השניים:

≠ גיל קצבת הזקנה שנקבע בנספח א' לתקנון האחיד, כנוסחו ביום 31 בדצמבר 2011.

≠ גיל קצבת הזקנה שנקבע בנספח א' לתקנון האחיד, כנוסחו ביום החישוב.

2. הערכה של סך ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן למבוטחות לפי גיל הפרישה שהוצע בחלק ב' לתוספת של הצעת חוק גיל פרישה, התשס"ד-2003.

לעניין זה, "התחייבויות פנסיוניות" - התחייבויות צבורות והתחייבויות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים.

התאמה זו בחישוב הקטינה את סיוע גיל פרישה לנשים שהקרנות צפויה לקבל בסך של 404 מיליוני ש"ח.

ביאור 14: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

א. ההתחייבויות הפנסיוניות (המשך)

תיקון חוק גיל פרישה

ביום 7.1.2004 קיבלה הכנסת את חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004 (להלן: "חוק גיל פרישה"), שבו נקבע כי גיל הפרישה לגברים יועלה בהדרגה עד לגיל 67 וגיל הפרישה לנשים יועלה בהדרגה עד לגיל 64. העלאת גיל הפרישה, כאמור, הייתה רכיב מרכזי בהסדר ההבראה של קרנות הפנסיה הוותיקות, שנחקק מספר חודשים קודם לכן. בשנת 2011 הוחלט לדחות את העלאת גיל הפרישה המדורגת לנשים מגיל 62 לגיל 64, כך שבמקום שתחל בשנת 2012 היא תחל בשנת 2017, ובהמשך לכך העלאת גיל הפרישה נדחתה פעמים נוספות. בהתאם לדחיות האמורות, בוצע תיקון מקביל של התקנון האחד ונוצר גרעון אקטוארי שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ-5 מיליארד ש"ח. במהלך חודש מרס 2018, וכחלק מחובת הנאמנות של הקרנות כלפי העמיתים, המנהל המיוחד של הקרנות פנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בבקשה לנקוט בצעד של איזון אקטוארי שיוביל להפחתת זכויות העמיתים בקרנות, לפי סעיף 64.g. לתקנון האחד, וזאת בשים לב להתחייבויות שנוצרו בשל אי-העלאת גיל הפרישה לנשים מאז שנת 2012 ולאור חוסר היענות של ממשלת ישראל להעברת סיוע ממשלתי מתאים לכיסוי התחייבויות אלה, כפי שמתחייב מעקרונות ההסדר שגובשו בשנת 2003 ונעשה עד עתה.

ביום 14.6.2018 התקבל אישור הממונה על שוק ההון מתוקף סמכותה לפי סעיף 78ח לחוק הפיקוח ולפי סעיף 64.g. לתקנון האחד, להפחית את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשארם בשל הגדלת ההתחייבויות של הקרנות הנובעת מאי העלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64 ובלבד שהפחתת הקצבאות שמשלמות הקרנות תעשה החל מחודש יוני 2019 (לאור קיום מו"מ בין הגורמים הרלוונטיים בממשלה ובכנסת להעלאת גיל הפרישה לנשים לגיל 64).

הפחתת הזכויות בשיעור של 1.259% (להלן: "שיעור הפחתה") קיבלה ביטוי בהערכות האקטואריות שצורפו לדוחות הכספיים.

כמו כן, פדיונות שבוצעו על-ידי מבוטחים, פנסיונרים ושארם החל מיום 1.9.2018 הופחתו בשיעור הפחתה. הבהרות מתאימות בנושא צורפו למסמכים שנשלחים לכלל העמיתים באופן שגרתי ושוטף. בהמשך לכך, ביצע הפחתת הזכויות נדחה מספר פעמים על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, כאשר הדחייה האחרונה היא עד לחודש ינואר 2022, וזאת בשל הנסיבות החריגות של פיזור הכנסת וחוסר היכולת הפרלמנטרית לקדם חקיקה בנושא.

ביום 04.11.2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-ו-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים.

ביום 08.11.2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78ח לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על רשות שוק ההון שניתנה ביום 14.06.2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבוטחים, שארם וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28.10.2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שיוותר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגרעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגרעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששווי ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגרעון המצרפי הצפוי של הקרנות. (יצוין עוד כי החשב הכללי ביקש כי עד ליום 30 ביוני 2022 יועבר אליו ולממונה על התקציבים עותק ממאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021, כפי שהועבר לבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון). ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגרעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ-0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 65.g. לתקנון האחד, ניתן להורות על ביטול הפחתת הזכויות לעמיתים הקרנות.

לפיכך ביום 08.11.2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

ביאור 14: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

א. ההתחייבויות הפנסיוניות (המשך)

5. המודל להעמסת דמי ניהול

מאז שנת 2007 הקרנות מעמיסות את הוצאות התפעול בין הקרנות לפי מודל העמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן.

במהלך שנת 2021 ערכו הקרנות בדיקה יסודית למודל העמסת העלויות האמור. הבדיקה אשררה את המודל במלואו, לצד המלצה לתוספת משקולת עבור פרישות של אוכלוסיות מיוחדות. אשרור המודל, כמו גם תוספת המשקולת כאמור, אושרו לשימוש על ידי ועדת המנהלה של הקרנות וכן על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, אשר אישרה גם את השימוש במודל לצורך הערכת הוצאות הניהול העתידיות בתחזיות האקטואריות. עדכון מודל העמסה אושר, על ידי רשות שוק ההון, העדכון נכלל בדוחות הכספיים אלה.

ב. הרכב ההתחייבויות הפנסיוניות

ליום 31 בדצמבר	
2020	2021
מיליוני ש"ח	
133,369	148,431
80,971	84,529
26,193	26,348
<u>240,533</u>	<u>259,308</u>
13,773	12,942
(8,413)	(8,082)
5,360	4,860
<u>245,893</u>	<u>264,168</u>

התחייבויות פנסיוניות צבורות:

לפנסיונרים
לעמיתים פעילים
לעמיתים מוקפאי זכויות

התחייבויות עתידיות:

זכויות שייצברו לעמיתים פעילים
בניכוי דמי גמולים עתידיים

ג. הערות והמלצות האקטואר

החישובים בדוח האקטוארי התבססו על נתונים מקבצים שנשלפו ליום 31 באוקטובר, 2021. החבות האקטוארית הותאמה ליום 31 בדצמבר 2021 על בסיס ההנחות במודל.

אומדן סיוע ממשלתי ישיר – בהתאם להחלטת הממשלה הקרנות צפויות לקבל את חלקם היחסי בתמיכת המדינה לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. החלוקה הסופית תיקבע ע"י הממונה. בשלב זה הסיוע הישיר המופיע בדוח האקטוארי נקבע בחלוקה רעיונית לצורך המאזן הנוכחי בלבד. הדוחות האקטואריים מצורפים לדוחות הכספיים וכוללים מידע מפורט בעניין הערכה האקטוארית. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ביאור 14: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי

1. סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות

ביטוי בדוחות לשנים 2021 ו-2020 של גובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן - ערך הסובסידיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה 2006-3-4 ו 2010-3-3, בהתאם להפרש שבין תשואות כל האג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות וכמפורט להלן:

- התאמת שערך אג"ח מיועדות לאומדן שווי הוגן: השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי בכל האג"ח המיועדות מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה האפקטיבית הצפויה בגין האג"ח המיועדות שהונפקו לבין ווקטור ריביות. סבסוד זה בסך 24,565 מיליוני ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרנות שהוא מהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר (שנה קודמת 19,593 מיליוני ש"ח)

- סבסוד ממשלתי באג"ח מיועדות שהקבן צפויה להשקיע בהן בעתיד: על פי תקנות ההשקעה הקבן מחויבת לרכוש אג"ח מיועדות מסוג "ערד" כך ששיעור האג"ח המיועדות הכולל יהיה 30% מנכסיה. הדוח האקטוארי חושב, כבעבר, על פי ההנחה שאגרות החוב מסוג "ערד" יונפקו לקבן במועד בו תרד אחזקתה באג"ח מיועדות לשיעור נמוך מ 30% כך ששיעור האחזקה באג"ח מיועדות יעמוד על 30% מנכסי הקבן. השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי באג"ח מסוג "ערד" מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה הצפויה בגין אג"ח "ערד" שיונפקו בתשואה אפקטיבית של 4.86% (בהשלמה לשיעור של 30% מנכסי הקבן באגרות חוב מיועדות כולל "מירון") לבין ווקטור ריביות. סבסוד זה בסך כ-8,621 מיליוני ש"ח אינו מהווה חלק מהסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, אלא מהווה סיוע ממשלתי נוסף. (בשנה הקודמת - כ-9,038 מיליוני ש"ח). (לגבי ביטול הנפקדת אג"ח בעתיד ראה גם ביאור 24 (א)).

2. אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי

- אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי מסתכם לסך של כ-65,726 מיליוני ש"ח (בשנה הקודמת כ-63,279 מיליוני ש"ח). מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות טרם הוקצה סופית, (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה על שוק ההון מיום 17 באוגוסט 2005), הקבן בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 2006-3-4, רושמת כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקבן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויות הפנסיוניות. מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גירעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר. גובה הסיוע גם כפוף לשנויים בגובה התחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל: פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות ושינויים בגובה ריבית ההיוון (לווקטור ריביות). אי לכך, ככל הנראה, הסיוע הממשלתי הישיר בפועל יהיה שונה מהאומדן האמור.

*אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קבן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין ולאחר שנלקחה בחשבון כרית הביטחון, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, תאזן הקבן באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי. במצב זה תהא רשאית הקבן, כפוף לקבלת אישורים מתאימים, להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתיקבע.

ביאור 14: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ה. כרית ביטחון לקרנות

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות. על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט, 2011 הגישה הועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

במכתב מיום 16 ביוני 2009 הביא מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים דאז את עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר באשר לעקרונות יישום כרית הביטחון (להלן: "מכתב העקרונות"). בהתאם להנחיית הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ניתן ביטוי לאמור במכתב העקרונות במסגרת מאזני הקרנות הוותיקות שבהסדר החל משנת 2008 וסכום הסיוע בגין כרית הביטחון נכלל בדוחות הכספיים והאקטואריים. במקביל, במהלך שנת 2012 פרסם משרד האוצר תזכיר חוק, ובהמשך טיוטת חוק אשר מסדירה את הסוגיה.

ביום 29 לינואר 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (להלן "החוק"). במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 107טו, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הועדה. בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח.

סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

- ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש בין:
1. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
 2. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון, ולא תיצור עודף.

יצוין כי אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן של תקרת כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שווי העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית הוא כ- 60 מיליארדי ש"ח.

ערך פיצוי בגין רכיב ה"עבר" נכון ליום המאזן בגין כרית הביטחון עבור השנים 2009-2021, עומד על סך של 42,389 מיליוני ₪.

סך הפיצוי המחושב מתוך כרית הביטחון הגיע לכ- 27,108 מיליוני ₪.

ביאור 14: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ו. יתרת גרעון הקרן

1. הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק, אלמלא הסיוע כאמור היה לה גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך 128,580 מיליוני ש"ח (בשנה הקודמת - 118,426 מיליוני ש"ח).
גובה השפעת השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לפני סיוע ממשלתי עתידי הסתכמה לסך של 5,442 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 7,781 מיליוני ש"ח)
2. הגרעון עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון, טיוב נתונים, והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).
3. הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר.
כאשר בשנה זו שיעור הגרעון לאחר סיוע הוא 10% במקרה שבו ייווצר בעתיד גירעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.
4. הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרן פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות.
תזרימים אלו בפועל עלולים להיות שונים מהצפוי, עקב שוני אפשרי בין המציאות בפועל בעתיד לבין התחזיות.
5. מערכת ההנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד, בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של ההנחות, כגון: שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויים רגולטוריים, שינויים כלכליים, ועוד. השינויים האפשריים המפורטים לעיל, ישפיעו בהתרחשם, על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרן.

ביאור 15: - הכנסות מהשקעות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		הרכב:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
		מניירות ערך שאינם סחירים
1,438,307	7,787,011	מאגרות חוב ממשלתיות מיועדות
* 4,170	217,519	מאגרות חוב אחרות
759,529	4,682,949	ממניות וניירות ערך אחרים
<u>2,202,006</u>	<u>12,687,479</u>	
		מניירות ערך סחירים
1,101,745	1,393,698	מאגרות חוב ממשלתיות
21,363	99,778	מאגרות חוב אחרות
899,762	4,011,502	ממניות וניירות ערך אחרים
<u>2,022,870</u>	<u>5,504,978</u>	
		מפקדונות והלוואות
(240,389)	(90,903)	מפקדונות בבנקים
216,442	511,087	מהלוואות לאחרים
<u>(23,947)</u>	<u>420,184</u>	
		ממקרקעין ורכוש קבוע
5,291	13,891	דמי שכירות - בניכוי הוצאות
(2,600)	8,020	עליית (ירידת) ערך
<u>2,691</u>	<u>21,911</u>	
<u>4,203,620</u>	<u>18,634,552</u>	

*מוין מחדש

ביאור 16: - הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		הרכב:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
*109	104	עמלות ניכויי רשות פנסיה
196	(997)	ריבית פיגורים ממעסיקים
(44)	-	הוצאות משמורת ניירות ערך
*6,227	4,953	תפעול הסכמי שלמות
*972	1,579	הכנסות מניכויים שונים
*1,157	1,318	אחרות
<u>8,617</u>	<u>6,957</u>	

*מוין מחדש

ביאור 17: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		א. ההרכב:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
73,858	71,826	שכר ונלוות
(7,470)	(6,841)	עדכון התחייבות להטבות לעובדים
31,009	31,556	החזקת משרד ותפעוליות שונות
402	505	פחת רכוש קבוע
29,069	49,237	מחשוב, נטו *
11,142	5,092	פחת רכוש אחר
<u>138,212</u>	<u>151,375</u>	

* כולל התאמת מערכת מחשב עקב שינוי באומדן ההיוון והפחת בסך 20,191 אלפי שח. (ראה גם ביאור 11)

- ב. 1. משנת 2005 מסופקים שירותי המחשוב על ידי אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ (חברה קשורה).
הוצאות מחשוב כוללות העמסת עלויות שירותי המיכון המסופקים כאמור.
2. ביום 20 בספטמבר 2007 נחתם באישור וועדת המנהלה הסכם בין כל 8 הקרנות שבהסדר, שמטרתו לעגן משפטית את התפעול המשותף של הקרנות במציאות של איחוד תפעולי.
ההסכם נועד להסדיר את הנושאים הבאים:
- עבודתם של כלל עובדי הקרנות, שכל אחד מהם מועסק ע"י קרן ספציפית, עבור כלל הקרנות.
 - העמסת עלויות התפעול המשותף וכללי ההתחשבנות בין הקרנות.
 - תחימת האחרייות המשפטית בין הקרנות בנושא התפעול.
3. משנת 2007 הועמסו כלל הוצאות הניהול על הקרנות השונות בהתאם למודל ההעמסה המפורט בהסכם –
ראה ביאור 14 א'.

ביאור 18: - השתתפות בהוצאות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		א. ההרכב:
2020	2021	
אלפי ש"ח		
<u>13,460</u>	<u>14,706</u>	דמי ניהול מקרן דמי מחלה והשלמה לדמי פגיעה בעבודה

ב. דמי ניהול מקופות גמל וצדדים קשורים:

קופת הגמל משלמות לחברה על בסיס חודשי דמי ניהול עבור שירותים את החלק ה 12 של 2% מסך הנכסים של קופת הגמל.

ביאור 19: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות

א. לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרן, ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרן הפנסיה ותביעות אחרות. להערכת הנהלה, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור זה, כתביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרן או שלא ניתן להעריך את סיכויי הצלחתן, ועל כן לא נרשמה בגיבן הפרשה בדוחות הכספיים.

ב. גביית חובות מעסיקים - חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרן הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטה הקרן בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרן פועלת לגביית החובות מול המעסיקים.

קיימות תביעות נוספות שהקרן הינה צד להן, אשר נובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת הנהלה, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות, במלואן.

ג. תעשייה אווירית:

בשנת 1969 חתמה מבטחים עם התעשייה האווירית הסכם על הצטרפות לקרן פנסיה מקיפה שנרשם כהסכם קיבוצי. ההסכם קבע, בין השאר, כי מבטחים תקים סניף מקומי בשטח התעשייה האווירית. לאחר הקמת הסניף נקבע כי מבטחים תשלם דמי ניהול לכיסוי הוצאות ההפעלה של הסניף מסך כל הגבייה. כן נקבע כי הכספים הנותרים בקרן הניהול ישמשו לטובת עובדי התעשייה האווירית. בפועל, כספים אלו מימנו, בין היתר, מתקנים שונים בשטחי התעשייה האווירית, כגון מתקני ספורט ובתי כנסת וכן שולמו כתרומות לגופים שונים (להלן: "קרן הניהול").

הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון דאז הורה למבטחים להפסיק ולשלם דמי ניהול לקרן הניהול. במסגרת בקשה למתן סעד זמני החליט בית הדין לעבודה כי על מבטחים לקיים את הוראת הממונה החל מיום 1.1.2003. בהתאם לכך, התביעה נמחקה תוך הסכמת הצדדים, לפיה החלטת בית הדין בסוגיה זו תמשיך לעמוד כפסק דין סופי. בנסיבות אלה, מבטחים הפסיקה לשלם דמי ניהול לקרן הניהול ביום 1.1.2003 והמשיכה לשלם את הוצאות תחזוקת הסניף. בפועל נותרו כספים רבים בקרן הניהול.

מבטחים הגישה תביעה למתן חשבונות כנגד התעשייה האווירית וכנגד ארגון עובדי התעשייה האווירית שבה דרשה כי יומצאו לה כל החשבונות הנוגעים לקרן הניהול, לרבות פירוט הכספים שהוצאו בעבר מקרן הניהול שלא למטרות תחזוקת הסניף וכן פירוט הסכומים הנותרים בקרן.

ביום 9.3.2011 תוקנה התביעה, כך שזו תכלול גם סעד כספי להעברת הכספים שנצברו ב"קרן הניהול" לידי מבטחים, שכן המדובר בכספי דמי גמולים המיועדים להבטחת זכויות מבטחים בקרן הפנסיה ואשר על פי הוראות הדין חל איסור מוחלט להשתמש בהם לצרכים אחרים. כן פירטה מבטחים בתביעתה את ההשפעה הנובעת מאי העברת הכספים כאמור על זכויות המבוטחים הנוגעים לעניין, בהתבסס על עקרונות ודרכי פעולתה של מבטחים כקרן פנסיה ותיקה שבהסדר.

ביום 18.12.2014, ניתן פסק הדין בתובענה ובמסגרתו התקבלה תביעת מבטחים במלואה, שעה שהנתבעים חויבו להעביר לידי מבטחים את מלוא המסמכים הנוגעים לקרן הניהול משנת 2000 ואילך, וכן לשלם למבטחים את מלוא הכספים שהצטברו בקרן הניהול בתוספת הוצאות ההליך בסך של 100,000 ש"ח.

במהלך חודש ינואר 2015 הגישו הנתבעים ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בצירוף בקשה להורות על עיכוב ביצועו של פסק הדין האמור עד להכרעה בערעור.

בהתאם להחלטת בית הדין הארצי לעבודה, עוכב ביצועו של פסק הדין שניתן על ידי בית הדין האזורי לעבודה, תוך חיובם של המערערים להפקיד במזכירות בית הדין מעטפה הכוללת את מלוא החשבונות והמסמכים הנוגעים לקרן דמי הניהול. בהתאם להחלטת בית הדין הארצי לעבודה, צורפה המדינה להליכים.

ביום 8.3.2015 נערך דיון בפני בית הדין הארצי לעבודה, אשר במהלכו הציע בית הדין כי המערערים יחזרו בהם מהערעור שהגישו וכי יושבו להם סכומי ההוצאות שבהם חויבו בבית הדין האזורי לעבודה. לבקשת המערערים, ניתנה להם שהות להודיע את עמדתם בהתייחס להצעה זו של בית הדין הארצי לעבודה.

בהמשך, ניתנה הודעת המערערים כי הם אינם מקבלים את ההמלצה וכי הם מבקשים שיינתן פסק דין בערעור. בחודש אוגוסט 2017 התקבל פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה, בו התקבלו מלוא טענותיה של מבטחים. במסגרת פסק הדין נפסקו מלוא הסכומים לטובת מבטחים, כמו כן נקבע כי מבטחים תקבל את פירוט ההתחשבות במסגרת התביעה למתן חשבונות.

ביום 22.1.2018 שלחה מבטחים לבית הדין האזורי לעבודה את דרישתה לתשלום החוב, בצירוף תשואת מבטחים בסכום של כ- 114 מיליוני ש"ח עם העתקים לתעש"א וארגון העובדים. ביום 18.3.18 הגישה תעש"א תגובה לפיה לעמדתה אין לשלם את הסכום (כ- 38 מיליוני ש"ח) בתוספת תשואות. ביום 1.5.2008 התקיים דיון והתברר, כי על מבטחים להשלים את תשלום האגרה וזאת בטרם הכרעה לעניין גובה הריבית של התעש"א וארגון העובדים לשלם. בחודש יולי 2018 שילמה הקרן את האגרה וכיום ממתניים להחלטת בית הדין לעניין שערך החוב.

ביום 6.3.2019 הוגשה לבית הדין בקשה לתשלום החלק שאינו שנוי במחלוקת - כ- 39 מיליון ש"ח. במחצית חודש אוגוסט 2020 נתן בית הדין החלטה לפיה נפלה תקלה ולא ניתנה החלטה בשוגג. בית הדין ביקש לקבל העתק מכתב התביעה המתוקן שהוגש עוד בשנת 2010 וכך פעלנו. טרם ניתנה החלטה.

ביום 17.10.2021 הוגשה בקשה נוספת מטעמנו להורות על תשלום החלק שאינו שנוי במחלוקת בסך 39 מיליון ש"ח. ביום 17.2.2022 נתן בית הדין החלטה שעל תעש"א לשלם למבטחים סך של 38,017,412 ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום 1.1.03 ועד מועד התשלום בפועל. ביום 6.3.2022 הגישה התעשייה האווירית בקשת רשות ערעור/ערעור על החלטת בית הדין. באותו יום, ביקשו ההסתדרות הכללית וארגון עובדי התעשייה האווירית ארכה בת 60 ימים לצורך הגשת ערעור על החלטה.

לאחר תאריך המאזן הועברו לקרן 30 מיליוני ש"ח מתעשייה אווירית.

ביאור 19: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ד. תביעת יהושע לדור נ' עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות – בקשה להכיר בתביעה כייצוגית

ביום 21.5.2017 התקבלה בקרנות הפנסיה בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד הקרנות שנועדה לחול על עמיתי הקרנות (עובדי רשויות מקומיות וגמלאים שפרשו מעבודתם ברשויות המקומיות) אשר צברו זכויות בקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר וחל על זכויותיהם הפנסיוניות הסכם הרציפות בין הקרנות הוותיקות לבין הרשויות המקומיות משנת 1975. הסעד המבוקש בבקשה הינו כי יש ליישם על עמיתים אלה את הלכת קוריזקי.

בהלכת קוריזקי נקבע כי עובדי המדינה עליהם חל הסכם הרציפות לבין הקרנות לבין המדינה זכאים כי חישוב שכרם הקובע לפנסיה בקרנות הפנסיה יהיה על פי שיטת התקנון האחד, כאשר הקרנות יתחשבו בכל תקופת ביטוחם לרבות תקופת עבודתם במדינה כאילו תקופה זו בוטחה בקרנות.

לדעת הקרנות הלכת קוריזקי כפי שנפסקה בבית המשפט העליון הינה ייחודית לעובדי המדינה, אשר נקבע לגביהם כי הוראות הסכם הרציפות נובעות מחוק שירות המדינה (גמלאות) ומכאן מעמדו המיוחד של ההסכם.

לדעת הקרנות לאור פסיקת בית המשפט העליון, נכון יהיה לאבחן בין זכויות עובדי המדינה לבין זכויות עובדי הרשויות המקומיות, באשר מקורו של הסכם הרציפות שבענייננו אינו נובע ממקור חוקי כלשהו אלא ממקור הסכמי הנוגע ליחסי העבודה ברשויות המקומיות. לפיכך אין להוראות הסכם הרציפות עם הרשויות המקומיות את אותה חסינות שניתנה להסכם הרציפות עם המדינה והוראותיו נסוגות מפני הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, אשר קובע מפורשות כי הוראות התקנון האחד ופרק 11 לחוק הפיקוח, גוברים על כל הסכם או הסדר לרבות הסכם קיבוצי.

עמדה ברוח זו הוגשה מטעם הקרנות לבית הדין בחודש אוקטובר 2017.

חיצוק לעמדה זו ניתן לשאוב מפסק הדין של בית הדין הארצי בעניין ארגוני הסגל האקדמי (ראה ביאור 19.1.1. לעיל).

קדם משפט נקבע בתיק ליום 5.11.2018 בבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב.

במסגרת קדם המשפט, הובהרו טענות הקרן בדבר חוסר ההתאמה של ההליך לביטוח ייצוגי (התביעה של התובע הבודד מגיע לכמה מאות אלפי ש"ח ובתיקי קוריזקי המקבילים לא הוגשו בקשות לתובענות ייצוגיות), כמו גם דבר קיומו של פסק דין של בית הדין הארצי בעניין הסגל האקדמי, לפיו הלכת קוריזקי מוגבלת אך ורק לעובדים שפרשו לגמלאות משירות המדינה ולא ממעסיקים ציבוריים נוספים.

דיון הוכחות התקיים בחודש דצמבר 2019.

סיכומי המבקש הוגשו ביום 26.2.2020 סיכומי הקרן הוגשו ביום 20.7.2020. וסיכומי התשובה הוגשו ביום 31.8.2020. כעת ממתינים לפסק דין.

ביום 20.10.2020 ניתן פסק דין בתביעה פרטנית אחרת – שלום חראזי נ' מבטחים – במסגרתו בית הדין קבע כי גם לפי הלכת קוריזקי, יש לעשות מאמץ לשלב בין הסכם הרציפות לבין התקנון האחד וכי בהתאם להלכה של בית הדין הארצי בהמשך לפס"ד קוריזקי (פסק הדין הארצי בעניין הסגל האקדמי הבכיר), אין מקום להרחיב את פסיקת קוריזקי לאוכלוסיות נוספות מעבר לעובדי מדינה וכי להרחבה שכזו יש משמעות תקציבית שפוגעת בשוויון בין העמיתים.

ביום 18.11.2020 הוגש ערעור לבית הדין הארצי כנגד פסק הדין בעניין שלום חראזי נ' מבטחים וביום 15.12.2020 ביקשה ההסתדרות הכללית להצטרף כצד להליך, בהמשך למחיקת עתירה דומה שהגישה לבית המשפט העליון בעניין פסק הדין של ארגון הסגל האקדמי הבכיר.

ביום 12.4.2021 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה אשר דחתה את הבקשה לאשר את התביעה כייצוגית על יסוד הנימוק כי אין דינם של עובדי הרשויות המקומיות כדינם של עובדי המדינה בהם דן בג"צ בפרשת קוריזקי.

המבקש חויב בהוצאות בסך של 10,000 ש"ח. ביום 10.5.2021 הוגש ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בעניין לדור.

מבטחים הגישה סיכומים בערעור וכן ביקשה לעכב את שמיעת הערעור עד להכרעה בערעור אחר העוסק באותה סוגיה בפני בית הדין הארצי – ערעור שהגיש שלום חראזי. בינתיים נדחה המועד לשמיעת הערעור לפי בקשת מבטחים

ביום 20.10.2020 ניתן פסק דין בתביעה פרטנית אחרת – שלום חראזי נ' מבטחים – במסגרתו בית הדין קבע כי גם לפי הלכת קוריזקי, יש לעשות מאמץ לשלב בין הסכם הרציפות לבין התקנון האחד וכי בהתאם להלכה של בית הדין הארצי בהמשך לפס"ד קוריזקי (פסק הדין הארצי בעניין הסגל האקדמי הבכיר), אין מקום להרחיב את פסיקת קוריזקי לאוכלוסיות נוספות מעבר לעובדי מדינה וכי להרחבה שכזו יש משמעות תקציבית שפוגעת בשוויון בין העמיתים.

בית הדין האזורי דחה את הבקשה לאשר את התביעה כייצוגית וקבע כי דינם של עובדי הרשויות המקומיות אינו כדינם של עובדי המדינה בפרשת קוריזקי. הוגש ערעור לבה"ד הארצי ונקבע דיון ליום 24.1.22.

ביום 18.11.2020 הוגש ערעור לבית הדין הארצי כנגד פסק הדין בעניין שלום חראזי נ' מבטחים וביום 15.12.2020 ביקשה ההסתדרות הכללית להצטרף כצד להליך,

במקביל, הורה בית הדין הארצי על קבלת עמדת רשות שוק ההון ומרכז השלטון המקומי כגורמים מסייעים בערעור, נוכח השלכות הרחוב האפשריות בתיק.

ביום 13.7.2021 התקיים דיון בערעור וכעת ממתינים לפסק דין של בית הדין הארצי.

ביאור 19: התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ה. בג"צ 2317/20 הארגון הארצי של גמלאי התעשייה האווירית נ' המנהל המיוחד, מבטחים ואח'

בחודש מרץ 2020 הוגשה עתירה למתן צו על תנאי כנגד שר האוצר, הממונה על שוק ההון וקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר וכן עתירה לצו ביניים שיורה להקפיא את הפחתת קצבאות הגמלאים עליה הוחלט והודע במסגרת ההחלטה לבצע איזון לגירעון האקטוארי שנוצר בשל אי העלאת גיל הפרישה לנשים, עד לסיום ההליכים המשפטיים. טענתם של העותרים, אשר מתרעמים על ההפחתה הצפויה בקצבאות, היא כי ההחלטה לבצע קיצוץ בקצבאות בשל אי העלאת גיל הפרישה לנשים היא החלטה בלתי חוקית ובלתי חוקתית שניתנה ללא סמכות ובניגוד להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981. ביום 31.3.2020 התקבלה החלטת בג"ץ במסגרתה נדחתה הבקשה למתן צו ביניים. נקבע כי על המשיבות להגיש תגובה לעתירה עד 21 ימים לפני המועד שנקבע לדיון בעתירה – 7.1.2021. כלומר יש להגיש תגובה עד ליום 16.12.2020.

בקשה שהגישה המדינה למחיקת העתירה עקב דחיית המועד להפחתת הקצבאות לינואר 2021 והעתירה הקיימת של פלדור בנושא, נדחתה. תגובות המדינה והקרנות לעתירה הוגשו. עקב דחיית מועד ההפחתה לחודש יוני 2021 והאפשרות שגיל הפרישה לנשים יתוקן לאחר שתכונן ממשלה חדשה, הוחלט כי הדיון בעתירה יתקיים ביום 24.5.2021. אי העלאת גיל פרישה העומד כיום על 62, העומדת במרכז העתירות, אינה חלק מתחום הסמכות של הקרנות והעתירות בעניין זה אינן מכוונות כלפיהן. החלטת הקרנות הוותיקות שבהסדר לבצע הפחתה של הקצבאות בגובה העלות הנוספת לקרנות עקב אי העלאת גיל הפרישה לנשים התקבלה כדיון. לפיכך סבורים היועצים המשפטיים של הקרנות, כי הסיכוי שהבקשה למתן צו על תנאי תתקבל קטן מהסיכוי שתידחה. ביום 24.5.2021 התקיים דיון בעתירה בבית המשפט העליון ולאור הודעת המדינה לפיה הסוגיה שמתעוררת בעתירה אינה רלוונטית בתקופה זו (לאחר שהממונה דחה את הפחתת הקצבאות בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים לקצבאות חודש ינואר 2022), ניתן פסק דין ובו נמחקה העתירה ללא צו להוצאות.

ו. בג"צ 4435/20 אורית ויזל ואח' נ' נתיב קרן פנסיה ואח'

עתירה לביטול פסק הדין של בית הדין הארצי לעבודה בתיק ע"ע 49778-06-19 במסגרתו נקבע כי יורשי המנוח אבימלך ויזל ז"ל אינם זכאים למשך את ערכי הפדיון שנצברו בגינו אלא רק את הקצבאות שהגיעו למנוח (ולשאירה שלו) בעודם בחייהם. בעתירה מועלות טענות לפיהן הקרן מפלה אנשים עם מוגבלות ומתבקש תיקונו של התקנון האחיד כך שיכיל התאמות סבירות לאנשים עם מוגבלות ככל שהדבר נוגע לקבלת קצבת זקנה ומשיכת כספים בסכום חד פעמי. כמו כן מתבקש תיקון התקנון באופן שייקבע בו הסדר ספציפי הנוגע לשליחת הודעה סטטוטורית כאמור בתקנה 41לא(ג) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964, כחצי שנה בטרם הגיעו של העמית לגיל פרישה. העתירה הוגשה ע"י יורשי המנוח ביום 29.6.2020. הקרן הגישה את תגובתה לעתירה והתיק קבוע לדיון ביום 10.5.2021 בשעה 9:00. ביום 26.12.2021 התקיים דיון בבית המשפט העליון בעתירה ובאותו יום ניתן פסק דין שדוחה את העתירה.

ז. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית

ביום 11.7.2017 הומצאה לקרנות הוותיקות בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד "עמיתים-קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר" וכנגד קרן מבטחים. טענת המבקשים הינה, כי הקרנות הוותיקות שבהסדר נושאות באחריות למעשיו של מר יצחק כהן בגין תקופת העסקתו בקרנות הוותיקות. מר יצחק (צחי) כהן הינו עובד לשעבר של הקרנות הוותיקות, ששימש כמנהל תחום המניות בחטיבת ההשקעות למשך כ-7 שנים, עד לפיטוריו על ידי הקרנות עם היוודע דבר החקירה נגדו בשנת 2012. מר כהן הורשע בשנת 2015, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות חמורות מתחום ניירות הערך ונידון ל-3 שנות מאסר בפועל, וכן חויב בתשלום פיצוי לקרנות הוותיקות בסך של 1.5 מיליוני ש"ח. בבקשתם טוענים המבקשים, בין היתר, כי הקרנות התרשלו, הפרו את הוראות התקנון האחיד וכן הפרו חובות חקוקות בקשר עם ניהול כספי העמיתים, ולכן הן חבות באחריות מוחלטת, ישירה ושילוחית לנזקים שנגרמו לעמיתים הקרנות בגין מעשי התרמית בניירות ערך שביצע מר כהן. בגין ההפרות הנטענות, מבקשים העותרים להטיל על הקרנות הוותיקות שבהסדר תשלום פיצוי בסך של כ-85 מיליוני ש"ח, שישולם לעמיתים הקרנות בגין הנזקים שגרם מר כהן, כאמור.

ביאור 19: התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ז. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית (המשך)

ביום 4.1.2018 הוגשה מטעם הקרנות בקשה לסילוק על הסף של בקשת אישור התובענה הייצוגית מחמת העדר סמכות עניינית ולחילופין התבקש בית המשפט להורות על העברת הבקשה לביה"ד האזורי לעבודה.
המבקשים הגישו בקשות מקדמיות בתיק וביום 10.1.2018 נתן בית המשפט המחוזי החלטה, כי הדיון בבקשות המקדמיות יעובד עד להכרעה בבקשה לסילוק על הסף.
ביום 13.2.2018 הוגשה תגובת המבקשים לבקשת הקרנות לסילוק התובענה על הסף וביום 29.3.2018 הוגשה תגובת הקרנות. ביום 7.5.2018 ניתנה החלטה המורה על העברת התובענה לבית הדין לעבודה, בהתאם לעמדת הקרנות.
הצדדים הגיעו להסדר דיוני, שזכה לברכת הדרך של בית הדין, לפיו הקרן תשיב לבקשת האישור המתוקנת עד ליום 10.1.2020, המבקש יהיה רשאי להגיב לתשובת הקרן עד ליום 10.3.2020 וייקבעו מועדי הוכחות חדשים החל מחודש מאי 2020 ואילך.

התביעה והבקשה המתוקנות הוגשו בבית הדין לעבודה בסוף חודש יוני 2019. בחודש דצמבר 2019 הגישו הקרנות בקשה להורות על פיצול הדיון בבקשת האישור של התביעה הייצוגית, כך שבשלב הראשון תתבררנה שאלות ממוקדות הנובעות ממאפייניהם המיוחדים של הקרנות; ובשלב השני, ככל שיהיה צורך בכך, יוגשו תשובות הקרנות לבקשת האישור ותגובת המבקשים לתשובות הקרנות. ביום 23.4.2020 לאחר שהוגשה תגובת המבקשים לבקשה לפיצול הדיון ותשובת הקרנות לתגובתם, ניתנה החלטת בית הדין האזורי הדוחה את בקשת הפיצול ומורה לקרנות להגיש את תגובתן לבקשה הייצוגית וקובעת את סדרי הדיון בתיק, תוך קביעה כי בשלב ראשון לא ייערך דיון בכימות הנזק והיקפו.
תגובת מבטחים לבקשה לאישור התביעה כייצוגית הוגשה ביום 8.7.2020. המבקשים הגישו תשובה לתגובת מבטחים. בנוסף ביקשה מבטחים לפצל את הדיון בבקשה הייצוגית ולדון תחילה בטענות הסף של מבטחים. בית הדין נעתר לבקשת מבטחים לפצל את הדיון ולדון תחילה בטענות הסף. הדיון נקבע ליום 1.7.2021.
בקשת רשות ערעור שהוגשה על-ידי המבקשים כנגד החלטת הפיצול האמורה, לפיה יידונו תחילה טענות הסף של מבטחים, נדונה בבית הדין הארצי ביום 22.3.2021 ולאחר השמעת טיעוני הצדדים, הודיע בית הדין כי החלטה תשלח לצדדים בהמשך.

בקשת רשות ערעור שהוגשה על-ידי המבקשים כנגד החלטת הפיצול, לפיה יידונו תחילה טענות הסף של מבטחים נדונה בבית הדין הארצי ביום 22.3.2021 ובהחלטה מיום 5.4.2021 נקבע, כי יש הצדקה לדון בנפרד ובשלב ראשון בטענת מבנה הקרן וחוסר התועלת בתביעה הייצוגית, נוכח העובדה שאין למבטחים נכסים משל עצמה ולמעשה העמיתים יצטרכו לממן לעצמם פיצוי על הנזק הנטען.
הדיון נדחה מעת לעת לבקשת התובעים בשל סיבות אישיות של באי כוח המבקשים וקבוע ליום 27.4.2022.

ח. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים

בחודש ספטמבר 2018 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד מבטחים, בנוגע להתנהלות הקרן ביחס לאיתור עמיתים יורשים ומוטבים.
התובעים הינם עמותת "צדק פיננסי" – עמותה אשר מטרתה (על פי הגדרתה) לפעול לשיפור המערכת הפיננסית בישראל וד"ר הראל פרימק – יו"ר משותף בעמותת "צדק פיננסי" ובנוסף גם יורש של המנוחה יוכבד אברהמי ז"ל, שהיתה עמיתה במבטחים.

התובעים טוענים כי בסיס הנתונים של מבטחים חלקי או שגוי, בין היתר, עקב טיוב נתונים שנעשה בעבר ולא צלח. כפועל יוצא מכך, עמיתים רבים מוגדרים כ-"חסרי פרטים" בדוחות האקטואריים של הקרנות.
לטענת התובעים, בהיעדר בסיס נתונים מלא ומעודכן במערכות הקרן, מבטחים הפרה את חובתה הקבועה בחוק הפיקוח ותקנות מס הכנסה לפעול בנאמנות ובשקיפה לטובת כל אחד מהעמיתים ויורשיהם, וכן, הפרה את הוראות חוזרי משרד האוצר בדבר "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים" וכן, "נוהל איתור מוטבים ושאיירים".
התובעים ממשיכים וטוענים כי מהתנהלות מבטחים עולה כי היא לא פונה לבתי הדין הרבניים לצורך קבלת מידע אודות יורשי המבוטחים שנפטרו, וזאת להבדיל ממנגנון פניה לרשם הירושות שקיים במבטחים.
לטענת התובעים, מבטחים הפרה את חובת תום הלב וכן חובת גילוי יזום, בכך שלא פנתה ליורשיהם של מבוטחים רבים על מנת ליידעם בדבר הזכויות המגיעות להם. עוד נטען כי מבטחים הפרה את חובתיה על פי חוק הנאמנות, חוק השליחות, תקנות האיתור וחוזר האיתור.

נטען כי מבטחים נמנעה מלהפיק ולשלוח ליורשים דיווחים שוטפים אודות זכויות המנוחים והסתפקה בשליחת מכתב בודד (בעניינה של המנוחה יוכבד אברהמי ז"ל), ומאחר שלא ידעה בזמן אמת על פטירת חלק ממבוטחיה, לא טרחה ליידע את מבוטחיה "מנותקי הקשר" בדבר זכויותיהם.

כן נטען כי מבטחים לא פעלה באמצעים סבירים העומדים לרשותה לצורך איתור יורשי המבוטחים וכן לא מדווחת לאפוסטרופוס הכללי על הזכויות במבטחים שהינן בבחינת "נכס עזוב", שעה שזהות בעליהם לא ידועה לה, וזאת על מנת שיייע לה באיתור היורשים.

התובעים טוענים לשני ראשי נזק עיקריים שנגרמו לחברי הקבוצה: נזק ממוני – אי קבלת הכספים שהיו מגיעים לידיהם אלמלא מחדל מבטחים וכן, נזק לא ממוני – אי יידוע חברי הקבוצה לגבי הזכות לקבלת כספים וכפועל יוצא מכך, נטילת החירות ופגיעה באוטונומיה של הרצון לעשות בכספים כרצונם, וכן, נזק של חוסר נוחות שמקורו באי הידיעה לגבי זכויותיהם.

ביאור 19: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ח. ת"צ 22577-09-18 צדק פיננסי וד"ר הראל פרימק נ' מבטחים (המשך)

הסעדים המבוקשים הינם:

1. מתן פיצוי בסכום הצבור לכל זכאי (לתובע הייצוגי סך של 365 ש"ח);
2. מתן פיצוי בגין נזק לא ממוני בסך של 100 ש"ח לכל זכאי;
3. מתן פיצוי גלובלי לקבוצה בסכום שיקבע או פיצוי לכלל הציבור.

כתב תגובתה של הקרן לבקשה הייצוגית הוגש ביום 19.2.2019. במסגרת כתב התגובה נטען, בין היתר, כי מבטחים פועלת שלא למטרות רווח ובשונה מגופים מוסדיים אחרים אין לה אינטרס להותיר את כספי העמיתים בידיה; הקרן פועלת בהתאם למתחייב ממנה לפי הוראות כל דין ולפי חוזרי הממונה על שוק ההון ובהתאם לחובותיה כלפי עמיתה וירשיהם וזאת במגבלות התקציב החלות עליה ובהתייחס לקשיים הנובעים מהעובדה שהיא פועלה מאז שנות ה-50 ונשענת על מסד נתונים שעבר ועובר תהליכי טיוב רבים; הצגת המהלך הרגולטורי המשלים של "הר הכסף"; המבקשים דורשים להטיל על הקרן נטל בלתי סביר מבחינה כלכלית ותפעולית; מבחינה תקנונית ולפי הפסיקה, כספי נפטרים אינם "נכס עזוב" ואין חובה להעבירם לאפוסטרופוס הכללי; בבקשה ובתביעה לא מתקיימים תנאי הסף להגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית. דיון מקדמי בבקשה התקיים ביום 30.5.2019 במהלכו נקבע, כי תערך פנייה לממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, על מנת שיחליט אם ברצונו להגיש עמדה בתיק. בחודש 17.7.2019 הודיע הממונה על כוונתו להגיש עמדה בתיק.

בחודש ספטמבר 2019 הגישה הקרן בקשה לסילוק על הסף של הבקשה הייצוגית. המבקשים הגישו תגובה לבקשה לסילוק על הסף והקרן השיבה לתגובתם. ביום 15.1.2020 ניתן פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה, לפיו נדחתה על הסף הבקשה להכיר בתביעה כייצוגית והמבקשים חויבו בהוצאות משפט. ביום 16.2.2020 הוגש לבית הדין הארצי ערעור על פסק הדין האמור. לבקשתנו, ניתנה ארכה להגשת סיכומינו, הם הוגשו ביום 28.10.2020 והדיון בערעור נקבע ליום 12.4.2021. לדעת היועצים המשפטיים של הקרנות, מאחר שהתנהלות מבטחים זהה במקרה דנן להתנהלות כלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, הכרעה בתיק זה תשפיע בהכרח גם על יתר קרנות ההסדר. ביום 12.4.2021, בהמלצת בית הדין הארצי, הוסכם על ביטול פסק הדין של האזורי והחזרת העניין לדיון בפניו. בית הדין הארצי ציין, כי מטעמים דיוניים ומבלי להביע עמדה לגוף העניין, אין לקבל את טענת מבטחים לסילוק הבקשה על הסף, ויש לקיים דיון בבקשה. בהתאם, בוטל פסק הדין האזורי וההוצאות הוחזרו למבקשים. דיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית באזורי קבוע ליום 19.5.2022.

ט. פרופ נתן פלדור ופרופ' יחזקאל גילדור נ' שר האוצר

העותרים שבנדון הגישו עתירה לבג"ץ כנגד שר האוצר במסגרתה הם מבקשים, כי בית המשפט יתן צו על תנאי המורה לשר האוצר לנמק מדוע לא יביא לוועדת הכספים של הכנסת את המלצותיו לעניין העלאת גיל הפרישה לנשים, בהתאם לחוק גיל הפרישה, תשס"ד-2004, ומדוע לא יביא בפני ועדת הכספים של הכנסת המלצה על השוואת גיל הפרישה לנשים ולגברים.

לטענת העותרים בתיקון 3 לחוק גיל פרישה, תשס"ד-2004 (להלן: "חוק גיל פרישה") נקבע כי על שר האוצר לבצע כדלקמן:

- א. להקים ועדה ציבורית שתגיש את המלצותיה בעניין העלאת גיל הפרישה לנשים עד ליום 30.6.16;
- ב. להניח על שולחן הכנסת את המלצות הוועדה;
- ג. להביא לאישור ועדת הכספים את המלצותיו עד ליום 30.9.16;
- ד. המלצות השר היו אמורות להתבסס על המלצות הוועדה הציבורית;
- ה. ועדת הכספים היתה אמורה ליתן החלטתה בענין המלצות השר עד ליום 31.12.2016.

ביום 29.3.16 מינה שר האוצר ועדה ציבורית בראשותו של מר אמיר לוי אשר המלצותיה מורכבות למעשה משלושה אדנים מרכזיים:

- א. העלאת גיל הפרישה לנשים היא בלתי נמנעת;
- ב. יש להעלות את גיל הפרישה לנשים באופן מיידי אך מדורג ומידתי;
- ג. יש ללוות את העלאת הגיל בסל כלים משלים ולעגן סל זה באופן שיבטיח כי ימומש עוד בטרם העלאת הגיל. בהתאם לתיקונים השונים לחוק גיל הפרישה ולאור בקשות דחיייה שונות של שר האוצר, היה על שר האוצר להביא את המלצותיו לעניין העלאת גיל הפרישה לנשים, לאישור ועדת הכספים של הכנסת עד ליום 15.11.17 וועדת הכספים היתה אמורה לקבל החלטה בעניין עד ליום 15.2.2018. שר האוצר לא הביא את המלצותיו לעניין לוועדת הכספים ואין כל התקדמות בנושא זה ובהתאם לחוק גיל הפרישה נשאר גיל הפרישה לנשים על גיל 62.

ביאור 19: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ט. פרופ נתן פלדור ופרופ' יחזקאל גילדור נ' שר האוצר (המשך)

טענת העותרים היא, כי הותרת המצב על כנו פוגעת בזכות לשוויון אשר הינה זכות יסוד חוקתית. יתרה מכך, אי העלאת גיל הפרישה לנשים גורם לפגיעה באיזון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר וכתוצאה מכך קיבלו קרנות הפנסיה הוותיקות את אישור הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר לבצע הפחתת זכויות בשיעור חודשי של 1.3% וזאת מהקצבאות שישולמו לעמית הקרנות החל מחודש יוני 2019. בחודש פברואר 2019 הגישו העותרים בקשה למתן צו ביניים במעמד צד אחד לפיו התבקש בית המשפט להקפיא את הפחתת הזכויות מקצבאות הזקנה הצפויה מחודש יוני 2019 וזאת לאור העתירה. הבקשה נדחתה ונקבע, כי תידון במעמד הדיון בעתירה לגופה.

כמו התבקש בית המשפט לצרף את קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר כצד לעתירה מאחר ואי הפעולה בהתאם לחוק גיל הפרישה, לרבות אי העלאת גיל הפרישה לנשים גורמים לפגיעה מהותית בעמית קרנות הפנסיה, והאחרונות נאלצות להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי וזאת באישור הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

בחודש אפריל 2019 הגישו ארגוני גמלאים של הקרנות הוותיקות עתירה דומה בעניין אי העלאת גיל הפרישה לנשים, תוך בקשה למתן צו ביניים בנוגע להפחתת הזכויות.

נקבע דיון בעתירות ליום 27.5.2019 כאשר הקרנות הגישו את תגובתן לעתירות ביום 19.5.2019. אף המדינה הגישה את תגובתה לעתירות. שתי התגובות מבהירות כי אין הצדקה להקפיא את ההחלטה בדבר הפחתת הזכויות לעמיתים.

ביום 20.6.2019, לאור פיזור הכנסת וקביעת בחירות בחודש ספטמבר 2019, נוכח המצב הייחודי שלא מאפשר לקדם חקיקה לשינוי גיל הפרישה, החליט הממונה על שוק ההון לדחות את מועד הפחתת הקצבאות לקצבאות המשתלמות בגין חודש אפריל 2020.

נוכח דחיית מועד ביצוע האיזון האקטוארי ניתנה החלטת בית המשפט לפיה על העותרים להודיע האם העתירה מיצתה את עצמה והאם הם מסכימים למחיקתה.

במהלך חודש יולי 2019 הודיעו פרופ' פלדור ופרופ' גילדור כי הם עומדים על עתירתם. העותרים הודיעו כי ככל שהמדינה תבקש לדחות את מועד הדיווח לבית המשפט עקב הבחירות הם לא יתנגדו. שלושת ארגוני הגמלאים הודיעו שלעת הזו העתירה מיצתה את עצמה, ובהתאם, בית המשפט מחק את העתירה.

ביום 10.10.19 הגישה המדינה הודעת עדכון, לפיה עם מינויו של שר האוצר חדש יובא בפניו נושא זה ותזכיר החוק שפורסם בעניין, מאחר שהריסון שיש לנהוג בתקופת ממשלת מעבר לא מאפשר לקדם את הנושא לפני כן.

ביום 28.10.19 נתן בית המשפט העליון רשות להגיב להודעת המדינה בתוך שבועיים.

המדינה הגישה במהלך חודש אוקטובר 2019 הודעה מעדכנת לפיה לא ניתן להתקדם בהליכים חקיקה בענין גיל פרישה לנשים, בשל העובדה שקיימת כעת ממשלת מעבר. הודעה מעדכנת נוספת, דומה לזו, הוגשה על ידי המדינה בינואר 2020.

בשל המצב האמור, נדחה גם יישום ההחלטה בדבר הפחתת הקצבאות לגמלאים עד למועד תשלום קצבת אפריל 2020.

לאור המצב הפוליטי הנוכחי, החליט בית המשפט העליון כי שר האוצר יגיש הודעה מעדכנת נוספת ביום 17.5.2020. בעקבות הודעת העדכון שהוגשה ביום 18.5.2020, ועל רקע כינון הממשלה החדשה, החליט בית המשפט העליון כי שר האוצר יגיש הודעת עדכון לגופה של הסוגיה עד ליום 1.7.2020. המדינה ביקשה לדחות את המועד להגשת עדכון עד ליום 1.11.2020, בשל השבעת הממשלה והצורך של שר האוצר להתעמק בסוגיה המורכבת של גיל הפרישה לנשים במשך מספר חודשים.

בשל המצב האמור, נדחה גם יישום ההחלטה בדבר הפחתת הקצבאות לגמלאים עד למועד תשלום קצבת חודש ינואר 2021.

ביום 18.10.2020 ביקשה המדינה לדחות את מועד מסירת העדכון ליום 30.11.2020.

לאחר פיזור הכנסת, המדינה הודיעה כי הנושא יידון לאחר הבחירות עם הרכבת הממשלה החדשה.

בינתיים נדחה יישום ההחלטה בדבר הפחתת הקצבאות לגמלאים עד לחודש יוני 2021.

ביום 1.2.2021 הגישה המדינה הודעה מעדכנת נוספת ולפיה נוכחה המשבר הפוליטי לא ניתן להמשיך בקידום פתרון לסוגיית גיל הפרישה לנשים. המדינה ביקשה למסור הודעה מעדכנת לאחר הבחירות וכינון ממשלה.

ביום 30.5.2021 הגישה המדינה הודעה מעדכנת לפיה יישום ההחלטה בדבר הפחתת הקצבאות לגמלאים נדחה עד לחודש ינואר 2022 והמדינה ביקשה למסור הודעה מעדכנת לאחר הבחירות וכינון ממשלה.

נקבע כי על המדינה להגיש הודעה מעדכנת עד ליום 1.9.2021.

המדינה הודיעה כי הליכי החקיקה מצויים בעיצומם ואף מסרה הודעת עדכון.

נקבע כי על העותרים להגיב להודעת העדכון עד ה - 31.10.2021. לעותרים ניתנה ארכה עד ליום 30.11.2021.

בעקבות מהליכים לתיקון החוק להעלאת גיל הפרישה לנשים, הגישה המדינה בחודש 11.2021 בקשה למחיקת העתירה עקב מיצוייה, ואכן העתירה נמחקה.

ביאור 19: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

י. סע"ש 32168-10-19 תמר אורנשטיין נ' מבטחים

בחודש אוקטובר 2019 הוגשה תביעה על ידי תמר אורנשטיין נגד מבטחים בנוגע לשיעור השתתפות מבטחים בקצבתה.
התובעת טוענת כי על מבטחים להשתתף בשיעור של 13.8% ולא בשיעור של 11%.
לטענתה, מבטחים לא צריכה להפחית את שיעור השתתפות לכדי השלמה ל-70% לזכויות שצברה במדינה. לחילופין טוענת לזכאות למענק שנים עודפות.
תביעה בעילה דומה הוגשה על ידי פרופ' יחזקאל סידי נגד ק"מ.
כתב הגנה הוגש ביום 13.1.2020 הצדדים גיבשו רשימת מוסכמות ופולגתאות והסכימו לקדם את התיק לשלב הסיכומים ועל הקרן להגיש סיכומי טענות בשאלת הפחתת שיעור הקצבה לכדי 11%.
ביום 3.9.2021 ניתן פס"ד לפיו נדחתה התביעה. בית הדין פסק כי פרשנותו הנכונה של סעיף 9 להסכם הרציפות אינה מאפשרת תשלום קצבה בשיעור העולה על 70% למעט במקרה בו העובד עבד במשרה חלקית כפי שקובע חוק הגמלאות. על יסוד פרשנות תכליתית של הוראות ההסכם קבע בית הדין כי סעיף 9 על שני חלקיו עוסק בשיעור הקצבה ולא בסכומה.
יצוין, כי המדינה המשלמת את הגמלה לתובעת לא היתה צד להליך אך היתה מודעת לקיומו. בינתיים הודיעה המדינה בהליכים אחרים כי היא סבורה שיש להפחית את השיעור העודף מהמדינה תמיד, כקובע בסעיף 9(ב) להסכם הרציפות.
תביעה בעילה דומה הוגשה ע"י אליהו אביטל נ' מבטחים.

יא. ד"ר נאום מילמן נ' מבטחים

ד"ר מילמן פרש ברציפות זכויות בהתאם להסכם הרציפות עם הביטוח הלאומי. ד"ר מילמן הגיש ערעור גמלאות נ' מנהלת הגמלאות וביקש להחיל עליו את פס"ד קוריצי. מנהלת הגמלאות בקשה לצרף את הקרנות להליך, והקרנות לא התנגדו.
ביום 22.8.2020 פסק בית הדין האזורי לעבודה בת"א, כי הלכת קוריצי חלה על ד"ר מילמן, גמלאי המוסד לביטוח לאומי שחתם על הסכם רציפות זכויות ופרש לקצבה מהמוסד לביטוח לאומי.
ביום 22.10.2020 הוגש ערעור מטעם הקרנות לבית הדין הארצי לעבודה כנגד פסק הדין.
ביום 20.12.2020 ביקשה ההסתדרות הכללית להצטרף אף להליך זה.
בית הדין אישר את צירופה של ההסתדרות להליך הערעור במעמד של "גורם מסייע".
בתאריך 6.4.2021 התקיים דיון בהליך בפני בית הדין לעבודה.
אנו ממתנים לפסק דין.

יב. אמיר שגב ואח' נ' מבטחים

בחודש דצמבר 2020 הגישו אמיר שגב ואח' גמלאים המקבלים קצבה מהקרנות תביעה ובקשה להכיר בה כייצוגית בבית המשפט המחוזי בתל אביב.
לטענת התובעים, בהתאם לסעיף 9 לפקודת מס הכנסה, לאחר תיקון 190, היה על הקרנות לזכות את הגמלאים בגין יתרת הפטור במסגרת תשלומי הקצבה החודשית ללא כל צורך בקבלת אישור נוסף מרשות המיסים. אולם, גם לאחר שקיבלו הקרנות אישור מרשות המיסים לביצוע הפטור הנוסף במסגרת הקצבה החודשית, הן לא עשו כן ולא יידעו את חברי הקבוצה בדבר זכותם זו.
התובעים מבקשים לאשר את התובענה כייצוגית ולהגדיר את הקבוצה כ: "כל יחיד אשר הגיע לגיל הזכאות המקובל ו/או קיבל קצבה יחידה מאת קרנות הפנסיה שבהסדר ואשר לא היוו את קצבתו, שמשלמת הקצבה שלו לא זיכתה את קצבתו ביתרת הפטור המגיעה לו על פי סעיף 9 לפקודה ובהתאם להוראות תקנה 9(ג) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), תשנ"ג-1993, כולה או חלקה, וזאת החל מיום 1.1.2011 ואילך".
וכן מבקשים להורות לקרנות להשיב ו/או לפצות ו/או לשפות את חברי הקבוצה בגין כל סכומי המס שניגבו מהם ביתר כמפורט בבקשה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית.
התביעה והבקשה לאשרה כייצוגית נמסרו לקרנות בשלהי ינואר 2021. בשלב זה טרם נלמדו טענות הבקשה והעובדות הקשורות בה ולפיכך לא ניתן להתייחס לשאלת סיכוני התביעה בשלב זה.
ביום 12.4.2021 הוגשה בקשה לסילוק על הסף של ההליך הייצוגי מטעמים של סמכות עניינית, מאחר שמדובר לטעמנו בסוגיה שנמצאת בסמכות בית הדין לעבודה, המבקשים הגיבו עליה ביום 21.4.2021.
ביום 27.5.2021 התקיים דיון קדם משפט בבקשה הייצוגית. הובהר כי קיימים קשים מהותיים בבסיס הבקשה וכי היא אינה רלבנטית למרבית המבקשים. נקבעה לתזכורת פנימית ליום 12.9.2021, כאשר עד ליום זה על הצדדים לעדכן את בית המשפט בדבר התקדמות ההליכים בתובענה שהגיש המבקש כנגד רשות המיסים וכן כיצד המבקשים מבקשים להתקדם עם תביעתם ובקשתם.
לבקשת התובעים נדחה מועד העדכון, עקב העובדה שטרם ניתנה החלטה בתביעה כנגד רשות המיסים, והוא נדחה לחודש אפריל 2022.

ביאור 19: -התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

יג. ששון עטרי ואברהם גרינפלד נ' מבטחים ואח'

17.2.2021 הגישו ששון עטרי ואברהם גרינפלד תביעה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב ובקשה להכיר בה כייצוגית. לטענת המבקשים אין לראות בתשלום פנסיה מוקדמת במימון מעסיק כהכנסה המצדיקה מבחן הכנסה לנכה בהתאם לתקנון הקרן. המבקשים מעריכים את התביעה בסכום של כ- 12 מיליון ש"ח. התביעה והבקשה לאשרה כייצוגית נמסרו לקרנות בשלהי חודש פברואר 2021. בשלב זה טרם נלמדו טענות הבקשה והעובדות הקשורות בה ולפיכך לא ניתן להתייחס לשאלת סיכוי התביעה בשלב זה. הקרנות הגישו את תגובתן לבקשה בחודש ספטמבר 2021. דיון מוקדם נקבע ליום 23.12.2021 ודיון הוכחות נקבע ליום 31.3.2022.

יד. וולף וחיים נ' מבטחים ואח'

מדובר בבקשה לאישור תובענה ייצוגית, שהגישו שני גמלאים בסוף חודש פברואר 2020, ובה הם טוענים כנגד דרך החישוב של הריבית לעניין חישוב תקרת השכר בקרנות בשיטת "שלוש שנים" וסבורים כי החישוב המבוצע מחסיר חודש אחד וזאת, לשיטתם, בניגוד לתקנון. לכן, הוגשה הבקשה בשם הקבוצה הרלוונטית של העמיתים ונתבע סכום של כ- 75 מיליון ש"ח. הקרנות לומדות את הבקשה שהגיעה לעיון תגובת הקרנות לבקשה הייצוגית הוגשה ובעקבותיה הגישו המבקשים תשובה לתגובה. בנוסף הודיעו הקרנות שהן מתנגדות לבקשה להוסיף את קרן נתיב כמשיבה ונתבעת עקב חוסר עילה ועקב הצורך לתקן את הבקשה הייצוגית והתביעה. בדיון שהתקיים ביום 14.12.2020 נקבע, כי טענות הקרנות בעניין סילוק על הסף תידונה יחד עם הבקשה הייצוגית עצמה. מועד הדיון בבקשה נקבע ליום 14.3.2021. ביום 14.3.2021 התקיים דיון בבקשה וכן דיון הוכחות קצר ובסימום סוכם על מועדי הגשת הסיכומים בתיק. בית הדין ביקש לקבל את עמדת רשות שוק ההון בשאלות שעולות בהליך המשפטי עד ליום 1.11.2021, לאחר מכן תינתן לצדדים שהות של 30 ימים להתייחס לעמדה, ואז יועבר התיק למתן החלטה. ביום 22.8.2021 החליט בית הדין כי נכון לקבל את עמדת הממונה על שוק ההון והורה על הגשת עמדה. טרם הוגשה עמדה. ביום 17.2.2022 נעתר בית הדין לבקשת הרשות לקבלת ארכה וקבע, כי על הרשות להגיש עמדה עד ליום 24.3.2022, כאשר הצדדים יכולים להתייחס לסוגייה של אוכלוסיות נוספות שיושפעו מההליך עד ליום 3.3.2022. הדיון שנקבע ליום 23.2.2022 נדחה.

יו. רבע כחול נדל"ן נ' קג"מ מבטחים מקפת והדסה

בשנת 2012 חתמו הקרנות מבטחים, מקפת, קג"מ והדסה על הסכם למתן הלוואה לרבע כחול נדל"ן בע"מ בסך של 165 מיליון ₪, כאשר דובר על מתן הלוואה בשני שלבים. בשלב הראשון העבירו הקרנות הלוואה על-סך של 125 מיליון ש"ח לרבע כחול נדל"ן וזאת לצורך מימון בנייתה של קומת מסחר נוספת בקניון הדר, שמחציתו בבעלות רבע כחול נדל"ן. לטענת רבע כחול נדל"ן, הקרנות התחייבו שלאחר שיורחב הקניון ותושלם בניית הקומה הנוספת, הן יעמידו הלוואה נוספת בסך של 40 מיליון ₪ (שעודכן בהמשך לסך של 70 מיליון ₪), באופן שהיקף הלוואה יותאם לשווי הבטוחות, שהועמדו על ידי התובעת להבטחת הלוואה. לטענת רבע כחול נדל"ן, הקרנות סירבו להעמיד את החלק השני של הלוואה (בסך של 70 מיליון ₪) ובאיומים, כך לטענת התובעת, אילצו אותה לחתום על מסמך לפיו היא לא תיטול את החלק השני של הלוואה בסך 70 מיליון ₪. לטענת רבע כחול נדל"ן, לאור הנסיבות הנ"ל, היה עליה לבצע פירעון מוקדם של הלוואה האמורה והיא פנתה לקרנות בשנים 2015 ו-2018 בבקשה לפירעון מוקדם ושחרור הבטוחות, אולם הקרנות סירבו לבקשה. בשנת 2019 ביצעה רבע כחול נדל"ן פירעון מוקדם של הלוואה, שילמה קנס בסך של 14 מיליון ₪ בגין פירעון זה (וכן סכומים נוספים) וזאת לטענתה תחת מחאה וכדי לשחרר את השעבודים. רבע כחול נדל"ן תובעת את הסכומים ששילמו תחת מחאה לצורך ביצוע הפירעון המוקדם של הלוואה וכן את הנזקים שנגרמו לה, לטענתה, עקב הסירוב להעניק לה את החלק השני של הלוואה (70 מיליון ₪). סכום התביעה: 49,693,138 ₪. ביום 13.6.2021 הגישו הנתבעות כתב הגנה וביום 20.7.2021 הגישה התובעת כתב תשובה. התיק נקבע לדיון ביום 20.6.2022.

יז. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל

1. בחודש פברואר 2021 הגיש מר אביטל אשר בוטח במבטחים ובקג"מ ולאחר מכן במדינה ופרש לקצבה מהמדינה, תביעה נגד הקרנות והמדינה. חלק מתביעתו דומה לזו של גב' תמר אורנשטיין.
2. חישוב הקצבה של מר אביטל והשתתפות הקרנות, לשיטתן, בהשלמת שיעור הקצבה המשולם על ידי המדינה (בה השכר גבוה יותר) ל-70%, הביא לכך שמבטחים (בה השכר הקובע קטן מהשכר הקובע בקג"מ) אינה משתתפת בקצבה (אינה תורמת) והשתתפותה של קג"מ היא בהשלמה ל-70%.

ביאור 19: התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

טז. ק"ג 25412-02-21 אליהו אביטל נ' מבטחים, קג"מ ומדינת ישראל (המשך)

3. לטענת מר אביטל הוא זכאי לקבל קצבה בשיעור של 70% מהשכר הגבוה (על בסיס משכורת מלאה ובהתעלם מחלקיות משרתו בגורם המשלם – המדינה).
לשיטתו, על הקרנות להעביר למדינה את מלוא שיעורי הקצבה המחושבים לפי תקנוניהן. המדינה היא שאמורה להפחית את סכום הקצבה שישולם לו כך שלא יעלה על 70% מהשכר הקובע למשרה מלאה במדינה.
4. הקרנות הגישו כתב הגנה ובו טענו שתיים:
חישוב שיעור הקצבה בהתאם לסעיף 8(א) להסכם הרציפות (אשר תואם גם את החישוב בקרנות לפי התקנון האחיד), הוא בהתאם למכפלת שיעור הפנסיה השנתי הממוצע כהגדרתו בסעיף 8(א) בשנות החברות בפועל בקרן. "השיעור השנתי הממוצע" הוא השיעור המתקבל מחלוקת אחוז הפנסיה אותו זכאי היה העובד לקבל לו נמשכה חברותו בקרן ברציפות מיום כניסתו לראשונה לשירות המדינה או לקרן, לפי המועד המוקדם יותר, במספר השנים ממועד הכניסה לראשונה ועד הגיע החבר לגיל הפרישה.
לפיכך, שיעור השתתפותן המרבי של הקרנות, לפני הפעלת סעיף 9 להסכם הרציפות, מחושב לפי מכפלת שנות החברות בקרנות בשיעור השנתי הממוצע, קטן מ-2% לשנת חברות בקרן, קטן משיעור הקצבה הנטען על ידי התובע, לפי 2% לשנה.
- בעידן התקנון האחיד יש לפרש את הוראת סעיף 9 להסכם הרציפות באופן המתיישב עם הוראות התקנון האחיד, אשר מהווה חלק מהסכם הרציפות. לפיכך, יש לקבוע וכך נוהגות הקרנות, כי יש לבצע הפחתה של שיעור הקצבה המצרפי לכדי 70% מהשכר הקטן יותר (בקרן או במדינה) – בהשלמה לשיעור הקצבה המשולם על ידי הגוף בו השכר הקובע גבוה יותר, ל-70% - שיעור הקצבה המרבי לפי התקנון האחיד.
5. המדינה הגישה כתב הגנה ולשיטתה, על הקרנות להעביר אליה את מלוא שיעור הקצבה שנצבר אצלן וכלל שסכום הקצבה המצרפי יחרוג מעל 70% מהשכר הקובע הגבוה (במדינה) תפחית המדינה את סכום הקצבה לכדי 70% ממנו. המדינה לא נקטה עמדה בהתייחס לשיעור הקצבה בקרנות, המחושב לפי סעיף 8(א) להסכם הרציפות. התביעה קבועה לדיון ביום 3.3.2022.

זז. בג"צ דב השכל נ' הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

בחודש ספטמבר 2021 הגיש המבוטח עתירה לבג"ץ נגד הממונה על שוק ההון בטענה כי מבטחים שעבודתם אצל המעסיק שצירפם לקרן הסתיימה, אשר ממשיכים ביטוחם בקרן כעצמאים מופלים לרעה לעומת מבטחים שעבודתם אצל המעסיק שצירפם לקרן הסתיימה ועברו לעבוד אצל מעסיק אחר אשר מבטחם בקרן או בקרן אחרת עליה חלה רציפות זכויות.
לפי הנתען בעתירה בעוד שממשיך ביטוח עצמאי מוגבל בגובה השכר שהוא יכול לבטח ובחלוף 24 חודשים ממועד הפסקת הביטוח אצל המעסיק המסורתי הוא אינו יכול להגדיל את השכר המבוטח, הרי שמבוטח שעבר למעסיק מסורתי אחר אינו מוגבל בשכר אף אם חלפו יותר מ-24 חודשים ממועד הפסקה. העתירה הוגשה לאחר שתביעה בעניין זה הוגשה כנגד קג"מ בביה"ד האזורי בתל אביב נדחתה הן מן הטעם שביה"ד אינו הגורם המוסמך להכריע בתביעה נגד הממונה והן מן הטעם שלשיטת ביה"ד אין ההסדר שנקבע בתקנון לוקה באפליה אלא בהבחנה נאותה בין שונים.
בית המשפט העליון הורה לממונה להגיש תגובה מקדמית עד ליום 28.11.2021.
מאחר שהעתירה תוקפת הוראה מהוראות התקנון והסעד המבוקש הוא פסילת אותה הוראה ברור כי לקרנות יש עניין בעתירה ותוצאותיה ולפיכך הקרנות מתכוונות להגיש בקשה לצירופן כמשיבות לעתירה.
בחודש נובמבר 2021 ביקשו 8 קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר להצטרף להליך ובקשתן נענתה בחודש דצמבר 2021 הוגשה תגובה מקדמית מטעם המדינה לעתירה ובחודש ינואר הוגשה תגובת הקרנות לעתירה.

יח. חנה תמרי נ' מבטחים

ביום 3.1.2022 הוגשה תביעה ייצוגית כנגד מבטחים קג"מ, מקפת והדסה.
עניינה של תביעה זו הינה החזר דמי גמולים של מבטחים שהינם מבטחים ביותר מקרן ותיקה אחת שבהסדר וצברו בקרנות אלו ביחד מעל לשיעור הקיצבה המירבי – 70%.
לטענת התובעים קיימת אפליה בין מבטח בודד שצבר את שיעור הקצבה המירבי מעל ל 70%, אשר לו מחוזרים דמי גמולים אשר הופקדו לאחר צבירת שיעור הקצבה המרבי לבין מבטחים אשר צברו במספר קרנות ותיקות ביחד את השיעור הקצבה המירבי, אשר להם לא מחוזרים דמי גמולים.

טרם ניתנו החלטות בהליך המשפטי והקרן טרם גיבשה את עמדתה לאמור בתובענה.

ביאור 19: התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

יט. תביעות משפטיות לאחר תאריך המאזן

○ שני שוורץ נ מקפת ומבטחים

לאחר מועד הדוחות, הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד קרן מקפת ומבטחים, על ידי היורשת של המנוח חיים שוורץ ז"ל (להלן: "המנוח") לפיה נמנעו קרנות הפנסיה לשלם ליורשת של המנוח, כך לפי הנטען, את הזכויות של המנוח במשך תקופה של כ- 15 שנים.
התביעה טרם התקבלה במשרדי הקרנות, אשר למדו על התביעה עקב פניה מהעיתונות.
לאחר קבלת התביעה הקרנות יילמדו את האמור בה.

○ פנינה ברוט נ קרנות הפנסיה הוותיקות

לאחר מועד הדוחות, הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הקרן וטענה כי הקרן הטעתה אותה עת חתמה התובעת על הסכם המשכת ביטוח כעצמאית וזאת לאחר שצברה את מלוא שיעור הקצבה האפשרי.
כמו כן טוענת התובעת כי הקרן גובה דמי ניהול בניגוד להוראות החוק.
היועצים המשפטיים של הקרן לומדים את התובענה.

כ. ריכוז תביעות

טבלת תביעות קרן מבטחים	
7	תביעות ייצוגיות
7	תביעות מהותיות
194	סה"כ תביעות שהוגשו כנגד הקרן
1	תביעות שהקרן הגישה
70,555	הפרשה באלפי ש"ח

כא. התחייבות לאשראי ולהשקעה בקרנות השקעה

הקרן התקשרה בהסכמים לאשראי ולהשקעה בקרנות השקעה וקרנות הון סיכון בסך כולל:

ליום 31 בדצמבר		הועבר בפועל מתוך התחייבות	ליום 31 בדצמבר		סך ההתחייבות
2020	2021		2020	2021	
מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח		
691.14	743.28	ש"ח	3,885.05	3,852.37	ש"ח
1,714.51	2,153.6	ירו	2,836.81	3,706.54	ירו
6,463.96	8,023.7	דולר	9,998.14	11,930.55	דולר
56.55	97.21	ליש"ט	133.21	153.63	ליש"ט
-	189.85	דולר קנדי	116.50	253.89	דולר קנדי
31.16	38.80	יין יפני	68.63	59.45	יין יפני
26.98	29.78	כתר שוודי	39.32	34.36	כתר שוודי

הקרן מתקשרת בחוזים עתידיים ומכשירים פיננסיים אחרים בכדי להקטין או להגדיל חשיפות מט"ח, ריבית או מדדים.

א. פירוט:

- תאגידי נדל"ן בחו"ל-12 Texas ו-Reit. (ראה גם ביאור 6).
- "אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ" מספקת שירותי מחשוב לקרן הפנסיה.
- "די.בי.קיו. נתונים איכותיים בע"מ" סיפקה שירותי טיוב נתונים לקרן הפנסיה (ראה ביאור 11).
- קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר להן מנהל מיוחד אחד (ראה גם ביאור 1 ד').
- גני נצרת בע"מ.
- מבטחים לעתיד בע"מ.
- עמיתים לעתיד שותפות מוגבלת.

ב. יתרות של צדדים קשורים ובעלי ענין נכללו במאזן בסעיפים הבאים				
היתרה הגבוהה במהלך השנה		ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	2020	2021	
אלפי ש"ח		<u>חייבים ויתרות חובה</u>		
(767)	2,288	69	1,326	קרן הפנסיה הדסה
12,183	5,363	3,934	5,363	קרן הפנסיה קג"מ
-	3,460	-	2,448	קרן הפנסיה מקפת
1,408	828	221	828	קרן הפנסיה בנין
-	1,062	-	1,062	קרן הפנסיה חקלאים
2,027	1,525	1,625	518	קרן הפנסיה נתיב
529	493	422	319	קרן הפנסיה של אגד
		6,271	11,864	

היתרה הגבוהה במהלך השנה		ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	2020	2021	
אלפי ש"ח		<u>זכאים ויתרות זכות</u>		
2,914	-	292	-	קרן הפנסיה של מקפת
(1,002)	-	117	-	קרן הפנסיה של חקלאים
		410	-	

ביאור 20: - צדדים קשורים (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		ג. הכנסות והוצאות
2020	2021	
אלפי ש"ח		דמי ניהול מצדדים קשורים (ראה ביאור 18 א')
13,460	14,706	

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		ד. ביטוח דירקטורים ונושאי משרה
2020	2021	
אלפי ש"ח		סכום הוצאות עבור הביטוח
657	1,841	

החברה מבטחת את אחריותם של נושאי המשרה בכפוף להוראות הדין.

ביאור 21: - מסים על הכנסה

- א. קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים אושרה לצרכי מס כקופת גמל בתוקף עד ליום 31 בדצמבר, 2022. תוקף האישור מתחדש מעת לעת. בהתאם לכך הכנסות קרן הפנסיה פטורות ממסים בישראל, בכפוף להתניות מסוימות בהן עמדה הקרן.
- ב. הקרן רושמת הוצאות מסים במועד התהוותם.

ביאור 22: - תשואת הקרן

שיעור התשואה הנומינלית ברוטו שהשיגה הקרן בשנת 2021 על נכסיה, כולל התשואה על סכום הסיוע הממשלתי העתידי הישיר המהוון, היה 11.27%.

ביאור 23: - מידע בדבר שווי ההוגן של מכשירים פיננסיים וחשיפתם לסיכוני ריבית

א. השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים

הנכסים הפיננסיים של הקרן ובכלל זה ניירות הערך מוצגים בדוחות הכספיים בהתאם לכללים המפורטים בביאור 2 (מדיניות חשבונאית) והנחיות רשות שוק ההון. להערכת הנהלת הקרן ובהתייחס לאמור לעיל, השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים של הקרן אינו נופל מערכם החשבונאי הכולל.

ב. חשיפה לסיכוני ריבית וסיכוני שוק

הגרעון האקטוארי חשוף לסיכוני ריבית בשל הפער בין שיעור ריביות היוון ההתחייבויות הפנסיוניות לבין התשואה בפועל על הנכסים. השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים הלא סחירים (אגרות השוב, פקדונות והלוואות) חשוף לסיכוני ריבית, שכן תנודות בשערי הריבית בשוק הכספים עשויות להשפיע עליו. ניירות הערך הסחירים חשופים לסיכוני השוק.

ביאור 24: - אירועים לאחר תאריך המאזן

א. יעול מנגנון הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה בישראל

בחודש נובמבר 2021, כחלק מחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021, אושר מנגנון הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה שבמסגרתו הוחלט להפסיק להנפיק אגרות חוב מיועדות לקרנות הפנסיה ולהחיל מנגנון התחייבות של המדינה להשלמת התשואה של קרן פנסיה (בהתאם לזכאות לאג"ח מיועדות) עד לתשואת יעד שנקבעה על 5.15%. ההתחייבות תשתנה מחודש לחודש על פי התשואה החודשית המצטברת של התיק הזכאי, ותפרע במזומן אחת ל-5 שנים, ככל שהתשואה שהושגה בגין התיק הזכאי נמוכה מתשואת היעד, המדינה, באמצעות הקרן להשלמת תשואה, תעביר לקרנות את ההפרש, וככל שיתברר שהתשואה שהושגה גבוהה מתשואת היעד, יעבירו הקרנות את ההפרש לקרן להשלמת תשואה שתנהל המדינה. המשמעות היא שקרנות הפנסיה יחדלו לקבל אג"ח מיועדות חדשות, והנכסים שלא יושקעו באג"ח מיועדות כאמור, יושקעו ביחד ובהתאם לתיק הנכסים החופשי של הקרנות, וייהנו מהתחייבות של המדינה לכך שתושג תשואת היעד. כאמור, תשואת היעד בגין כספים אלו תגדל מ-4.86% צמוד למדד (התשואה של האג"ח המיועדות) ל-5.15% צמוד למדד. בהמשך לתיקון החקיקה – פורסמו ביום 31.1.22 טיוטות החוזרים הבאות: טיוטת תיקון חוזר הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד שמספרו 2020-234, טיוטת חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5, ניהול נכסי השקעה, טיוטת חוזר תיקון החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה שמספרו 2020-225 וטיוטת החוזר המאוחד לעניין מדידה ודין וחשבון לציבור - הבטחת השלמת תשואה לקרנות פנסיה שמספרו 2020-219, הכוללות תיקונים הנדרשים באסדרה לצורך קביעת צורת הדיווח וקביעת השווי של הבטחת התשואה בהתאם לחקיקה.

בהתאם להוראות התחילה ששולבו בטיטות האמורות, הוראות החוזרים יחולו החל מהדוח התקופתי לרבעון הראשון של שנת 2022, אולם יש לכלול גילוי אודות ההשלכות הצפויות של יישום מנגנון השלמת תשואה על הדוח הכספי.

יישום מנגנון הבטחת התשואה המפורט לעיל עשוי להשפיע על תוצאות המאזנים האקטואריים, בהתאם להערכות האקטואריים של הקרנות, ולהגדיל את גרעון הקרנות שבהסדר בכמיליארד ש"ח נכון ליום 31.12.2021. הסיבה להגדלת הגרעון, כאמור, נעוצה בכך שהיקף הנכסים מובטח התשואה יותאם להיקף הנכסים בפועל אחת לחמש שנים (במקום אחת ל-15 שנים, כפי שמתרחש בהסדר אגרות החוב המיועדות כיום), ובתקופה שבה היקף הנכסים המנוהלים יצטמצם, תפחת במקביל האפשרות לחריגה פאסיבית בהיקף הנכסים המובטחים (המוגבלים ב-30% מסך הנכסים).

ביום 21.2.2022 חתם שר האוצר על צו הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דחיית המועד הקובע), התשפ"ב-2022, לפיו נדחה מועד תחילת המנגנון להבטחת תשואה ליום 1.10.2022. כמו כן, ביום 2.3.22 פורסמה טיוטת תקנות השקעה הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה על גופים מוסדיים) הכוללת תיקון המחליף את הסדר האג"ח המיועדות ומגדיר את ההסדר החדש של הבטחת התשואה.

ב. קורונה

שנת 2020 רובה ככולה לוותה בהתמודדות כלל עולמית עם נגיף COVID-19 (קורונה). המגבלות שהוטלו במדינות השונות ובכללן ישראל, השפיעו על כלל הפעילות המשקית. לקראת סוף 2020 אושר חיסון לנגיף הקורונה, והוחל במבצע לחיסון האוכלוסייה בישראל.

מבצע החיסונים התבצע ביעילות רבה וזכה להיענות גבוהה בציבור, כך שתוך מספר חודשים חוסנה רוב האוכלוסייה הבוגרת בישראל. כתוצאה מהצלחת מבצע החיסונים הצטמצם מאוד מספר החולים בקורונה בישראל מה שאפשר את הסרת רוב המגבלות מעל הפעילות המשקית וחזרה כמעט מלאה לשגרה בישראל. בתחילת שנת 2021 התגלה בעולם וגם בישראל וריאנט "דלתא" של נגיף הקורונה. הווריאנט התפשט מאוד בישראל בסוף חודש יוני 2021 וכן בחודשים יולי ואוגוסט 2021 והביא לעלייה מהירה מאוד בתחלואה, להחזרת מגבלות ההתקהלות וחובת עטית מסכות במרחב הציבורי ובמקומות סגורים. יחד עם זאת רוב הפעילות המשקית המשיכה להתנהל כסדרה.

בהמשך ובמקביל למתן מנת החיסון השלישית ירדו שיעורי התחלואה. בסוף שנת 2021 התפשט בישראל זן האומיקרון, כתוצאה מכך עברו הקרנות לעבוד במודל עבודה היברידי והפעילות המשקית המשיכה להתנהל כסדרה. לקראת סוף הרבעון הראשון של שנת 2022 חלה ירידה משמעותית בתחלואה בזן האומיקרון.

ביאור 24: - אירועים לאחר תאריך המאזן (המשך)

ג. השינוי בווקטור הריבית חסרת הסיכון

בתקופת הדוח, המשיך ווקטור הריבית חסרת הסיכון לרדת. ירידת הריבית הביאה לגידול בהתחייבויות בסך העולה על הגידול בנכסים. למרות השפעת השינוי האמור, הקרנות הוותיקות צפויות להישאר באיזון אקטוארי לאחר הסיוע הממשלתי וכרית הביטחון.

לאחר תאריך המאזן חלה עליה בווקטור הריבית חסרת הסיכון. בהתאם להערכת ההנהלה עלית וקטור הריבית לאחר תאריך המאזן תגרום להקטנת סך התחייבויות הפנסיוניות, לקיטון בגרעון האקטוארי ובהתאם להקטנת הניצול של כרית הביטחון הדרוש לכיסוי הגרעון ביחס לנתוני הדוחות הכספיים.

ד. בקשר לתביעות אשר התקבלו לאחר תאריך המאזן ראה **ביאור 19**, כ'.

ה. ביום 21 במרץ 2022 חתמה הקרן על הסכם קיבוצי עם ההסתדרות הכללית וועד העובדים. ההסכם נחתם לתקופה שמיום 1.4.2020 ועד ליום 31.12.2025. ההסכם כולל תוספות שכר, הסדרי פרישה מוקדמת כחלק מתהליך התייעלות, של צמצום תקנים ותפקידים הסדרת כניסה לפעילות חדשות, הטמעת טכנולוגיות חדשות והתחייבות של נציגות העובדים למיצוי תביעות ושקט תעשייתי. במקביל הוסכם על שינוי במבנה הארגוני.

**מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ
(בניהול מיוחד)**

דוח תקופתי לשנת 2021

שם התאגיד	מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
מס' תאגיד:	52-001968-8
אופן ההתאגדות המשפטית:	חברה פרטית
כתובת:	מגדל היובל, דרך מנחם בגין 125, תל אביב
טלפון:	077-7774800
פקסמיליה:	077-7774805
תאריך המאזן:	31 בדצמבר, 2021
תאריך חתימת הדוח:	30 במרס, 2022

תוכן עניינים

- סעיף 1: - דו"חות כספיים ואקטואריים..... 2
- סעיף 2: - דו"ח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד..... 2
- סעיף 3: - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן..... 2
- סעיף 4: - שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח..... 4
- סעיף 5: - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן..... 4
- סעיף 6: - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן,..... 4
- סעיף 7: - רשימת אירועים מיוחדים שהשפיעו או עשויים להשפיע מהותית על התאגיד. 5
- סעיף 8: - שינויים בהון המניות הרשום, המונפק והנפרע והתמורה שנתקבלה..... 5
- סעיף 9: - שכר וטובות הנאה..... 5
- סעיף 10: - מניות וני"ע המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד,..... 5
- סעיף 11: - המנהל המיוחד..... 6
- סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד..... 7
- סעיף 13: - רואה חשבון של התאגיד..... 13
- סעיף 14: - האקטואר של קרן הפנסיה..... 13
- סעיף 15: - המלצות והחלטות הדירקטוריון..... 13
- סעיף 16: - שינויים בתקנון קרן הפנסיה שאושר ע"י הממונה על שוק ההון,..... 13
- סעיף 17: - תנאי שכר..... 13

סעיף 1: - דו"חות כספיים ואקטואריים

מצ"ב דו"חות כספיים ומאזן אקטוארי ליום 31 בדצמבר 2021.

סעיף 2: - דו"ח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד

מצ"ב דוח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד ליום 31 בדצמבר 2021.

סעיף 3: - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן

ערך מאזני אלפי ש"ח מדווחים	סה"כ ע.ג. (ש"ח)	מספר מניות	סוג המניה	שם החברה
-		3,999	מ"ר	גני נצרת בע"מ (בפרוק מרצון)
-		1,000	מ"ר 0.0001	מבטחים לעתיד בע"מ
-		100	מ"ר 1 ש"ח	די.בי.קוי. נתונים איכותיים בע"מ ¹
38,924		100	מ"ר 1 ש"ח	אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ ¹
-		193	מ"ר 0.10	אפיק רום הערוץ הישראלי החדש בע"מ
		4,000	מ"ר א'	החזקות מדרוג בע"מ
5,265		1	מנית מינוי א'	החזקות מדרוג בע"מ
143,014			יח'	ת.ש.י דרכים - שותפות מוגבלת A
129,815			יח'	ת.ש.י דרכים - שותפות מוגבלת A1
-	0.01	100	מניות רגילות	יהב החזקות יו אס אי בע"מ
-	-	-	שותפות	עמיתים מבטחים - (השקעות נדל"ן בארה"ב) - חוב
-	-	-	שותפות	עמיתים מבטחים - (השקעות נדל"ן בארה"ב) - הון 2014
-	-	-	-	Mivtachim US, LLC
189,253	-	-	-	שותפות שיכון ובינוי (כרמלטון + נתיבי הצפון)
52,000	-	-	-	10S LaSalle
34,973	-	-	-	529 Fifth Venture
116,073	-	-	-	Avondale
102,338	-	-	-	Dulles Greene
70,787	-	-	-	Danvers Holdco
110,192	-	-	-	Herald Square
126,551	-	-	-	GAIA- Gold Coast
10,640	-	-	-	GAIA Copperfield
77,814	-	-	-	GAIA Class A
26,401	-	-	-	Mivtachim Texas 12 LP
176,183	-	-	-	Mivtachim Reit LP
8,691	-	-	-	Thor Gateway
64,360	-	-	-	TopMed
115,627	-	-	-	Bloor Islington Place
161,716	-	-	-	Sunbelt

סעיף 3: - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן: (המשך)

שיעור ההחזקה			שם התאגיד
הסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון	
100.0%	100.0%	100.0%	גני נצרת בע"מ (בפרוק מרצון)
100.0%	100.0%	100.0%	מבטחים לעתיד בע"מ
-	19.30%	19.90%	אפיק רום הערוץ הישראלי החדש בע"מ
-	-	10.00%	החזקות מדרוג בע"מ
100.0%	100.0%	100.0%	די.בי.קיו. נתונים איכותיים בע"מ ²
100.0%	100.0%	100.0%	אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ ³
-	10.39%	10.39%	ת.ש.י דרכים - שותפות מוגבלת A
-	9.43%	9.43%	ת.ש.י דרכים - שותפות מוגבלת A1
100.0%	100.0%	100.0%	יהב החזקות יו אס אי בע"מ
100.0%	100.0%	100.0%	עמיתים מבטחים - (השקעות נדל"ן בארה"ב) - חוב
100.0%	100.0%	100.0%	עמיתים מבטחים - (השקעות נדל"ן בארה"ב) - 2014 הון
-	-	32.25%	שותפות שיכון ובינוי (כרמלטון + נתיבי הצפון)
-	-	36.75%	10S LaSalle
-	-	31.26%	529 Fifth Venture
-	-	32.00%	Avondale
-	-	36.01%	Danvers
-	-	35.45%	Dulles Greene
-	-	36.75%	Herald Square
-	-	31.88%	GAIA Class A
-	-	22.50%	GAIA- Gold Coast
-	-	9.99%	GAIA Copperfield
100.0%	100.0%	100.0%	Mivtachim Texas 12 LP
100.0%	100.0%	100.0%	Mivtachim Reit LP
-	-	36.75%	Thor Gateway
-	-	41.96%	TopMed
		30.80%	Bloor Islington Place
100.0%	100.0%	100.0%	Mivtachim US, LLC
		55.56%	Sunbelt

2 המניות מוחזקות במלואם ע"י מבטחים לעתיד בע"מ.

סעיף 4: - שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח

אלפי ש"ח		מהות השינוי	תאריך השינוי	שם החברה ⁴
35,342		מכירה	17/06/2021	City Center
800		מכירה	14/10/2021	Sunbelt II
100		השקעה נוספת	26/03/2021	Avondale
322		השקעה נוספת	04/10/2021	Avondale
233		השקעה נוספת	22/12/2021	Avondale
1,470		השקעה נוספת	31/12/2021	10S LaSalle
463		השקעה נוספת	13/12/2021	GAIA- Gold Coast
226,610		מכירה	18/03/2021	תשי דליה בכורה

סעיף 5: - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לשנה שהסתיימה בתאריך המאזן באלפי ש"ח

שם החברה	רווח (הפסד) לפני מס	רווח (הפסד) אחרי מס	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית
ת.ש.י דרכים-שותפות מוגבלת A	-	-	6,627	-	-
ת.ש.י דרכים-שותפות מוגבלת A1	-	-	6,018	-	-
החזקות מדרוג בע"מ	-	-	420	-	-
שותפות שיכון ובינוי (כרמלטון + נתיבי הצפון)	-	-	10,363	-	-
Avondale	-	-	1,526	-	-
City Center	-	-	-	-	-
Dulles Greene	-	-	4,648	-	-
Danvers Holdco	-	-	2,023	-	-
GAIA - Gold Coast	-	-	675	-	-
GAIA Copperfield	-	-	-	-	60
GAIA Class A	-	-	-	-	956
TopMed	-	-	808	-	-
Bloor Islington Place	-	-	-	-	1,012
Sunbelt	-	-	5,630	-	-

סעיף 6: - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

אין.

סעיף 7: - רשימת אירועים מיוחדים שהשפיעו או עשויים להשפיע מהותית על התאגיד, רוחיות התאגיד, רכשו או התחייבויותיו

- א. השינויים בווקטור הריבית.
- ב. התשואות בשוק ההון.
- ג. עליית שכר ממוצע במשק.
- ד. ביטול הפחתת הזכויות.
- ה. העלאת גיל הפרישה לנשים.
- ו. השפעת שינוי מנגנון אבטחת תשואה.
- ז. שינוי חישוב תקרת הכרית.

סעיף 8: - שינויים בהון המניות הרשום, המונפק והנפרע והתמורה שנתקבלה

אין שינויים.

סעיף 9: - שכר וטובות הנאה

לא שולם שכר ולא ניתנו טובות הנאה לבעלי עניין בתאגיד.

סעיף 10: - מניות וני"ע המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח

אין.

סעיף 11: - המנהל המיוחד

בהתאם להוראות חוק הפיקוח מונה לקרן בחודש יולי 2003 מנהל מיוחד. מכוח סעיפים 78 ה' ו- 70 (ב) לחוק הפיקוח מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

כמתחייב מהוראות חוק הפיקוח, החל תהליך איחוד תפעולי של קרנות הפנסיה בהסדר. מטרת התהליך להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. מר אפי סנדרוב החליף בתפקידו כמנהל המיוחד את מר יואב בן אור שכהן בתפקיד זה עד סוף יולי 2021.

מינוי מנהל מיוחד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, מבטא את מגמת המפקח על שוק ההון ביטוח וחסכון להדק את שיתוף הפעולה והאחדת פעילויות התפעול השוטפות של כל הקרנות שבהסדר, מתוך כוונה להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

החל משנת 2007 פועלות קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר במבנה ארגוני חדש המושתת על איחוד תפעולי שגובש על ידי המנהלת המיוחדת דאז.

קרנות הפנסיה מנוהלות במסגרת של ארבע חטיבות: חטיבת שירות, חטיבת השקעות, חטיבת כספים וחטיבת פנסיה וכן יחידות מטה משאבי אנוש ומנהל, לשכה משפטית, בקורת פנים, מחשוב, ניהול סיכונים, תכנון תקציב וסיוע ממשלתי.

בתחילת שנת 2008 עברו קרנות הפנסיה בהסדר לבנין אחד, דבר המהווה צעד נוסף בתהליך האיחוד התפעולי ליצירת ארגון אחיד

יובהר, כי גם במסגרת האיחוד התפעולי של קרנות הפנסיה בהסדר, נשמרת זהותה המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן וקרן.

ועדת מנהלה

על פי חוק הפיקוח מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות שעליהן חל חוק התוכנית הכלכלית. לוועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי, מינוי ר"ח ואישור דוחות כספיים. בנוסף תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

מס' ת.ז.: 025004159	אפי סנדרוב
1972.	שנת לידה:
דרך מנחם בגין 125, תל אביב.	מענו:
ישראלית.	נתינות:
יו"ר דירקטוריון אופאל, יו"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד.	האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או בעל עניין:
1 באוגוסט 2021	מכהן כמנהל מיוחד משנת:
בוגר בכלכלה וחשבונאות (האוני' העברית), מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) (האוני' העברית), רואה חשבון מוסמך.	השכלה:
מנהל מיוחד עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר בניהול מיוחד (החל מאוגוסט 2021), מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, מנכ"ל יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ (מתחילת 2019 עד מועד מיזוגה למגדל מקפת בשנת 2021). משנה למנכל מגדל מקפת (משנת 2012 ועד 2018).	תעסוקתו ב- 5 השנים האחרונות:
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:

סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד

אפי סנדרוב	מס' ת.ז.: 025004159
שנת לידה	1972
התפקיד שממלא בתאגיד	המנהל המיוחד.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו	יו"ר דירקטוריון אופאל, יו"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות	בוגר בכלכלה וחשבונאות (האוני' העברית), מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) (האוני' העברית), רואה חשבון מוסמך. מנהל מיוחד עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר בניהול מיוחד (החל מאוגוסט 2021), מנכ"ל מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, מנכ"ל יוזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ (מתחילת 2019 עד מועד מיזוגה למגדל מקפת בשנת 2021). משנה למנכל מגדל מקפת (משנת 2012 ועד 2018).
התאריך שבו החלה כהונתו:	1 באוגוסט, 2021.

* יואב בן אור, המנהל המיוחד הקודם סיים את תפקידו ב-31 ביולי, 2021.

סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד

איציק סבן	מס' ת.ז.: 54037007
שנת לידה	1956.
התפקיד שממלא בתאגיד	ממלא מקום מנהל חטיבת הכספים.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו	דירקטור ב-גפן ניהול עבור מקפת בע"מ, דירקטור ב-קג"מ כרמל ניהול השקעות בע"מ, דירקטור ב-יהב החזקות USA בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות	BA בחשבונאות וכלכלה, רואה חשבון מוסמך, ב-5 שנים אחרונות מנהל אגף דיווח וחשבונאות בקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר
התאריך שבו החלה כהונתו:	מרס, 2022.

אלי לוי *	מס' ת.ז.: 12351979
שנת לידה	1965.
התפקיד שממלא בתאגיד	מנהל חטיבת הכספים.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו	דירקטור ב-גפן ניהול עבור מקפת בע"מ, דירקטור ב-קג"מ כרמל ניהול השקעות בע"מ, דירקטור ב-יהב החזקות USA בע"מ. דירקטור במבטחים לעתיד בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות	רו"ח, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות. מנהל חטיבת כספים בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.
התאריך שבו החלה כהונתו:	1 באוגוסט, 2006

* לאחר תאריך המאזן סיים את תפקידו כמנהל חטיבת הכספים.

סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד

מס' ת.ז.: 033017088	יריב עזר
1976.	שנת לידה
מנהל חטיבת הפנסיה.	התפקיד שממלא בתאגיד
אין.	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר
תואר ראשון- כלכלה וניהול, מוסמך במינהל עסקים (MBA) - התמחות במימון. מנהל חטיבת הפנסיה בעמיתים קרנות הפנסיה שבהסדר	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות
28 ביוני, 2015.	התאריך שבו החלה כהונתו:

מס' ת.ז.: 035980556	אורן משה
1979	שנת לידה
סמנכ"ל תכנון, תקציב ורגולציה	התפקיד שממלא בתאגיד
דירקטור באופאל, דירקטור ב"עמיתים לעתיד".	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו
לא	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר
BA בכלכלה ו-MBA; מנהל פיתוח עסקי בחברת מ.ג.ע.ר,	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות
11 ביולי 2018.	התאריך שבו החלה כהונתו:

סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד

רונן הירש	מס' ת.ז.: 02851810-8
שנת לידה	1971.
התפקיד שממלא בתאגיד	היועץ המשפטי הראשי.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו	אין.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות	עו"ד, תואר ראשון במשפטים, תואר שני במשפטים, תלמיד לתואר שלישי במשפטים; היועץ המשפטי הראשי בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.
התאריך שבו החלה כהונתו:	27 במרס, 2017.

ניר עובדיה	מס' ת.ז.: 31928880
שנת לידה	1975.
התפקיד שממלא בתאגיד	מנהל חטיבת ההשקעות.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו	דירקטור ב-גפן ניהול עבור מקפת בע"מ, דירקטור ב-קג"מ כרמל ניהול השקעות בע"מ, דירקטור ב-יהב החזקות USA בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר	לא.
השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות	תואר ראשון בכלכלה (BA) ומשפטים (LLB). מנהל חטיבת השקעות בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.
התאריך שבו החלה כהונתו:	1 במאי, 2016.

סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד

מס' ת.ז.: 11407590	נטלי זוסמן קורגן
1976	שנת לידה
מנהלת חטיבת שירות	התפקיד שממלאה בתאגיד
אין	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו
לא	האם היא בן משפחה של בעל עניין אחר
תואר ראשון בסוציולוגיה ומדע המדינה, תואר שני בסוציולוגיה ארגונית. מנהלת חטיבת השירות בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. מנהלת תחום בבזק בינלאומי	השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות
17 בינואר 2019	התאריך שבו החלה כהונתה:

מס' ת.ז.: 034045492	רעות מגן*
.1977	שנת לידה
סמנכ"לית משאבי אנוש ומינהל.	התפקיד שממלאה בתאגיד
אין	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו
לא.	האם היא בן משפחה של בעל עניין אחר
תואר ראשון בניהול וסוציולוגיה. סמנכ"לית משאבי אנוש ומינהל בעמיתים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.	השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות
1 בפברואר, 2017	התאריך שבו החלה כהונתה:

* לאחר תאריך המאזן סיימה את תפקידה בארגון.

** גלי סרוגטי מונתה למנהלת חטיבת משאבי אנוש ותיכנס לתפקידה בתחילת מאי 2022.

סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד

אורית שמילוביץ	מס' ת.ז.: 022833271
שנת לידה	1966.
התפקיד שממלאה בתאגיד	מנהלת הסיכונים.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו	מנהלת הסיכונים באופאל.
האם היא בן משפחה של בעל עניין אחר	לא.
השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות	רו"ח, תואר ראשון בכלכלה-חשבונאות, LLM במשפטים. מנהלת הסיכונים עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות.
התאריך שבו החלה כהונתה:	14 בינואר, 2014.

מירי ישי	מס' ת.ז.: 034516773
שנת לידה	1977.
התפקיד שממלאה בתאגיד	מבקרת פנימית.
התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו	מבקרת פנים באופאל.
האם היא בן משפחה של בעל עניין אחר	לא.
השכלה וניסיונה העסקי ב-5 השנים האחרונות	LLB במשפטים, תואר ראשון במינהל עסקים, ו-MBA במינהל עסקים - התמחות במימון. מבקרת פנימית של עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות.
התאריך שבו החלה כהונתה:	13 במאי, 2014.

סעיף 13: - רואה חשבון של התאגיד

קוסט פורר את גבאי וקסירר - EY
מגדל MidTown תל אביב

סעיף 14: - האקטואר של קרן הפנסיה

ויקטוריה פטשניקוב.

סעיף 15: - המלצות והחלטות הדירקטוריון

אין.

סעיף 16: - שינויים בתקנון קרן הפנסיה שאושר ע"י הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בשנת הדוח

אין.

סעיף 17: - תנאי שכר

חלק הקרן - בש"ח על פי מודל העמסה (1)	תשלומים בש"ח	עובד
760,223	1,209,365	1
631,003	1,003,802	2
512,114	814,672	3
509,661	810,770	4
472,885	752,267	5

(1) - חלקה של קרן מבטחים - 62.86%.

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ
(בניהול מיוחד)

30 במרס, 2022

שם התאגיד

תאריך

אפי סנדרוב
המנהל המיוחד